

DEMOKRACIJA

INTERVJU Z DR. IVANOM ŠTUHECEM
Strpnost je, da ima vsak pravico biti to, kar je

Nekdanji prvi kriminalist Mitja Klavora nadzoruje Petrol in Janeza Lotriča, predsednika uprave. Pod drobnogled smo vzeli zanimive Klavorove posle, s katerimi je v zadnjem času veliko zaslužil.

Posli Kučanovega agenta

POLITIKA
Vladni obračun s klientelizmom

SLOVENIJA
Precenjeni znanstveni dosežki

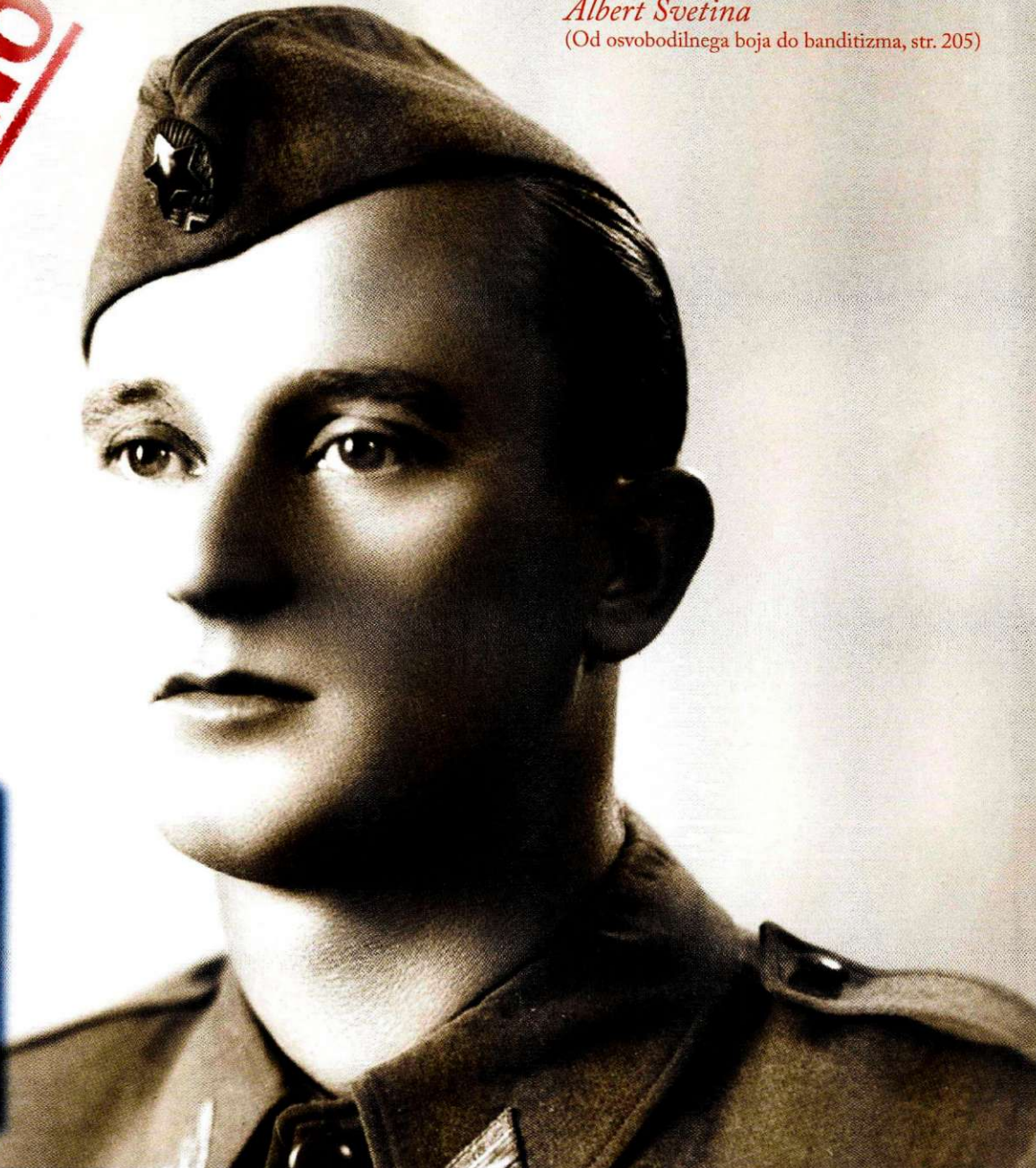
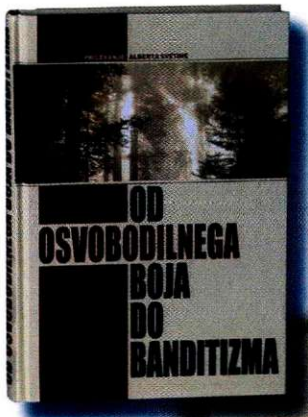
TUJINA
Močna Schröderjeva tekunica

„Ribičič je izvajal
praktično vse.“

Albert Svetina

(Od osvobodilnega boja do banditizma, str. 205)

AKTUALNO

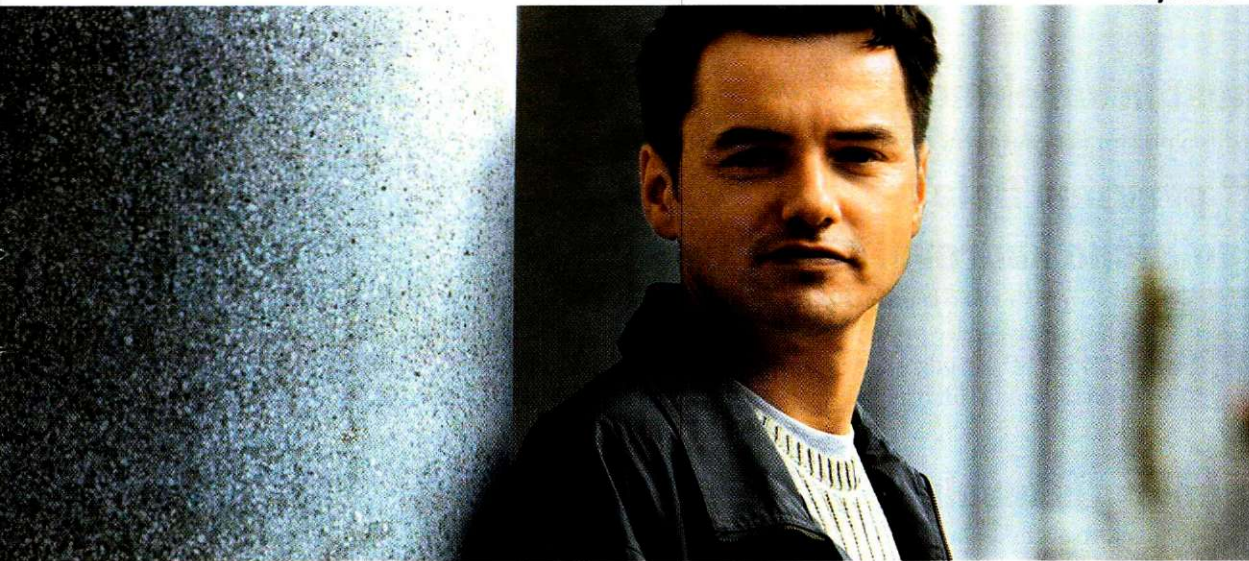
Albert Svetina

OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne. 367 strani, 6.700 SIT

Naročila sprejemamo na telefon 01/ 434 54 63
ali po e-pošti knjigarna@demokracija.si

knjigarna
DEMOKRACIJA

Pomenljivo dopisovanje

"Dragi Tone, ... Pa še nekaj. Ko boste agitirali med ljudmi za referendum in za neodvisnost medijev, daj, spomni se, dragi Tone, kakšen vpliv je imela Tvoja stranka nanje ves čas tranzicije. Z zakonom ali mimo njega."

(Predsednik SD Borut Pahor v pismu predsedniku LDS Antonu Ropu, 24. junija 2005)

"Dragi Borut, ... Spomnim naj te, Borut, da so predlagatelji zakona kot enega od pomembnih razlogov za zakon navajali predsednika Programskega sveta RTV, ki je bil predsednik 'nekdanje totalitaristične stranke'. In pri tem niso mislili na mojo stranko."

(Predsednik LDS Anton Rop v pismu predsedniku SD Borutu Pahorju, 27. junija 2005)

Pretekli teden je vladna koalicija s podporo Slovenske nacionalne stranke (SNS) še v drugo (po vetu državnega sveta) v državnem zboru potrdila zakon o Radioteleviziji Slovenija (RTVS), ki je od začetka aprila trn v peti opozicije in levičarskega dela civilne družbe. V LDS in SD so se na to odzvali s takojšnjo vložljivo zahtevo za razpis naknadnega zakonodajnega referenduma o omenjenem zakonu. Kot je dejal eden izmed podpisnikov zahteve za razpis referenduma Pavel Gantar, naj bi na referendumu državljani odločali predvsem o vprašanju, ali želijo imeti javno radiotelevizijo, ki bo pod neposrednim nadzorom vladajoče politike, ali pa takšno, kjer bo vpliv vladajoče koalicije omejen z interesi civilne družbe. Z novim zakonom naj bi se po mnenju podpisnikov zahteve povsem nedopustno povečal politični nadzor "nad upravljanjem in vodenjem RTV Slovenija".

No, citata na začetku demantirata tako Gantarja kot podpisnike zahteve za referendum. Predsednik Socialnih demokratov (SD) Borut Pahor in predsednik Liberalne demokracije Slovenije (LDS) Anton Rop sta si namreč konec junija javno dopisovala glede smiselnosti referenduma o zakonu o RTVS. Pahor je menil, da referendum o tem zakonu ni na mestu, saj bi bilo pametneje, da bi ljudje na referendumih odločali o pomembnejših temah za slovenski razvoj, medtem ko je Rop zatrjeval, da je to prava tema, zaradi katere je treba zahtevati referendum. Kljub Pahorjevemu nasprotovanju je Ropu uspe-

lo, da se je večina Pahorjevih poslancev podpisala pod zahtevo za referendum, kar je bila za predsednika SD nekakšna nezaupnica s strani njegovih poslancev. Njuno dopisovanje pa je javno potrdilo to, o čemer smo mi in še nekateri drugi mediji ter prejšnja opozicija vseskozi pisali in opozarjali, da je imela (ima) prejšnja vladajoča garnitura izredno velik vpliv na uredniško politiko nacionalne televizije in seveda številne druge dominantne medije. To se ujema s pripovedovanjem novinarjev in urednikov nacionalne televizije, ki so bili v času vladavine LDS vseskozi pod velikim pritiskom politikov iz vrst LDS in združene liste (ali pa so takrat vladajočo opcijo zaradi svoje politične usmeritve veselo podpirali). Znano je, kako je na nacionalni televiziji "urednikoval" nekdanji visoki funkcionar LDS Gregor Golobič in kako je to kar po telefonu počel Anton Rop. Slednji zdaj nenadoma veliko govori o novinarski in uredniški avtonomiji, še nedavno pa je na posamezne urednike vpil po telefonu. Zato je prav smešno govorjenje sedanje opozicije, predvsem predsednika LDS Antona Ropa, da si želi vlada z novim zakonom podrediti nacionalno televizijo. Verjetno se boji, da bi se z novim zakonom nacionalna televizija res izvilila izpod nadzora sedanje opozicije in postala avtonomnejša.

Vsekakor je zahteva opozicije po referendumu povsem legitimna. Tako kot je v prejšnjih letih sedanja pozicija večkrat zahtevala referendum, ima to možnost na podlagi ustave tudi nekdanja pozicija, pa čeprav je v preteklosti neuspešno poskušala ta institut omejiti s spremembo ustave. V LDS in SD očitno prevladuje prepričanje, da nimajo z referendumom kaj izgubiti (veliko pa lahko pridobijo), saj so tako ali tako že na političnem dnu. Poleg tega jih opogumljajo nekatere javnomnenjske raziskave, ki kažejo, da večina anketiranih nasprotuje novemu zakonu o RTVS. Kljub zatrjevanju opozicije, da ne bo šlo za glasovanje o zaupnici vladi, pa je pričakovati, da se bo referendum razvil prav v to smer. Na to opozarja poslanec SDS Branko Grims, ki meni, da bo to pomemben referendum, saj po njegovi opozicija ne skriva, da bo izid interpretirala kot zaupnico ali nezaupnico vladi. Grims pri tem nekoliko hudomušno dodaja, da sam zaupa ljudstvu, da se bo odločilo za novi zakon in naredilo konec prepričanju med predsednikoma SD in LDS, katera od teh strank bolj politično obvladuje javno RTV.

V vladnih strankah se referendumu ne bojijo, saj menijo, da bodo ljudje podprli novi zakon. Nekateri v največji vladni stranki celo menijo, da bi bilo smiselno referendum vezati za zaupnico vladi, in če bi bila izglasovana "nezaupnica", iti celo na nove volitve, ki bi po vsej verjetnosti največji vladni stranki prinesle še več glasov. Seveda pa je to tvegana igra. Vsekakor se bodo do referenduma še močno lomila kopja. Če bodo razprave kaj pripomogle k pluralnosti slovenskega medijskega prostora, bo to samo pozitivno.

Metod Berlec

Dopisovanje med Pahorjem in Ropom je javno potrdilo to, o čemer smo mi in še nekateri drugi mediji ter prejšnja opozicija vseskozi pisali in opozarjali, da je imela (ima) prejšnja vladajoča garnitura izredno velik vpliv na uredniško politiko nacionalne televizije in seveda številne druge dominantne medije.

9 Pluralnost in korektnost

Slovenski medijski prostor je nenavaden, zato je prav, da je postal predmet široke javne razprave.

11 "Desni" prevzem Dela?

12 Kdo je politično kadroval?

Slovenska vlada je pospešila zamenjave v nekaterih podjetjih, ki so v večinski lasti države, in se pri tem soočila z očitki dveh največjih opozicijskih strank, LDS in SD, da odgovorne v upravah podjetij nastavlja politično. Zanimivo, obe stranki vladi očitata prav tisto, kar sta v svojih vladah počeli sami.

16 Precenjeni raziskovalec

Programska skupina Edukacijske raziskave, ki deluje pod vodstvom dr. Darka Štrajna v sklopu Pedagoškega inštituta, je letos dobila izredno pohvalne ocene. Vprašanje pa je, ali so te povsem verodostojne.

18 Vplivni Kučanov kriminalist

22 Evro čedalje bliže

32 Močna tekmica

Potem ko je nemški kancler Gerhard Schröder po porazu na lokalnih volitvah v Severnem Porenju-Vestfaliji napovedal razpis predčasnih parlamentarnih volitev in na lastno zahtevo dosegel izglasovanje nezaupnice v nemškem parlamentu, je voditeljica CDU Angela Merkel pohitela s predstavitvijo programa svoje stranke.

34 Strpnost je, da ima vsak pravico biti to, kar je

Pogovor z dr. Ivanom Štuhecem

Strpnost si predstavljam tako, da ima vsak pravico biti to, kar je, in drug drugega pri tem ne oviramo. Zdi se, da čim bolj je neka ideja ekstravagantna, bolj bi morali biti do nje strpni. Kdor pa izrazi pomislek proti njej, je že nestrpen.

42 Klarise na Slovenskem

44 Dve fazi revolucije

56 Nečloveška farma

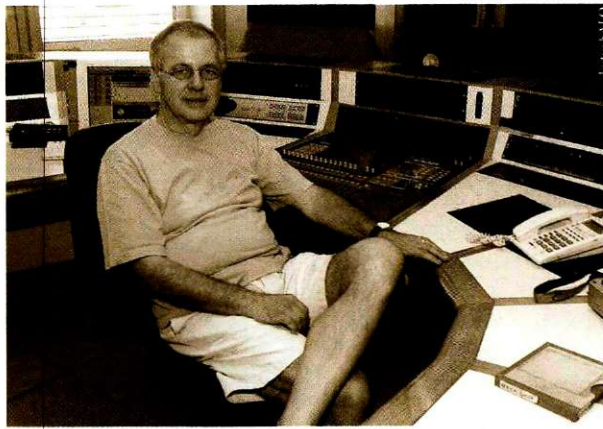
Problem francoske pentlje so začeli reševati na prvi julijski dan leta 1903.

Demokracija, p.p. 4315, Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), urednik@demokracija.si; 01-434-54-63 (tajništvo), tajništvo@demokracija.si; faks: 01-434-54-62; Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič, Barbara Kavtčnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja Volčanšek, Gregor Drnovšek, Ana Müllner, Peter Avsenik; kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Igor Gošče, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: SAFO, Reuters; tisk: Ma-tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Andrej Lasbafer; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka, d. d., Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo. Fotografija na naslovnici: fotomontaža

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tečnik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %. Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Ne smemo se reducirati na agitprop

Pogovarjali smo se z dr. Dejanom Jelovcem, direktorjem Radia Študent in prodekanom Visoke šole za podjetništvo Gea College.

Lahko razložite zaplete na Radiu Študent od samega začetka? Kje je po vaše jedro težav?

Radio Študent je tipična tranzicijska zgodba. Z nastankom nove družbenopolitične ureditve je prišlo do težavne situacije, ki je terjala preoblikovanje družbenih organizacij. Po zakonu o zavodih je bilo treba ugotoviti pravnega naslednika zadnjega ustanovitelja, Univerzitetne konference Zveze socialistične mladine Slovenije (UK ZSMS). Ta postopek smo uspešno končali konec oktobra 2004 s spremembo pravno-organizacijske oblike p. o. Radia v Zavod RŠ. S tem je RŠ samo uskladil svojo pravno-organizacijsko obliko z veljavnim pravnim redom RS, tako da zdaj obstaja de iure na enak način kot prej de facto. Ustanovitelj, Študentska organizacija Univerze v Ljubljani (ŠOU), je pravni naslednik UK ZSMS. Tarča brutalnih napadov v medijih s strani določene politične usmeritve sem postal zato, ker sem onemogočil načrte o privatizaciji radia, da bi postal podružnica Metelkove. Kot direktor sem moral skrbeti za ugled zavoda, zato sem se izogibal javnim polemikam. V poslovnem svetu namreč ugled bistveno pripomore k poslovnemu uspehu. Pomembno je bilo, da realiziramo določene projekte, predvsem tiste, ki jih je financirala EU. Naš ugled bi bil načet pri številnih strankah, ki sodelujejo z nami na področju marketinga. ŠOU namreč zagotovi tretjino sredstev, dve tretjini pa ustvarjamo sami z marketingom in s t. i. fund raisingom, se pravi z nabiranjem sredstev pri domačih in tujih ustanovah, predvsem iz naslova evropskih skladov. Gonja skupine ekstremno levicarsko usmerjenih in ideološko zaslepljenih ljudi je povzročila veliko škodo RŠ, če odmislimo mojo osebno tragedijo, da sem leta 2003 komaj preživel srčni infarkt. Za obstoj tega najstarejšega in največjega študentskega radia na svetu je potrebno sodelovanje, ne pa ideološki spopad. Pri pretežno neprofesionalni ekipi moramo dosegati profesionalne rezultate v tržnem okolju. V tem sem bil uspešen, nisem pa mogel najti skupnega jezika z omenjeno skupino skrajnežev. Na ta način mi izražajo hvaležnost za to, da smo RŠ prevzeli leta 1996 z 2,5 milijona tolarjev izgube in smo ga ves čas uspešno vodili, da je vsako poslovno leto končal s presežkom prihodkov nad odhodki. To je bilo seveda mogoče, ker je imela moja ekipa pod-

poro tiste večine sodelavcev, ki je hotela delati v prid radia. Tisti, ki delajo, pa navadno niso glasni in nimajo časa za zdrahe.

Kako komentirate, da so številni sodelavci na RŠ blizu prav tisti politični opciji, ki vas napada?

To je problem nerazumevanja vloge medijev, ki morajo posredovati med družbeno realnostjo in javnostjo. V našem primeru so novinarji RŠ akterji in poročevalci hkrati, kar je nenormalno. Kot intelektualec in direktor RŠ nasprotujem reduciranju avtonomnega medija na trobilo katerekoli ideološke opcije ali organizacije. Če to dovolimo, se reduciramo na agitprop. Ljudje, ki so aktivni znotraj protiglobalističnih in drugih gibanj, so zdaj dosegli, da ima ta radio najnižjo raven poslušaniosti v svoji zgodovini. Zdaj sami sebe marginaliziramo in uničujemo medij, ki je v času demokratizacije v poznih osemdesetih letih odigral pomembno vlogo in imel 500 tisoč poslušalcev. Tisti, ki čutijo, da so potonili v nepomembnost, so prešli v napad, da bi se izognili odgovornosti in razpravi o svojem delu, uprava pa je idealna tarča. Medij mora nenehno vrednotiti lastno delo, sicer postane samozadosten in samovšečen. Če medijske vsebine nihče ne konzumira, pomeni to smrt medija.

Kaj pa očitki v zvezi z videonadzorom sodelavcev RŠ?

Gre za konstruirano afero. Zaradi preoblikovanja študentskih servisov so se zmanjšali prihodki ŠOU in posledično RŠ. Zato smo februarja na seji strokovnega sveta sprejeli sklep, da odpustimo nočne varnostnike ter vpeljemo alarm in videonadzor. To pa je bil povod za napad na "sovražnika ljudstva", v tem primeru name. RŠ je bil večkrat tarča napadov huliganov in pijanih študentov, ker se nahajamo v študentskem domu. Zaradi neodgovornega ravnanja lastnih sodelavcev je prišlo tudi do kraj. Zato je bil ukrep nujen. Potem pa se v časopisu, ki je že zdavnaj v območju rumenega tiska (Mladina, op. M. V.), pojavi brutalen napad na direktorja, češ da nadzoruje svoje ljudi.

Boste še vztrajali na mestu direktorja RŠ?

Ko sem prišel na RŠ, sem to dojel kot izziv, a niti v sanjah si nisem mislil, da bo tako hudo. Ko pa se znajdeš kot krmar sredi nevihte na morju, ti morala ne dovoljuje zapustiti ladje. Dokler je ne pripeljem v pristanišče, si ne morem privoščiti, da bi odšel. **M. V.**

Srebnica in Slovenija
(Stran 8)

Kritično do poročila
o izbrisanih
(Stran 15)

Pranja denarja veliko,
učinkov nobenih
(Stran 21)

Vlada in študentje
(Stran 24)

Medijski borzni
mešetarji
(Stran 26)

Ledeniki in poplave
(Stran 30)

Iskanje krivcev
(Stran 31)

Operno in baletno
poletje v Gallusu
(Stran 38)

Marušičeva drobna dela
(Stran 39)

Oživiljena Istra
(Stran 40)

Padel v pozabo
(Stran 55)

T(r)e-dnik
(Stran 59)

V Kristusovem imenu
(Stran 60)

Gornik Julius Kugy
(Stran 62)

Obletnici masakra
(Stran 65)

Vidni politični emigrant
(Stran 66)

Čigav je Piranski zaliv?

Nedavno je v prispevku POP TV predstavnik puljske luške kapitanije na vprašanje o kršitvah voznikov čolnov v bližini plaže odgovoril, da je največji problem z njimi v Piranskem zalivu, saj jim vedno pobegnejo v Slovenijo, kjer jih ne morejo nadzorovati. Zadnji incidenti v Piranskem zalivu pa njegove navedbe demantirajo, saj se je pred nedavnim celo zgodilo, da so hrvaški pomorski policisti izvajali nadzor nad tujimi turisti globoko v slovenskih vodah.

Topla voda

Odkar pomnim, je z njimi problem. S homoseksualci namreč. No, ne z njimi, ampak s tistimi, ki jih menda kar naprej preganjajo, zmerjajo, celo tepejo. Črna kronika tako poroča, naj bi bila obiskovalca kluba Tiffany dobila batine, in to samo zaradi tega, ker sta geja. Pardon, moral bi reči istospolno usmerjeni osebi, sicer bi spodaj podpisanemu profesor Toporišič pošteno navil ušesa. Treba je pač skrbeti, da v slovenskem jeziku ni preveč tujk. In če pogledamo sopomenke za istospolno usmerjeno osebo (največkrat moškega spola) – med drugim najdemo izraze, kot so peder, topli bratec, toplovodar in še kaj –, lahko ugotovimo, da je med njimi več izrazov, ki zvenijo kolikor toliko slovensko. Prevzeti izrazi, kot sta "cvajakter" ali "fegic" tako odpadejo.

Seveda je že samo pisanje o temi, kot je homoseksualnost, precej nevhvaležen opravek. Nevhvaležen zato, ker nikoli ne veš, kdaj te bodo obtožili nestrpnosti, kdaj ti bo za vrat dihnil Matjaž Hanzek ali pa morda celo državno tožilstvo. Geji in lezbijke so menda zelo občutljivi na vsako nestrpnost. Zanje je nestrpnost že to, da priznaš, da si katoličan, saj kot zaprišeženi svobodomislecni ne trpijo, da jim kdo – po domače povedano – serje na glavo. Sem seveda spada tudi propagiranje verskih skupnosti. Če priznaš, da si katoličan, si s tem avtomatsko nestrpen, saj jih hočeš indoktrinirati s katoliško ideologijo, ki naj bi bila po nekaterih teorijah zelo podobna nacistični, saj naj bi težila k iztrebljanju homoseksualcev (poudarek na "naj bi", da ne bo pomote). Nič čudnega, da se na paradi ponosa tu in tam pojavi kakšen prometni znak s prečrtanim krščanskim križem. In če prideš na kakšno internetno klepetalnico in omeniš, da si bil pri maši, te seveda brez občutka slabe vesti zabrišejo ven. Takšna je pač vizija strpnosti – ker živimo v demokratični državi, moramo dopustiti, da si tudi pojme, kot so strpnost, človekove pravice in svoboda, vsak predstavlja po svoje.

Teže pa je z zakonom o istospolnih skupnostih, ki je bil nedavno končno sprejet, a menda nihče ni več z njim zadovoljen, ker naj bi bil diskriminatoren. No, pravzaprav je res škandalozno, da je morala desnica sprejeti ta tako "zaželeni" zakon. Kdo ve, kaj je v preteklih desetih letih LDS pacala z njim, da ni bil sprejet že prej. Po vsej verjetnosti so bili spet krivi reaktorji, ki tako radi mečejo naprednim silam polena pod noge. In teh polen se je nabralo že toliko, da bi lahko celo koga zažgali na grmadi. Če že naši svobodomislecni pravijo, da se "katolibanom" še vedno toži po časih, ko je z grmad dišalo pečeno človeško meso.

In če boste po naključju še kdaj naleteli na kakšno parado ponosa in zagledali transparente, na katerih piše o strpnosti, boste vedeli, kdo je odkril toplo vodo. Zato jim tudi rečejo toplovodarji ...

Gasper Blazič

diktafon

"Veste, počutim se kot dama in ne bi smela dati takšnih izjav. Pa vendar, če povem po resnici, sem pomislila: no, to bo pa zdaj veliko sranje."

(Filozofinja Spomenka Hribar je bila ob novici, da je na volitvah zmagala t. i. desnica, vsa panična.)

"Zajeti mora tudi in predvsem ameriškega predsednika in angleškega premierja ter njuno politiko."

(Tomaž Mastnak meni, da se obsodba ne sme ustaviti pri storilcih terorističnega napada na London. Po njegovem mnenju so pravi krivci na oblasti v ZDA in Veliki Britaniji.)

"Zakon, ki ukinja komisijo za boj proti korupciji, je v bistvu zakon o pospeševanju korupcije."

(Šef protikorupcijske komisije Drago Kos napoveduje, da se glavni val korupcije šele začne. Domišlja si namreč, da je že veliko naredil proti njej.)

"Imel sem eno samo alternativo – ali odstopim ali pa bom krivdno razrešen."

(Nekdanji predsednik uprave Abanke Aljoša Tomaž pojasnjuje vzroke za svoj odstop.)

"Nadaljuje se tisto, kar se dogaja na vseh področjih v družbi, to je prevzemanje družbe kot celote s strani ene vrste politike. Pričakovano je, da to počne politika, ki je prevzela oblast."

(Predsednik LDS Tone Rop komentira napovedano zamenjavo odgovornega urednika časopisa Delo. Očitno misli, da bo zamenjavo opravil kar Janša.)

"Ne. Samo več dežja je."

(Meteorolog in hidrolog Jožef Remškar odgovarja na vprašanje, ali ima delanje dežja škodljive posledice.)

"Moram izraziti nelagodje ob tem pojavu, da ne rečem strah: desnica je namreč mnogo bolj diktatorska (nasprotna demokraciji!) in enoumna kot prenovljena komunistična kontinuiteta."

(Herman Graber v pismih bralcev v Delu še kar naprej pripoveduje pravljice.)

"Večkrat se razjezim, kakor jokam."

(Pevac Rok Kosmač ima ognjevit temperament.)

"Občasne lenobe."

(Popzvezdnik Peter Januš bi se rad znebil neprijetne navade.)

"Mladi, politično imenovani direktorji bi v resnih gospodarstvih lahko vodili le podeželske podružnice zavarovalnic in morda bedeli nad občinskimi blagajnami."

(Ekonomist Maks Tajnikar ni prepričan, da je slovensko gospodarstvo čisto resno. Očitno je že pozabil na čas, ko je bil sam minister.)

"Sem zelo demokratičen kot predsednik. Na sejah organov stranke v zadnjih mesecih ni bil podan predlog za moj odstop. O odstopu absolutno ne razmišljam."

(Predsednik SLS Janez Podobnik ne vidi razloga, da bi ga na izrednem kongresu SLS dali na čevljev.)

"Ma ja, pa kaj še! Če je kaj dobrega, okusnega, navali, ampak v mejah."

(TV-voditelj Robert Erjavec se ne obremenjuje z dieto.)

Minister Vizjak v Revozu

Pretekli teden je Andrej Vizjak, minister za gospodarstvo, obiskal novomeški Revoz in se pri tem seznanil z naložbenimi deli, povezanimi s proizvodnjo novega vozila v Novem mestu. V novomeškem podjetju so namreč končali prvi del predvidenih velikih naložb, tako da je minister slavnostno odprl dve novi proizvodni liniji. Naložbe v linijo zelo težkih stiskalnic znašajo 17 milijonov evrov, tovarna Revoz pa bo zdaj lahko izdelovala velike in težke dele iz pločevine. Zaradi tega bo lahko povečala stopnjo lokalne integracije in zmanjšala logistične stroške. Dela na liniji, ki jo sestavlja šest robotov, so potekala leto in pol. Glavni dobavitelj je bilo podjetje Schuler iz Brazilije, pri postavitvi pa so sodelovala tudi nekatera slovenska podjetja: Spina, Beograd in Mostovna. Naložbe v drugo linijo so vredne 26 milijonov evrov, z njo pa je tovarna pridobila garancijo 12-letne protikorozijske, katarforezo brez svinca, zmogljivost linije pa se je povečala na 42 vozil na uro. Predsednik uprave Revoza Marcel Brouiller je ob tem dejal, da je poleg teh dveh velikih naložb predvidenih še 75 delovišč na območju tovarne. Prav zaradi naložb naj bi se Revoz obdržal med najboljšimi tovarnami v Renaultovem industrijskem sistemu.

Minister Andrej Vizjak je obiskal novomeški Revoz.

Minister Vizjak je izrazil prepričanje, da se bo projekt, ki ga finančno podpira tudi država, razvijal v začrtano smer. Ob tem dodajmo, da v novomeškem Revozu (zanimivo!) primanjkuje delovne sile, saj na Dolenjskem in v Beli krajini nikakor ne morejo dobiti toliko delavcev, kolikor jih potrebujejo. V Novem mestu so tako že zaposlili nekaj tujcev, med njimi Slovakov. Resnici na ljubo pa je treba tudi zapisati, da so v Revozu pri zaposlovanju delavcev precej zahtevni in so zavrnilli že marsikoga, ki je pri njih iskal delo, kar med nekaterimi domačini vzbuja nelagodje. V. K.

modrosti tedna

“Pohvalno, kako hitro in ostro se je na poslančevu (Ruparjevo, op. ur.) provokativno izvajanje odzvala ‘civilna družba’.

Vendar je bila ta ista civilna družba v Sloveniji tudi takrat, ko je v hramu demokracije poslanec fizično obračunal s svojim kolegom, in tudi takrat, ko so v imenu umetnosti najvišjemu simbolu tisočih slovenskih mater in žena, brezjanski Mariji, posadili v naročje podgano. Zaman smo pričakovali proteste in podpisovanje peticij civilnodružbenih organizacij proti nestrpnosti in žaljenju.”

(Državljan Tadej Rakar)

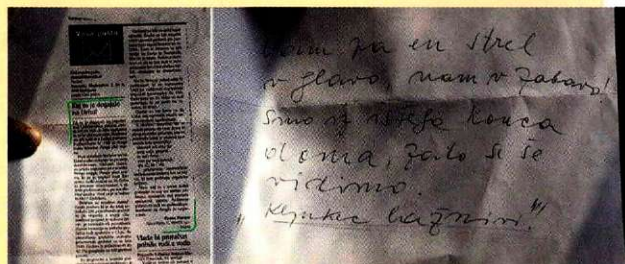

“Islamski ekstremizem se je na Zahodu vedno okreplil, ko je njegova civilizacija doživljala krizo identitete.”

(Teolog in filozof dr. Robert Petkovšek)

Pištol iz Polja

Pisma bralcev so za vsak časopis dobrodošla dopolnitev vsebine, saj velikokrat dopolnjujejo to, o čemer pišemo novinarji. Dokler se vsebina pisem nekako sklada z mnenjem večine bralcev, jih ti sprejmejo z odobravanjem, težave pa nastopijo takrat, kadar se vsebina pisem ne sklada z njihovimi osebnimi pogledi. Slednje se je zgodilo piscu Francetu Permetu iz Ljubljane, ki mu je Dnevnik pred nedavnim objavil pismo, v katerem se avtor sprašuje, ali so vse žrtve, ki so na nekem kraju pokopane, res povzročili samo vaški stražarji in domobranci ali so med njimi tudi žrtve, ki so jih povzročili partizani. To pa očitno ni bilo vseh enemu od bralcev, zato je Permetu poslal grozilno pismo. V njem je zapisal, da sprava ni mogoča, ker se zločinci (črnorokci, kriminalci, klerikalni morilci in nasploh lažnivci) znova vračajo in želijo tok zgodovine obrniti v svoj prid. Na koncu mu je zaželel “en strel v glavo nam v zabavo” in mu, “kljukcu lažnivemu”, še sporočil, da sta doma z istega konca in da se zato še vidita. Čeprav se Perme groženj ni ustrašil, mu vseeno ni bilo prijetno. V tolažbo mu ostaja mnenje, ki ga je pred časom za našo revijo izrazil psihiater Janez Rugelj – da pisci grozilnih pisem le redkokdaj uresničijo svoje grožnje, saj gre večinoma za duševno

“Vam pa en strel v glavo nam v zabavo.”

zavrti ljudi, ki si svojih razmišljanj in pogledov ne upajo razkriti drugače, kot da ostanejo anonimni. Če sklepamo po pisanju, gre tudi v omejenem primeru za tako osebo. A. K.

Vrnjena umetnina

Slovenska obalna mesta vse od časa pred 2. svetovno vojno, kot je znano, pogrešajo številne umetnine, ki jih je italijanska država evakuirala in nikoli vrnila. V pričakovanju ugodnega razpleta glede vrnitve teh pretežno cerkvenih slik pa so se v izolski župnijski cerkvi sv. Mavra v torek, 12. julija, razveselili vrnitve umetnine Girolama da Santacroceja Marija z detetom na prestolu s sv. Jožefom in sv. Nikolajem iz prve polovice 16. stoletja, ki so jo zmi-kavti odnesli leta 1973. Leta 1981 je bila slika s posredovanjem muzeja v Rovinju vrnjena iz italijanskega Vareseja, vendar močno poškodovana. Tatovi so namreč platno izrezali in zvili. Leta 2002 so močno poškodovano oltarno sliko vzeli v roke strokovnjaki

Platno renesančnega slikarja Girolama da Santacroceja po dolgotrajnem restavratorskem procesu spet krasi enega od oltarjev izolske župnijske cerkve.

ljubljskega restavratorskega centra in poskrbeli za njeno obnovo. Ob slovesni izročitvi slike so v Izoli na tiskovni konferenci predstavili tudi težavno zgodbo, ki pa se je vendarle srečno razpletla. Kot poudarja izolski župnik Andrej Sedej, gre zahvala ne samo restavratorjem, ampak tudi finančni in organizacijski pomoči ministrstva za kulturo in Narodne galerije. Kot je izpostavil župnik, so imeli srečo, da je v tem primeru šlo za “navadne lopove”, kajti z njimi gre očitno lažje kot z vračanjem v Italijo evakuiranih umetnin, ki so prav te dni razstavljene v Trstu. Sedej je izrazil upanje, da gre morda za prvi primer, kako se umetnine vračajo tja, kjer je njihovo mesto. A. K.

Revščina

Srebrenica

Zadolženost prebivalstva je čedalje višja. Kazalec zadolženosti prebivalstva, ki predstavlja razmerje med posojili in varčevanjem prebivalstva v bankah v letošnjem drugem četrtletju, to je v obdobju marec–junij, se je v primerjavi s prvimi tremi meseci še povečal. Letošnja zadolženost je največja doslej. Res je sicer, da prebivalstvo denar varčuje tudi v drugih oblikah, ne samo v gotovini in na bančnih računih, vendar to velja le za nekatere. Večjega varčevanja si ljudje s povprečno plačo niti ne morejo privoščiti. Čedalje bolj posegajo po t. i. limitih na bančnih računih, najmanj tudi posojila. Ta so se letos povečala kar za desetino, devizna posojila oziroma posojila z devizno klavzulo pa so se povečala za 20 odstotkov. V zadnjem času imajo čedalje večji pomen netotokovi deviznih posojil prebivalstva, ti so v prvih petih mesecih letos predstavljali približno 40 odstotkov vseh netotokov posojil prebivalstva. To pomeni, da se ljudje odločajo za gotovinska posojila. Pri tem so netotokovi deviznih posojil prebivalstva dosegli vrednost 30,1 milijarde tolarjev, kar je osemkrat več kot v istem obdobju lani. Kljub temu pa najpomembnejša oblika zadolževanja pre-

jini lanskih. Podatki so alarmantni in kažejo predvsem na to, da ljudje s svojimi prihodki čedalje težje živijo. Čedalje težje pokrivajo vse stroške, hkrati pa si želijo ohranjati standard, ki je največkrat namišljen. Zato se zatekajo k posojilom. Na drugi strani pa je peščica ljudi, ki ne ve, kam bi z denarjem. Primer: člani in članice Kučanovega Forumu 21 so bili na eni

V minulih dneh so bile oči svetovne javnosti po dolgem času znova uprte v Srebrenico, kjer je pred desetimi leti prišlo do velikega zločina – poboja več tisoč muslimanov, ki so bili na milost in nemilost prepuščeni zloglasnemu generalu Ratku Mladiću. Omenjeni zločin po svoji okrutnosti zagotovo izstopa iz dogodkov vojne v Bosni in Herce-

ali je bil genocid v času zločina opredeljen kot kaznivo dejanje, kakor je dr. Ljubo Bavcon še pred nedavnim branil obtoženega Mitjo Ribičiča, ki je bil po pričevanjih in dokumentih ljudske revolucije prav gotovo previsoko v partijski hierarhiji, da za poboje ne bi vedel. Mnogi vojni zločinci iz tragične zgodbe o balkanskem sodu smodnika so imeli vsaj toliko čas-

Srebrenica se je na slovenskih tleh zgodila že pred petdesetimi leti s pobjem domobrancev.

od tiskovnih konferenc, ki jih je priredil nekdanji predsednik države, obleženi in obuti ter oveseni z zlatnino vsak v vrednosti povprečne letne plače zaposlenih. Kje je torej Kučanova skrb za malega človeka? Ni je bilo in je ni! Vse to je prinesel tudi liberalizem, ki ga je nekdanji predsednik izdatno podpiral. Veliko zadolževanje prebivalstva je posledica dolgotrajne vladavine grobega liberalizma, ki je na eni strani podpiral bogatenje posameznikov, na drugi pa ustvarjal reveže. Res je sicer, da demokracija prinaša razslojevanje, vendar ne takšnega, kot je v Sloveniji. V Sloveniji je elita gradila na grobem liberalizmu, ki s tržnim nima nič skupnega. Zato danes v državi zgineva srednji sloj prebivalcev, ki je v razvitih demokratičnih

govini, in to ne samo zaradi števila pobitih civilistov, ampak tudi zaradi daljnosežnih posledic – neizmernega trpljenja svojcev žrtev, ki se še vedno srečujejo s svojimi rablji.

Se vam zdi zgodba znana? Prav gotovo zelo spominja na povojne obračune z razrednim sovražnikom, ko je bilo v času miru (!) poleg domobrancev pobitih tudi veliko civilistov. V tem pogledu lahko rečemo, da se je Srebrenica na slovenskih tleh zgodila že petdeset let prej. Zato je toliko manj razumljivo navajanje slovenskih medijev, da je bil srebreniški zločin največji pokol po drugi svetovni vojni na jugoslovanskih tleh, saj je znano, da je bilo v Sloveniji po drugi svetovni vojni žrtev več desetisoč, če priste-

ti, da so prostovoljno odšli v Haag. Pričakovati takšno potezo od katerega še živečega zločinca v Sloveniji bi bila iluzija, saj se v naši državi s spomeniki in poimenovanjem ulic in trgov še vedno častijo sistemski teroristi, povojni genocid pa se še vedno opravičuje s floskulami, da je šlo le za obračun s kolaboranti.

Spomin na zločin v Srebrenici je tako za Slovenijo tudi koristen, saj dejansko prebujata vest, da bi znali bolj globoko v sebi začutiti, kaj vse so doživljali svojci po vojnih pobitih Slovencev, ki so jih označili za “razredne sovražnike”. Veliki večini svojcev dolga leta sploh ni bilo dovoljeno žalovati, za mnoge žrtve pa se še vedno ne ve, kje so pokopane. Če je slovenska javnost moralno sposobna ostro obsoditi zločine, ki so se zgodili v zadnji balkanski vojni na hrvaških, bosenskih in kosovskih tleh, potem bo morala prej ali slej pogledati tudi vase in odstraniti zastor, ki je preprečeval kolikor toliko objektivni pogled na medvojne in povojne dogodke. In ta zastor je dejansko mit o NOB.

V državi zgineva srednji sloj prebivalstva; na eni strani so bogataši, na drugi reveži.

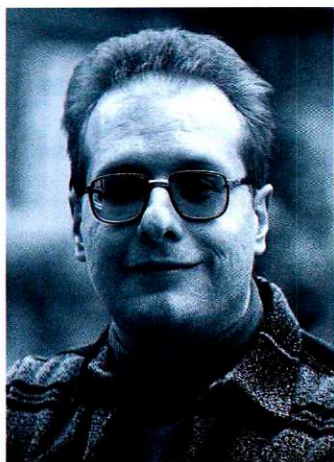
bivalstva ostajajo tolarstva posojila. Teh je bilo letos v višini 43,4 milijarde tolarjev neto in so lanski obseg realno presegle za 8,1 odstotka. Skupni netotokovi posojil (to je najeta posojila minus odplačana) so letos za slabih 69 odstotkov višji od lanskih. Ob vsem tem se je varčevanje prebivalstva povečalo le za 0,2 odstotka, kar je najmanj doslej. Netoprilivi vseh vlog so v prvih petih mesecih letos znašali 30,4 milijarde tolarjev, kar je dve tret-

državah običajen. Imamo bogataše in reveže. Vprašajmo se, koliko časa bo minilo, da bo nova oblast popravila tudi to krivico in spet vzpostavila ravnovesje. Najbrž vsaj toliko, kolikor ga je preteklo, da se je ravnovesje porušilo. In toliko časa bi morala državo voditi ekipa ljudi, ki si prizadeva ljudem povrniti zaupanje v pravičnost. Tisti pa, ki so krivice povzročili, bi se morali za vedno umakniti.

Vida Kocjan

jemo še pobite ujetnike drugih narodnosti. To seveda ne zmanjšuje teže velikega zločina, ki se je zgodil v Srebrenici. Bolj pomenljivo pa je, da so krivci za zločin v Srebrenici tako rekoč znani, čeprav še niso bili aretirani. Tu seveda ne gre samo za eksekutorje, neposredne izvajalce zločina torej, ampak tudi za stratega pobojev. Da sta bila to Radovan Karadžić in Ratko Mladić, ne dvomi nihče. Nihče se tudi ne sprašuje,

Gašper Blažič

Dr. Matej Makarovič

Tudi če pustimo vrednotne sodbe ob strani, je slovenski medijski prostor vsekakor vsaj nenavaden, zato je prav, da je postal predmet široke javne razprave in tudi kakšnega referendum. Medtem ko se bo na slednjem odločalo predvsem o vprašanju transparentnosti in odgovornosti pri upravljanju javne radiotelevizije, lahko vzporedno s tem – v povezavi s spremembami zakona o medijih – pričakujemo tudi razpravo o svobodi in pluralnosti zasebnih in tiskanih množičnih medijev.

Pluralnost in korektnost

Za začetek moramo ugotoviti, da živimo v skoraj edinstveni državi, v kateri so vladi in večinski politični stranki izrazito ali vsaj deloma nenaklonjeni vsi dnevni časopisi. Ker je ena od funkcij medijev tudi nadzor nad oblastjo, seveda ni smiselno zahtevati, da bi morala biti večina medijev provladna, saj bi potem težko opravljali svojo nadzorno funkcijo. Toda slovenski problem ni vodsotnosti "provladnega" medija, temveč drugje.

Sedanja opozicijska drža dominantnih medijev ne izhaja iz načelne drže, da je treba vsako oblast nadzorovati, temveč iz njihovih lastnih političnih preferenc. Skoraj vsi politični dnevni časopisi, ki so danes opozicijski, so bili namreč pred zamenjavo na oblasti – z delno izjemo Financ, ki pa so bolj ekonomsko kot politično obarvan medij – izrazito provladni. Iz tega lahko sklepamo, da bi po novi zamenjavi na oblasti znova postali provladni, kar pomeni, da medijski nadzor nad oblastjo dolgoročno ni zagotovljen.

Toda niti ta enostranski politični aktivizem medijev ne bi bil tako hud problem, če bi bili dominantni mediji pri tem korektni. Samo po sebi ni nič narobe, da se neki medij odloči za neposredno nazorsko in politično opredeljevanje, če je ob tem seveda korekten. V dnevnem tisku se to kaže na primer v razlikovanju med novicami in komentarji ter upoštevanju vseh relevantnih virov pri poročanju. V slovenskih dnevnikih žal ni zagotovljeno ne eno ne drugo, trendi pa kažejo celo na znatno zniževanje profesionalnih standardov. Politične "novice", opremljene z vrednotno nabitimi naslovi in začinjene s prav takšnimi komentarji, ki naj

bi delovali kot nekakšna "objektivna" sodba, žal niso več le posamičen ekscesni pojav, temveč del vsakdanjika v vodilnih medijih. Marsikatera "novica" je celo tako enostranska, da se zdi, kot da si jo je nekdo – po zvezah ali za kakšno vrsto plačila – naročil.

Če so problemi – vsaj tistim, katerih pogledi so v dominantnih medijih izrazito podreprezentirani – dokaj jasni, pa je precej manj jasno, v kateri smeri jih je pravzaprav mogoče reševati. Splošen odgovor bi bila pluralizacija medijev, vendar to še zdaleč ni preprost cilj. Predvsem lahko država oziroma vlada v javnem interesu ob tem odigrata le zelo omejeno vlogo – vlogo regulatorja, ki ustvarja ugodno okolje za razvoj medijskega pluralizma, ne moreta pa sama narediti medijev pluralnih. Inicijativa za ustvarjanje novih medijev prav gotovo ne more priti s strani oblasti ali vladajočih političnih strank. Nujna je zasebna pobuda, in to tako s strani kapitala kot s strani tistih profesionalcev, ki jim ni vseeno za medijsko podobo Slovenije.

Medijski pluralizem naj bi namreč sam po sebi vodil tudi v večjo medijsko korektnost, saj bi mediji v tem primeru postali ne le trdni nadzorniki katerekoli oblasti, temveč tudi nadzorniki drug drugega. Vendar se utegne to zgoditi šele čez daljši čas, zato bi bilo treba razmisliti tudi o ukrepih s hitrejšimi učinki.

Tudi v tem primeru bi bil svaktovrsten projekt seveda deležen najostrejših napadov s strani sedanjih dominantnih medijev. Tudi če bi bil politično povsem nevtralen, bi mu nemudoma prilepili etiketo desničarstva in provladne pozicije. Toda dolgoročno bi taki projekti – če bi le preživeli neizogibne zgodnje težave – nesporno pripomogli k normalizaciji medijskega prostora,

hkrati pa tudi k večji kakovosti svoje lastne konkurence.

Medijski pluralizem naj bi namreč sam po sebi vodil tudi v večjo medijsko korektnost, saj bi mediji v tem primeru postali ne le trdni nadzorniki katerekoli oblasti, temveč tudi nadzorniki drug drugega. Vendar se utegne to zgoditi šele čez daljši čas, zato bi bilo treba razmisliti tudi o ukrepih s hitrejšimi učinki. Ena od možnosti bi bila, da bi država tudi neodvisno od medijske pluralnosti prek subvencij spodbujala medijsko korektnost.

Ko prebiramo resne zahodne časopise, nam je lahko precej vseeno, ali so nagnjeni nekoliko v desno ali pa nekoliko v levo. Zaradi kakovosti in profesionalne korektnosti se lahko iz vsakega od njih precej celovito informiramo. Nazorsko-politični odtenki niso posebno moteči – ne glede na to, ali se z njimi strinjamo ali ne –, če so ustrezno razmejeni od siceršnjega novinarskega dela. Spodrsrljaji se vsekakor dogajajo tudi kakovostnim zahodnim medijem, a so bolj izjema kot pravilo.

Žal ne bo nobena državna regulacija neakovostnih medijev, kot je večina slovenskih, spremenila v kakovostne, lahko pa k temu vsaj malo pripomore. Če se včasih zdi, da trg zaradi svojih deformacij, morda pa tudi kakšni botri v ozadju nagrajujejo nekorektnost, naj država prek sklada za medije poskuša – ne glede na politično ali drugačno orientacijo – nagrajevati korektnost.

LDS na kongres, ki bo tudi volilni

Svet LDS je preteklo sredo sprejel sklep, da bo imela stranka 15. oktobra izredni kongres, ki bo hkrati tudi volilni. Na njem bodo člani izvolili novo vodstvo ter sprejeli nekatere statutarne in programske spremembe.

Bolj kot odločitev sveta o izpeljavi kongresa, ki je bila nekako pričakovana, je presenetila odločitev vodstva stranke, ki je to sprejelo na svetu, da skupno odstopi s svojih položajev. Mnogi so namreč pričakovali, da se bo to zgodilo šele na kongresu, vendar so tokrat Anton Rop in štirje podpredsedniki, Marko Pavliha, Zdenka Cerar, Cvetka Zalokar Oražem in Rudi Moge, pohiteli in s svojih položajev odstopili že na seji sveta. Edini, ki tega ni storil, je četrti podpredsednik Jelko Kacin, ki tega menda ni mogel storiti, ker je bil med sejo na službenem potovanju v tujini. To pa seveda še ne pomeni, da Rop in štirje podpredsedniki svojega dela ne bodo več

opravljali, saj so svoj odstop deponirali, kar pomeni, da bo začel veljati šele na kongresu. Kot je med sejo sveta rekel Rop, je njegov odstop z mesta predsednika LDS dokončen, saj na oktobrskem kongresu ne namerava znova kandidirati za predsednika, želi pa si, da bi stranka s kongresa prišla bolj konsolidirana, trdnjša in nasploh

takšna, da bo lahko v slovenskem političnem prostoru igrala vlogo konstruktivne opozicije. Rop ni želel špekulirati o kandidatih za novega predsednika. Kot je dejal, je pomembno le, da je stranka konsolidirana, da ustvarijo vodilno ekipo in da se tudi skozi kandidacijske postopke "reši različnih zdrharjev in tistih ljudi, ki so jo že

leta izkoriščali in nanjo slabo vplivali.

Sicer pa se po takšni odločitvi sveta v zakulisju še bolj kot prej špekulira, kdo bi utegnil postati novi predsednik LDS. Poznavalci med najresnejše kandidate uvrščajo evropskega poslanca Jelka Kacina, svetovalca predsednika države in zunanjega ministra v Ropovi vladi Iva Vajgla in poslanca v slovenskem parlamentu Jožefa Školca. Po nekaterih domnevah naj bi se za predsedniški stolček najresnejše spopadla Jelko Kacin in Ivo Vajgl, pri čemer bo izid najverjetneje zelo izenačen. Vajgl namreč uživa podporo nekdanjega strankinega predsednika Janeza Drnovška, Kacinu pa je naklonjen predvsem t. i. levi del stranke, ki je blizu SD, in nekdanji predsednik Milan Kučan. Čeprav je podpora Kacinu na videz večja, je po drugi strani slišati, naj ga nekateri v stranki ne bi preveč marali; pravijo mu menda "čvekač brez možganov", kar pomeni, da bo moral te skeptične delegate prepričati, da to ne drži in da je v resnici sposobnejši kandidat od Vajgla. Vse bo jasno 15. oktobra. **A. K.**

Zdaj je jasno, da bo imela LDS jeseni izredni kongres, ki bo tudi volilni.

NSi bo delovala brez fige v žepu

Druga največja vladna stranka NSi je v ponedeljek praznovala pet let svojega delovanja. Slavnostni govornik ob praznovanju jubileja v hotelu Mons v Ljubljani je bil njen predsednik Andrej Bajuk.

Kot je dejal Bajuk, so stranko pred petimi leti ustanovili zato, ker se niso mogli sprizniti z dejstvom, da bi se "glas ljudsko-krščanskega gibanja na Slovenskem utopil v velikih nenačelnih koalicijah, ki niso nič drugega kot svobodna verzija frontovske politike, ki je pred desetletji med drugim obrodila dolomitsko izjavo", in ker niso želeli "še naprej tiho ministrirati predstavnikom in naslednikom političnih sil slovenske totalitarne preteklosti pri vodenju države". Po Bajukovem mnenju je stranka kot članica koalicije Slovenija na zadnjih parlamentarnih volitvah odigrala zgodovinsko in odločilno vlogo. "Podlaga in poroštvo za korenit politični preobrat 3. oktobra lani sta bila odprtost koalicije Slovenija do vseh sorodno mislečih političnih sil ter vabilo

vsem ljudem, ki so želeli na podlagi načel in vrednot slovenske pomladi graditi boljšo, demokratično in uspešno Slovenijo," je dejal Bajuk. Dodal je, da je stranka danes nepogrešljiv dejavnik v vladni koaliciji, in napovedal: "NSi mora tudi danes vstopati v takšne dolgoročne politične povezave, ki bodo povečevale skupno politično moč sorodno usmerjenih političnih sil, in se

odpovedati povezavam in dejanjem, ki bi te sile slabile. NSi bo še naprej verodostojna in zanesljiva politična stranka, ki bo delovala brez fige v žepu na podlagi svojih načel in programa."

Kot je znano, so NSi, katere polno ime se glasi Nova Slovenija – krščansko-ljudska stranka, 4. avgusta leta 2000 ustanovili nezadovoljni člani nekaj mesecev pred tem združene

SLS+SKD Slovenske ljudske stranke, ki se niso strinjali z ravnanjem vodstva te stranke pri popravilu volilnega sistema. Večina poslancev SLS+SKD je namreč podprla ustavne spremembe, s katerimi je državni zbor zaobšel odločbo ustavnega sodišča o uzakonitvi na referendumu leta 1996 izglasovanega večinskega volilnega sistema, in uzakonil proporcionalni volilni sistem, zaradi česar sta iz stranke izstopila dva njena podpredsednika, Andrej Bajuk in Alojz Peterle, in ustanovila NSi.

Čeprav so mnogi napovedovali, da se stranki na volitvah leta 2000 ne bo uspelo prebiti v parlament (od njene ustanovitve do volitev sta bila namreč le dobra dva meseca), je stranka presenetila in z 8,66 odstotka glasov zanesljivo prišla v parlament. Še bolj je presenetila na volitvah v evropski parlament, ko je predvsem po zaslugi dobrega kandidata zmagala in si v evropskem parlamentu pridobila dve poslanski mesti. Na zadnjih volitvah je dosegla 9,09 odstotka glasov in vstopila v aktualno vladno koalicijo, v kateri je eden njenih najmočnejših členov. **A. K.**

Petletnica NSi je minila v znamenju njene pripadnosti duhu slovenske pomladi.

“Desni” prevzem Dela?

Čeprav se je še pred nedavnim govorilo o časopisno-pivovarskem imperiju, ki naj bi se vzpostavil z Delovim nakupom deleža Večera, je v zadnjem času v t. i. Črni vdovi spet vroče. Vročico je sprožila novica, naj bi predsednik uprave časopisnega podjetja Delo Tomaž Perovič predlagal razrešitev odgovornega urednika Dela Darijana Koširja. Nasledil naj bi ga Jani Virk, odgovorni urednik kulturnih in umetniških programov na TV Slovenija. O zamenjavi mora svoje mnenje izreči novinarski aktiv, vendar pa to mnenje za nadzorni svet, ki odloča o razrešitvi, ni zavezujoče. Po doslej znanih podatkih naj bi bili glavni razlog za zamenjavo različni pogledi na uredniško politiko, nov odgovorni urednik pa naj bi pripomogel k nadaljevanju začrtane prenove časopisa, s čimer bi okrepil njegov položaj na slovenskem časopisnem trgu.

“Čigav” je Virk?

Omemba Janija Virka, po izobrazbi profesorja nemščine in primerjalne književnosti, je sprožila številna ugibanja, še zlasti zato, ker je bil v devetdesetih letih nekaj časa urednik propadlega časopisa Slovenec, ki je v medijskem prostoru veljal za “desnega”. Poleg tega je Virk, pisatelj, prevajalec in dobitnik nagrade Prešernovega sklada, sodeloval z nekaterimi revijami, ki predstavljajo idejno nasprotno držo, kot jo sedaj zastopa Delo (na primer Revija 2000, Nova revija itd.). Kljub temu pa Virk na očitke o domnevni “desni” usmerjenosti za časopis Finance odgovarja, da ni član nobene stranke in da ga zanimajo predvsem profesionalni izzivi. Glede na to, da zadnja tri leta vodi uredništvo kulturnega in umetniškega programa in da je bil dva meseca celo vršilec dolžnosti generalnega direktorja RTV Slovenija, mu vodstvenih sposobnosti ne primanjkuje, vprašanje pa je, kakšen odnos bo vzpostavil z novinarji, predvsem s “pravovernimi”.

Pogoste kadrovske menjave

Kadrovske zamenjave v Delu so v zadnjem času postale pravzaprav stalnica. Tako se je v zadnjih petih letih dvakrat zamenjala uprava (Tita Doberška je nasledil Jure Apih, Apiha pa Tomaž Perovič), kadrovske posegi pa so se zgodili tudi v uredništvu – oktobra 2003 sta morala oditi Mitja Meršol (sedaj Delov dopisnik iz Londona) in Janko Lorenci, urednik Sobotne priloge (sedaj deluje kot zunanji sodelavec). Kadrovske pretresi dokazujejo, da Delo še ni našlo svoje prave identitete, kar je odločilno predvsem sedaj, ko je na oblasti desnosredinska koalicija. Doslej je Delo tako rekoč zavzelo držo opozicijskih strank, česar v času vladanja LDS ni bilo opaziti, s tem pa je časopis dobil povsem levičarski profil in posledično manj ugleda. Vprašanje je seveda, koliko je politična usmerjenost doslej vplivala na poslovno uspešnost ČP Delo, verjetno pa sedanje stanje kljub deklarirani “sredinski” usmerjenosti Darijana Koširja na upravo ni naredilo prav dobrega vtisa. Posebna zgodba je Sobotna priloga, ki je po mnenju nekaterih intelektualcev izgubila privlačnost. Čeprav naj bi bila napovedana zamenjava odgovornega urednika predvsem stvar uprave in nadzornega sveta, pa predsednik LDS v odhajanju Anton Rop, kakor je razvidno iz posebne ankete v časopisu Finance, v tej potezi vidi predvsem politično kadrovanje Janševe vlade. Takšna reakcija je seveda razumljiva, pa ne samo zaradi Ropovega značaja, ampak tudi zaradi dejstva, da se utegne Delo v prihodnosti odmakniti od povsem levičarskega profila časopisa, kakršen je ustrezal Ropu.

Na predlog predsednika uprave Dela Tomaža Peroviča naj bi glavnega urednika Dela Darijana Koširja nasledil Jani Virk (na sliki zgoraj). Košir in Perovič ob razglasitvi dr. Tineta Hribarja za Delovo osebnost leta.

Kadrovske pretresi dokazujejo, da Delo še ni našlo svoje prave identitete, kar je odločilno predvsem sedaj, ko je na oblasti desnosredinska koalicija. Doslej je namreč Delo tako rekoč zavzelo držo opozicijskih strank, česar v času vladanja LDS ni bilo opaziti, s tem pa je časopis dobil povsem levičarski profil in posledično manj ugleda.

Sredi septembra referendum?

V prihodnjih mesecih bo zanimivo tudi dogajanje na celotnem medijskem prizorišču, saj je državni zbor po vetu, ki ga je na zakon o RTV izglasoval državni svet, zakon znova potrdil (zanj so glasovali tudi poslanci Jelinčičevih nacionalistov), s tem pa je bila (znova) sprožena tudi referendumsko pobuda, ki jo je vložilo 31 poslancev iz vrst LDS in SD. Po določilih zakona o referendumu in ljudski iniciativi mora državni zbor razpisati naknadni zakonodajni referendum najkasneje v sedmih dneh po vložitvi zahteve za razpis referenduma. Po doslej znanih podatkih naj bi bil tako referendum sredi septembra, kar napoveduje politično vroče poletje. Kljub samozavestni držbi opozicije, ki računa na zavrnitev zakona o RTV na referendumu, pa ta nima prav velikega razloga za optimizem, saj je tranzicijska levica doslej izgubila tako rekoč vse referendume. Takšen primer je bil recimo referendum o umetnem oplojevanju samskih žensk, ki se je kljub ostri propagandi (ali pa prav zaradi nje) izšel v korist nasprotnikov. Glede na to, da razmere na RTV Slovenija niso najboljše in da je čedalje več kritik na račun kakovosti programa, obstaja možnost, da bo zakon na referendumu potrjen.

Gašper Blažič

Kdo je politično kadroval?

Slovenska vlada je pospešila zamenjave v nekaterih podjetjih, ki so v večinski lasti države, in se pri tem soočila z očitki dveh največjih opozicijskih strank, LDS in SD, da odgovorne v upravah podjetij nastavlja politično. Zanimivo, obe stranki vladi očitata prav tisto, kar sta v svojih vladah počeli sami.

V zadnjem času precej očitna namera nove vlade, da v podjetjih, kjer ima večinski delež država, najprej za-

menja nadzorne svete, preko njih pa nato vodstva posameznik družb, je bila nekako pričakovana. Prvič zato, ker bo država kot večinska lastnica na koncu mandata posredno sama odgovorna za njihovo zaposlovanje in ima zato pravico, da v njihova vodstva imenuje ljudi, za katere meni, da bodo družbe uspešno vodili, drugič pa zato, in to je namara še pomembnejše, ker so tovrstna podjetja v zadnjih letih postala nekakšen poligon, kamor sta LDS in SD praviloma nastavljali svoje politično precej profilirane ljudi. Slednji so skrbeli predvsem za to, da so vzpostavili finanč-

ne povezave, prek katerih so se nato vsa zadnja leta tako ali drugače financirala predvsem najrazličnejša podjetja (navadno brez javnih razpisov ali pa z razpisi, kjer je bil "najboljši ponudnik" že vnaprej znan), ki so jih vodili njihovi člani, leviči naklonjena civilna družba, levičarski mediji, najrazličnejše agencije itd. Spomnimo se na primer Ulte (v njej je zaposlen še donedavni predsednik sveta LDS Gregor Golobič), ki je večino svojih naročil pridobila od podjetij, kjer je večinski lastnik država, ali pa kar same LDS, ki je od Telekomu za potrebe volitev za bagatelno ceno od-

kupila geslo Slovenija gre naprej, ki ga je Telekom pred tem že dodobra uveljavil z oglaševanjem v reklamah. Skratka, tisti del javnosti, podjetij in medijev, ki je bil naklonjen vladi, je na račun strankarskih povezav, ki sta jih v podjetja v državni lasti vpeljali LDS in SD (slednja nekoliko manj), ves čas lepo živel, hkrati pa je bil pomemben vir financiranja obeh.

Nekatere dozdašnje zamenjave

Glede na to, da je Janez Janša, ki se nedvomno zaveda teh povezav, še kot vodja opozicije tik pred zadnjimi volitvami ugotavljal, da vla-

Fotografije: SAFO

pak so raje odstopili že prej. Tako je s svojega položaja predčasno odstopil predsednik uprave Triglava Jože Lenič. Enako sta ravnala "dosmrtni" predsednik uprave Luke Koper in domnevno član LDS Bruno Korelič ter predsednik uprave Nove KBM Črtomir Mesarič. Čeprav večina kot razlog za odstop navaja osebne razloge (razen Koreliča, ki pravi, da so razlog za njegov odstop konceptualne razlike pri pogledih na vodenje Luke Koper med njim in državo), se zdi, da je razlog za njihov odstop drugje. V tem namreč, da se bojijo razprave o svojem delu, ki bi jo lahko povzročil morebitni predlog za njihovo zamenjavo. Slednje je v nedavnem pogovoru za komercialno televizijo nakazal tudi predsednik vlade Janez Janša, ko je na vprašanje novinarja, kako komentira te odstopne, dejal, da se mu zdijo nekoliko pre nagljeni predvsem zaradi tega, ker se predsedniki uprav, ki so delali dobro, razprav o svojem delu ne bi smeli bati.

Politično kadrovanje LDS in SD

Če imajo torej Lenič, Korelič in drugi najverjetneje dobre razloge, da so odstopili, še preden bi kdo utegnil sprožiti razpravo o njihovem delu, pa se kakšnih resnih očitkov o političnem kadrovanju vladi za zdaj ni treba bati. Slednja pri svojih zamenjavah (tam, kjer kot v primeru Elektro Slovenije in Pošte Slovenije te niso opravljene po redni poti, ko se članom stare uprave izteče mandat in je treba imenovati novo vodstvo) samo popravlja klientelizem in z njim povezane sumljive posle, ki sta ga v zadnjih letih v podjetjih v državni lasti vpeljali LDS in SD. Tako je na primer zamenjava nadzornega sveta v Zavarovalnici Triglav najverjetneje povzročila, da se je z mesta predsednika uprave poslovil Jože Lenič. Lenič, član LDS in njen nekdanji poslanec, je namreč veljal za enega tistih predsednikov, ki je bil na vrh Triglava postavljen izrazito po politični liniji. Pred nastopom svoje funkcije v zavarovalništvu v zavarovalništvu ni delal, zato nekateri ob njegovem imenu zlobno pripominjajo, da je bila edina povezava, ki jo je imel z zavarovalništvom, preden je

nastopil svojo funkcijo, da mu je zavarovalniški agent izdal zavarovalno polico za njegov avtomobil.

Podoben primer političnega kadrovanja LDS je bil donedavni generalni direktor Pošte Slovenije Alfonz Podgorelec, ki je na to mesto prišel leta 2001, potem ko je Drnovškova vlada odstavila Marijo Ribič. Podgorelec je imel v nasprotju z Leničem sicer izkušnje z delom, ki ga je opravljal, saj je pošto vodil, še preden je Ba-

jukova vlada na njegovo mesto imenovala Ribičevo, vendar je bil hkrati predsednik LDS v Mariboru. Verjetno je na tem položaju kljub številnim aferam (največja je bila nedvomno tista, ko so mu dobavitelji pošte zastoj zgradili hišo) obstal prav zato. Ko govorimo o političnem kadrovanju nekdanje vlade in zdajšnjih dveh največjih opozicijskih strank, se velja spomniti tudi donedavnega predsednika uprave Nove KBM »

Vlada Janeza Janše se je odločila, da bo z javnimi razpisi onemogočila klientelistično kadrovanje, ki so ga pri imenovanju uprav podjetij v državni lasti vpeljale vlade LDS.

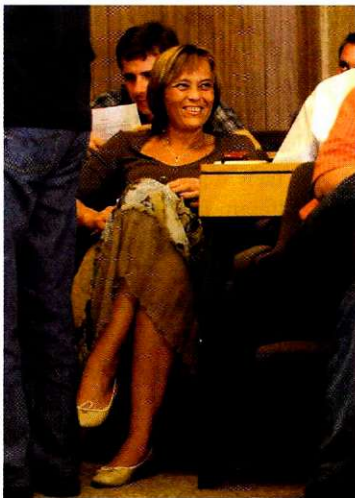

Opozicijski LDS in SD sta zamenjave v podjetjih v državni lasti označili kot politične, pri tem pa pozabili, da sta takšne zamenjave izvajali sami, ko sta bili na oblasti.

Tudi Dušan Keber kot strokovni direktor Kliničnega centra ni bil primer strokovnega imenovanja. Kmalu po imenovanju je postal eden najvidnejših članov LDS.

dati ne začneš takrat, ko prevzameš vlado, ampak šele takrat, ko pretrgaš vse finančne povezave, ki jih je z državo imela stara oblast, je bilo pričakovati, da se bo vlada v začetku mandata posvetila predvsem pretrganju teh vezi. Tako je že kmalu potem, ko so njeni ministri zasedli položaje, izvedla zamenjave v obeh paradržavnih skladih, Kapitalski družbi (KAD) in Slovenski odškodninski družbi (SOD), prek katerih država upravlja z večino podjetij, ki so v njeni večinski lasti. Sledile so zamenjave v nadzornih svetih Zavarovalnice Triglav, Nove KBM, Luke Koper, portoroške igralnice, Istrabenza in nekaterih drugih podjetij. Pri tem je zanimivo, da nekateri predsedniki uprav niti niso čakali, da jih bodo novi nadzorni sveti zamenjali, am-

Eden izmed primerov političnega kadrovanja preteklih vlad je bila članica sveta LDS Marijana Kanduti, ki jo je prejšnja vlada imenovala za prvo nadzornico portoroške igralnice, čeprav z igralniško dejavnostjo ni imela nobenih izkušenj.

Jožeta Leniča je za predsednika uprave Zavarovalnice Triglav imenovala Ropova vlada, čeprav pred tem v zavarovalništvu ni nikoli delal.

Dr. Gregor Virant: Zmaga vlade

Ustavno sodišče je pretekli teden odločilo o ustavni pritožbi, ki sta jo zoper februarja sprejeto novelo zakona o javnih uslužbencih vložili LDS in SD. Ustavni sodniki so odločili, da sta določbi, ki razširjata krog položajnih uradnikov, zamenljivih brez krivdnih razlogov, in podaljšujeta rok za njihovo zamenjavo s treh mesecev od nastopa funkcije funkcionarja na ves čas mandata, v nasprotju z ustavo, hkrati pa so pritrdili želji vlade, da zamenljivost najvišjih uradnikov brez krivdnih razlogov ob nastopu nove vlade oziroma novega funkcionarja ni v neskladju z ustavo. Po mnenju ustavnih sodnikov mora vlada le predpisati razumen rok, do katerega to lahko stori. Glede na to, da je bilo prav slednje glavna točka spora med vlado in opozicijo, lahko ugotovimo, da je zmagovalka tokratne ustavne presoje vlada.

» Črtomirja Mesariča. Mesarič, ki je, potem ko je vlada zamenjala nadzorni svet v banki, odstopil iz osebnih razlogov, velja za človeka, ki je zelo blizu LDS, hkrati pa smo ga lahko videli v Kučanovem Forumu 21.

Zanimiv je tudi primer nekdanjega direktorja Slovenske turistične organizacije Bojana Medena. Meden je bil poročna priča nekda-

njega predsednika vlade Antona Ropa, za delo, ki ga je prevzel, pa ni imel večjih izkušenj, kar pomeni, da je bilo njegovo imenovanje na to mesto predvsem politična odločitev. Enako bi lahko rekli za Dušana Kebra, ki ga je Drnovškova vlada leta 1996 prek svojih predstavnikov v svetu Kliničnega centra imenovala za strokovnega direktorja Kliničnega centra, kmalu zatem pa je postal eden najvidnejših članov LDS.

Na razpis se je prijavilo 11 kandidatov, nadzorni odbor pa je kot najprimernejšega izbral dotedanjega člana uprave Andreja Kociča. Kocič v nasprotju s svojim predhodnikom ni v nobeni politični stranki, prav tako pa v nasprotju z Leničem velja za velikega strokovnjaka na področju zavarovalništva, zaradi česar je njegovo izbiro pohvalil celo Lenič.

Podobno pot je vlada oziroma novi nadzorni odbor, ki ga je imenovala le nekaj dni pred tem, ubrala pri iskanju Podgorelčevega naslednika v Pošti Slovenije. Po javnem razpisu, ki ga je zahteval nadzorni odbor, je kadrovska komisija kot najboljšega kandidata izbrala dotedanjega vodjo mariborske poslov-

ne enote Banke Koper Aleša Hauca. Hauc ima vsa tista znanja, ki jih je zahtevala komisija (je dober finančnik in komercialist), hkrati pa se do zdaj ni nikjer politično angžiral.

Prek javnega razpisa so bili izbrani tudi predsednik uprave Nove KBM Matjaž Kovačič, strokovna direktorica Kliničnega centra Darinka Miklavčič in generalna direktorica Slovenske turistične organizacije Barbara Gunčar. Vsi trije v nasprotju s svojimi predhodniki (Mesaričem, Kebrom in Medenom) veljajo za strokovnjake na področju, ki so ga prevzeli, težko pa bi jim očitali kakršno koli politično pripadnost.

Primerjava med tem, kako so kadrovale pretekle vlade, ki sta jih vodili LDS in SD, in tem, kako se je kadrovanje v podjetjih, ki so v večinski državni lasti, lotila nova vlada, torej pokaže, da je vladi Janeza Janše pri imenovanju predsednikov uprav in generalnih direktorjev v nasprotju s prejšnjimi vladami veliko bolj kot politična pripadnost pomembna strokovnost kandidatov za funkcije, ki jih prevzemajo. To pa zdajšnji opoziciji pri njenih kritikah zamenjav v podjetjih v večinski državni lasti odvzema vsakršno kredibilnost.

Aleš Kocjan

ANKETA

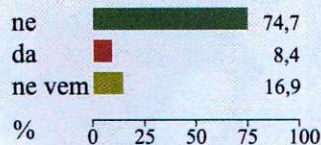
Se vam zdi, da sedanja vlada s kadrovske menjavami pretirava?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali se po Sloveniji res širi "sovražni govor"?

Glasovalo: 249

DEMOKRACIJA

Nova vlada, nova merila pri kadrovanju

Vsi ti primeri, ki pa niso edino politično kadrovanje, ki so si ga privoščile prejšnje vlade pod vodstvom LDS in SD, pričajo o tem, da LDS in SD nekako nimata potrebne verodostojnosti, da bi kritizirali kadrovske poteze nove vlade, saj sta to, kar zdaj očitata vladi, v preteklosti počeli sami. Poleg tega se zdi, da se je vlada očitno odločila, da bo v veliki meri naredila konec političnemu kadrovanju, saj za večino vodilnih delovnih mest v podjetjih v večinski državni lasti objavlja javne razpise, na podlagi katerih nato izbere ljudi, ki so strokovno najprimernejši za mesto, ki naj bi ga zasedali. Poglejmo nekaj primerov. Razpis za predsednika uprave Triglava je nadzorni odbor Triglava objavil aprila lani (ko je s tega mesta odstopil Lenič).

Eno od številnih eldeesovih političnih imenovanj je bilo imenovanje Igorja Šoltesa za predsednika Računskega sodišča RS. Šoltes je član LDS, na področju revizij pa ni imel večjih izkušenj.

Kritično do poročila o izbrisanih

Pred poletnim premorom je državni zbor na redni julij-ski seji obravnaval poročilo varuha človekovih pravic o položaju t. i. izbrisanih.

Poslanci so glasovali o priporočilu komisije DZ za peticije in človekove pravice, naj DZ pozove vlado k sistemski ureditvi tega vprašanja. Hanžek je opozoril na potrebo po ureditvi položaja izbrisanih v skladu z odločbo ustavnega sodišča (US) in grajal izbris državljanov, ki jim je Slovenija pred tem ponudila državljanstvo.

Boštjan Zagorac (SNS) je zavrnil Hanžkov "enostranski opis dogodkov" in razpravljanje o poročilu, ki vodi "k pavšalnemu delu in reševanju problema, ki ga ni".

Po besedah Mirana Potrča se v SD zavzemajo za ureditev problema s sistemskim zakonom, pri tem pa pričakujejo, da vlada ne bo poskusila zaobiti odločbe US. Podobno rešitev podpira Majda Širca (LDS), ki ugotavlja, da v letošnjem programu vlade ni zaslediti jasnih ukrepov za reševanje te problematike. Franc Žnidarič (DeSUS) meni, da je problem treba rešiti tako, kot je določilo US, "preden bo o tem odločalo Evropsko sodišče".

Preostale vladne stranke so naklonjene ustavnemu zakonu. Po mnenju Marjetke Uhan (NSi) se je ta pokazal kot edina mogoča rešitev, prošnje izbrisanih pa je treba obravnavati individualno, brez možnosti za visoke odškodninske zahtevke, ki

bi jih omogočil sistemski zakon. Podobnih misli je bil Jakob Presečnik (SLS), za katerega so do zdaj izdane odločbe nezakonite. Tudi Rudolf Petan (SDS) je problematiziral možnost velikih odškodnin, pri tem pa se v poslanski skupini zavzemajo za reševanje posameznih primerov.

Poslanci so priporočilo komisije zavrnili s 43 glasovi proti 29. Vlada pa po besedah notranjega ministra Dragutina Mateja pripravlja zakonske rešitve in jih bo DZ posredovala do decembra. Na notranjem ministrstvu tako posebna skupina pripravlja sprejemljiv in celovit ustavni zakon.

Odprava t. i. Kosove komisije?

DZ je prvič obravnaval predlog SNS o noveli zakona o preprečevanju korupcije, po kateri bi odpravili samostojno protikorupcijsko komisijo, ki jo vodi Drago Kos, njene pristojnosti pa prenesli na komisijo DZ.

Pri SNS predlog utemeljujejo z neučinkovitim delom in omejenimi pristojnostmi komisije. Slednja ne sodeluje pri kazenskih postopkih, ki se nanašajo na kaznivo dejanje korupcije, ne izvršuje kazenskih pregonov niti ne podaja kazenskih ovadb, je v imenu SNS pojasnil Srečko Prijatelj. Po mnenju SNS je komisija le velik proračunski porabnik, njene naloge pa se podvajajo z nalogami parlamentarne komisije.

Vlada se vsebinsko strinja s predlogom glede omejenih pristojnosti komisije in podpira prenos pristojnosti samostojne komisije na

parlamentarno, pri tem pa bi kot po predlogu SNS njene naloge omejili na nadzor nad spoštovanjem omejitev in prepovedi.

Po mnenju vlade bi bilo ustrežnejše, če bi bila priprava strategije na tem področju v njeni pristojnosti, poleg tega je dolžnost prijave premoženja po sedanjem zakonu tako široko zastavljena, da bi jo bilo treba omejiti na poklicne funkcionarje in osebe na poslovodnih položajih.

Predlog SNS, katerega pravi razlog je po mnenju predsednika komisije Draga Kosa on sam kot njen predsednik, je bil s 44 glasovi za in 23 proti sprejet v drugo obravnavo.

Predstavniki opozicijskih LDS in SD so predlog zavrnili kot korak nazaj na področju preprečevanja korupcije. Darja Lavtižar Bebler (LDS) je predlagane rešitve ocenila kot kontraproduktivne, za Dušana Kumerja (SD) pa poskušajo politične elite vzpostaviti sistem, v katerem bi nadzorovale same sebe. Poslanci obeh strank so vladi očitali tudi, da je izrabila SNS za vložitev zakonskega predloga.

Alojz Sok (NSi) je poudaril neustreznost sedanjega zakona, ki k prijavi premoženja obvezuje občinske svetnike majhnih občin, medtem ko ne omenja drugih vrst korupcije. Dimitrij Kovačič (SDS) je opozoril, da je predlog SNS korak naprej, saj vsebuje ukrepe za preprečevanje korupcije in odpravljanje vzrokov za njen nastanek. Vili Rezman (DeSUS) verjame, da je na tem področju treba nekaj storiti, a je hkrati obžaloval, da pred-

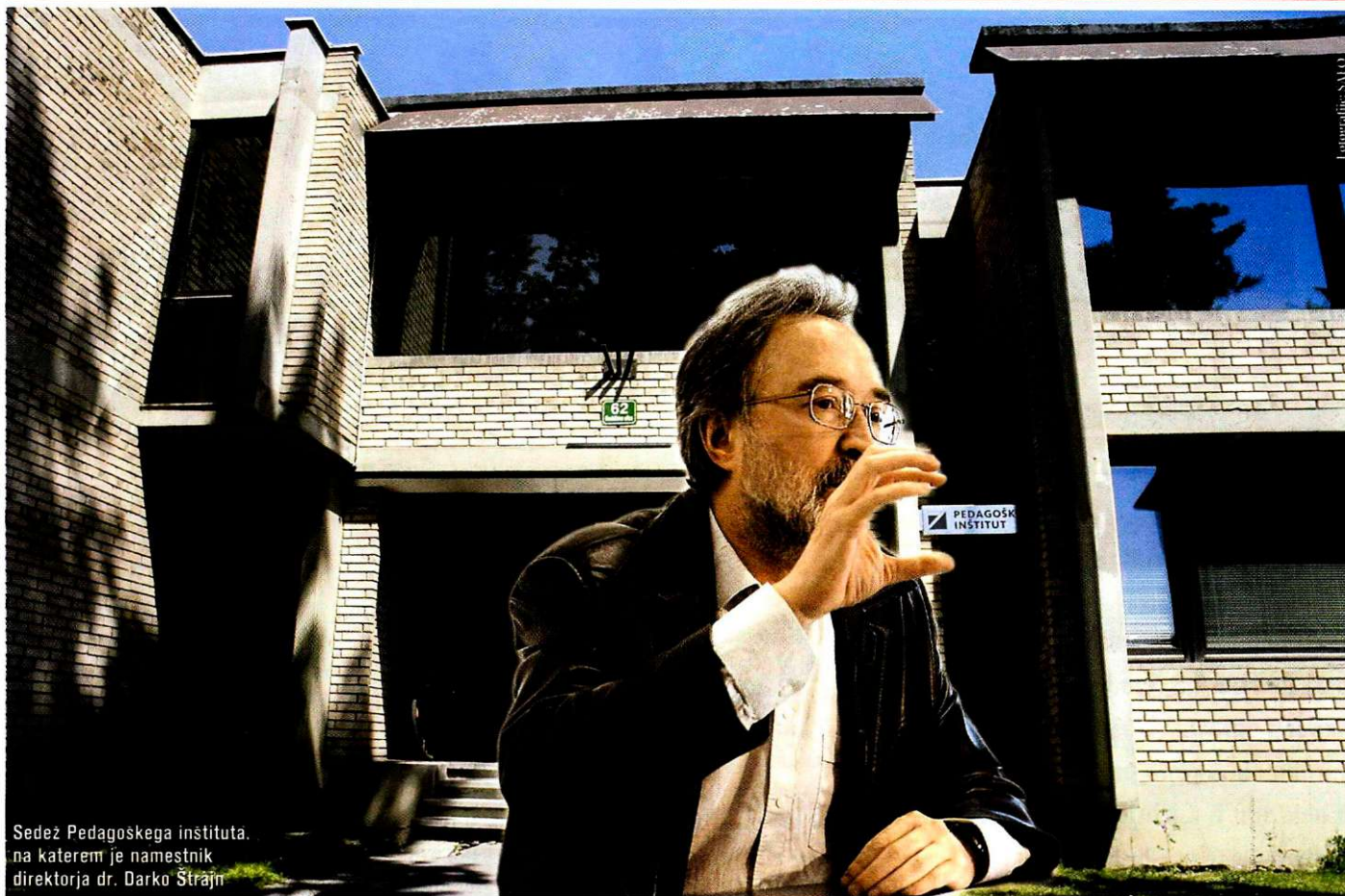
loga ni pripravila vlada. Tudi Kristijan Janc (SLS) je prepričan, da je sedanji zakon neustrezen in pomanjkljiv.

Uskladitev pokojnin dvakrat letno

Prejšnji petek je bil z 62 glasovi za in nobenim proti dokončno sprejet novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Pokojnine se bodo tako usklajevale z rastjo plač novembra in februarja. Novembra jih bodo uskladili za toliko odstotkov, za kolikor bo zraslo mesečno povprečje plač med januarjem in septembrom tekočega leta v primerjavi s povprečjem plač v letu prej. Februarja se bodo pokojnine uskladile za toliko odstotkov, za kolikor bo zraslo mesečno povprečje plač, izplačanih za preteklo leto, v primerjavi z mesečnim povprečjem plač za koledarsko leto pred tem. Letni dodatek se bo lahko postopno višal v dveh višinah, dokler ne bo višji znesek dosegel 75 odstotkov regresa za letni dopust zaposlenih v javnem sektorju. Novi zakon odpravlja cenzus za pridobitev pravice do dela vdovske pokojnine k starostni ali invalidski pokojnini, vendar skupni znesek lastne in dela vdovske pokojnine ne bo smel presegati starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje bo po novem dobil enovit 27-članski svet. V njem bodo predstavniki vlade (deset), sindikatov, delodajalcev in upokojenec.

Mitja Volčansk

Sedež Pedagoškega inštituta, na katerem je namestnik direktorja dr. Darko Štrajn

Preceñjeni raziskovalec

Programska skupina Edukacijske raziskave, ki deluje pod vodstvom dr. Darka Štrajna v sklopu Pedagoškega inštituta, je letos dobila izredno pohvalne ocene. Vprašanje pa je, ali so te povsem verodostojne.

Pred nekaj tedni smo v našem tedniku pisali o spornosti ocene Agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), ki je uvrstila Edukacijske raziskave med 19 najuspešnejših programov, ki so v preteklem letu po tristopenjski evalvaciji izstopali izmed 262 iz vse Slovenije, ki jih v tekočem petletju financira ARRS.

Zanemaril stroko

Problematica pa ni le dvojna vloga dr. Štrajna kot vodje programske skupine in nacionalnega koordinatorja na področju

vzgoje in izobraževanja. Pri preverjanju njegove znanstvene produkcije v zadnjih nekaj letih smo bili presenečeni nad precej skromno bero. V Cobissovem medknjižničnem katalogu, ki zajema praktično vse v Sloveniji dostopne publikacije, številčno izstopajo predvsem njegove kolumne za časnik Dnevnik. Poleg teh se Štrajn lahko pohvali z nekaj strokovnimi in poljudnimi članki s šolskega področja v omenjenem časni-

ku in Delu. Poleg uvodnikov za revijo Pedagoškega inštituta Šolsko okolje, katere glavni urednik je, se je na Cobissovem seznamu znašlo še nekaj znanstvenih člankov s področja vzgoje in izobraževanja, prispevki na konferencah in soavtorstvo osnovnošolskih učbenikov. Vsaj od leta 2000 pa Štrajn ni bil sposoben kot avtor izdati ene same strokovne monografije iz področja, s katerim naj bi se prvenstveno ukvarjal. Vpraša-

nje je seveda, kolikšno število prispevkov bi Štrajn imel, če ne bi bil glavni urednik Šolskega polja in usklajen z uredniško linijo Dnevnika. Vodja Edukacijskih raziskav je sicer družbeno zelo angažiran, kar pa očitno kvarno vpliva na njegovo znanstveno produkcijo. Štrajn namreč vodi Liberalno akademijo, zaseda funkcijo ljubljanskega mestnega svetnika in kot vodja posebne komisije MOL preučuje (pre)imenovanja ulic. Tako je v

Vodja programske skupine Edukacijske raziskave Darko Štrajn se očitno bolj ukvarja s politikom kot z raziskovalno dejavnostjo.

Največ "zadetekov" v Cobissovem katalogu Štrajn ne dosega z znanstvenimi publikacijami, temveč s kolumnami v znanem levčarskem časniku Dnevnik.

Med najuspešnejše projekte se je uvrstil tudi razvpiti filozof dr. Slavoj Žižek, ki si s Štrajnom deli svetovnonazorsko prepričanje.

preteklosti dal svoj strokovni blagoslov preimenovanju ulice Janeza Pavla II. nazaj v Zrinjskega ulico.

Vrhunski znanstveniki?

Če je mogoče zmanjšano znanstveno dejavnost delno upravičiti s (pristranskim) družbenim angažmajem, pa je zanimivo, da je programska skupina, ki jo vodi Štrajn, deležna tako visokih ocen. Edukacijske raziskave so zdaj v drugi "petletki", saj je program s financiranjem ARRS deloval že v letih 1999–2003. S programom, ki sodi pod okrilje Pedagoškega inštituta, se z interdisciplinarnim pristopom deset strokovnjakov (od tega devet redno zaposlenih na inštitutu) vklaplja v sodobne mednarodne raziskovalne tokove in pokriva polje t. i. edukacijskih ved (sem sodijo pedagogika, filozofija, sociologija, psihologija, lingvistika, antropologija). Med njena odmevnejša dela sodi sodelovanje v mednarodni primerjalni raziskavi TIMMS o znanju naravoslovnih predmetov pri učencih osnovnih šol, katere izsledki so pred meseci dvignili toliko prahu. Na kratko lahko zapisemo, da se skupina ukvarja s pedagoško teorijo in prakso v najrazličnejših pogledih. Na nacionalni ravni je pomen programske skupine v zagotavljanju podlage za izdelavo vzgojno-izobraževalnih politik in tudi za konkretno intervencijo v sam vzgojno-izobraževalni proces (npr. s seminarji za učitelje in strokovnimi publikacijami), kar ima nedvomno precejšen vpliv na tem zelo občutljivem družbenem področju.

Na temeljnih področjih naj bi v prihodnje program pripomogel "k afirmaciji ved, kot so npr. filozofija vzgoje, sociologija izobraževanja ipd., ki so doslej bile premalo razvite, kakor tudi k sprotnemu ohranjanju dosežene ravni ter epistemoloških zmognosti na področjih že vzpostavljenih ved", je zapisano v predstavitvi programske skupine na spletnih straneh Informacijskega sistema o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji SICRIS.

Konflikt interesov

Stroga merila za delovanje te programske skupine so razumljiva, saj gre za "full time" raziskovalce iz edine nacionalne popolnoma raziskovalne us-

Agencija za raziskovalne dejavnosti Republike Slovenije že drugič financira projekt Edukacijske raziskave za petletno obdobje.

Sporno je tudi to, da sta dr. Štrajn in dr. Stojan Sorčan iz ARRS člana upravnega sveta Mirovnega inštituta.

tanove na področju vzgoje (Pedagoškega inštituta). Seveda je tovrstno znanstveno delo težko oceniti docela objektivno, vendar so bili (sicer delni) podatki o delu programske skupine v letnem poročilu za leto 2001 zaskrbilivi. Ob tem je treba dodati, da je bilo delo skupine v letih 1999 do 2003 podlaga za nadaljnjo podporo v obdobju 2004–2008. Po naših podatkih je prišlo med letoma 2000 in 2001 do pomembnega upada znanstvene produkcije. Pri kvantiteti so bili v ospredju strokovni in poljudni članki, učbeniško gradivo, kar po znanstvenih merilih nima prav velike teže. Pri kazalcih kakovosti omenjene produkcije pa je bila zelo kritična ugotovitev, da manj kot polovica znanstvenega ustvarjanja sega na matično področje vzgoje in izobraževanja. To je v luči posebne odgovornosti Pedagoškega inštituta na področju vzgoje in izobraževanja še posebej skrb zbujajoče. Produktivnost dr. Štrajna je bila v letu 2001 pomanjkljiva in usmerjena v druge raziskovalne interese. Slednje bi bilo pohvalno, če ne bi zanemarjal prav področja, za katerega je odgovoren in plačan.

Produktivnost večine drugih raziskovalcev pri Edukacijskih raziskavah je bila leta 2001 prav tako pomanjkljiva. Od kod torej tako presenetljiv pre-

mik v ocenah uspešnosti Edukacijskih raziskav? Ob že omenjeni večplastni Štrajnovi vlogi postane zadeva jasnejša, če vemo, da v ARRS sedi dr. Stojan Sorčan, ki je član upravnega sveta Mirovnega inštituta. Član istega sveta je tudi dr. Štrajn. Je to naključje?

Pred dnevi je direktor ARRS dr. Franci Demšar ob predstavitvi ocenjevanja skoraj 500 prijavljenih projektov na letošnji razpis agencije izrazil dvome o objektivnosti ocen raznih raziskav (Delo, 14. julij 2005). K ocenjevanju so namreč prvič pritegnili tuje ocenjevalce večinoma slovenskega rodu, kar je nedvomno velik korak naprej. Problematična je Demšarjeva ugotovitev, da je slovenski raziskovalni prostor majhen, zaradi česar "postane problematično tudi ocenjevanje prijavljenih projektov. Zaradi takšne ali drugačne povezanosti ocenjevalcev in prijaviteljev niso vedno odobreni le kakovostni projekti, ampak je to lahko povezano z vrsto pomanjkljivosti, kar je bilo v preteklosti očitno". S tovrstnim ocenjevanjem pa bo, je prepričan Demšar, "presežen konflikt interesov, kar je bila glavna kritika dosedanjega recenzentskega sistema".

Odgovori agencije

Ob takih trditvah nas je seveda za-

nimalo, na kakšni podlagi je ARRS tako pozitivno ocenil Edukacijske raziskave. Vsakoletno spremljanje raziskovalnih programov temelji na spremljanju raziskovalne kakovosti in družbenoekonomske in kulturne relevantnosti, so nam razložili. V okviru analize raziskovalne uspešnosti je ARRS v skladu s pravilnikom o programskem financiranju za svoje ekspertno telo (znanstveni svet agencije z znanstvenimi sveti ved) pripravila pregledno tabelo vseh raziskovalnih programov, razvrščeno po vedah in področjih. Pri tem so upoštevali količino znanstvene produkcije, deljeno s sredstvi ARRS. Programska skupina dr. Štrajna se je uvrstila na prvo mesto med tremi na področju vzgoje in izobraževanja. Drugi kriterij je bila družbenoekonomska in kulturna relevantnost, pri katerem se je Štrajnova skupina uvrstila v zgornjo tretjino devetih programov. Ne nazadnje pa je znanstveni svet vede "izmed 9 programov na osnovi kvalitativne ocene soglasno predlagal tri najbolj pozitivno izstopajoče programe za družboslovje v letu 2004, med njimi program prof. Štrajna". V obrazložitvi se še posebej izpostavlja pridobivanje mednarodnih projektov in razvejeno mednarodno sodelovanje skupine. Dr. Demšar je na naše vprašanje o konkretnih primerih pristranskega ocenjevanja, za katere smo glede na njegovo izjavo za Delo sklepali, da jih dobro pozna, dejal, da se agencija "z raziskovanjem spornih primerov za nazaj ukvarja, če dobi konkreten namig. Izboljšava evalvacije je narejena na osnovi vedenja, da do takih primerov lahko pride in se jih prikrije". Čeprav je dr. Demšar mnenja, da gre pri naših ugotovitvah za našo slabo informiranost, ostaja ozadje odličnih ocen, ki jih je dosegla programska skupina Pedagoškega inštituta, precej dvomljivo. **Mitja Volčansek**

Po izjavah direktorja ARRS dr. Francija Demšarja je bilo ocenjevanje prijavljenih projektov v preteklosti zmeraj vprašljivo.

Eden odmevnejših projektov skupine Edukacijske raziskave je bila raziskava TIMMS o mednarodni primerjalnosti uspešnosti solarjev pri naravoslovnih predmetih.

Vplivni kriminalist

Mitja Klavora, detektiv, nekdanji kriminalist, najmlajši upokojenec, podjetnik, sodnik 1. slovenske nogometne lige, kjer je dolga leta grenil življenje nogometišem, ljubitelj avtomobilizma, nadzoruje Petrol in Janeza Lotriča, predsednika uprave.

Petdesetletni Mitja Klavora, javnosti bolj znan kot najmlajši upokojenec, to je namreč postal že pri 39 letih, pred tem pa je bil direktor kriminalistične službe ministrstva za notranje zadeve, kjer je kot sodelavec Milana Smolnikarja aktivno sodeloval v aferi Depala vas, je že od leta 1997 zaposlen v Petrolu, eni največjih slovenskih družb. Leta 1998 je v tej družbi postal celo izvršni direktor.

Po naših podatkih naj bi imel izjemen vpliv na Janeza Lotriča, predsednika uprave Petrola. Klavora naj bi namreč kot član uprave pisal vse zapisnike vseh sej uprave, hkrati pa jih tudi snemal. Celoten arhiv – tako za trjujejo naši sogovorniki – hrani sam, zaradi česar naj bi imel izjemen vpliv na Lotriča, saj naj bi imel v lasti neka-

tere sporne posnetke in gradiva. Tako naj Lotrič navadno ne bi nasprotno nobenemu predlogu Klavore. Po informacijah, ki smo jih pridobili pri Petrolu, je Klavora kot izvršni direktor zadolžen za tri sektorje, in sicer za pravne zadeve, marketinške raziskave, komunikacije in razvoj ter splošne zadeve. Kolikšno plačo pre-

jema za to, nam na Petrolu niso bili pripravljeni povedati, saj naj bi slo za osebne in zato varovane podatke. Poleg tega je Klavora ustanovitelj in direktor družbe Value, d. o. o., ki deluje na Cesti za Svetje 9 v Medvodah. Hkrati je 18. septembra 1996 registriral dejavnost Mitja Klavora - Detektiv, sedež pa je na Šolski ulici 46 v

Mitja Klavora naj bi Janeza Lotriča, predsednika uprave Petrola, držal v šahu s posnetki sej uprave in z nekaterimi gradivi. Klavori njegovo kriminalistično znanje zelo koristi.

Mitja Klavora je dolga leta krojil usodo slovenskih nogometnih klubov ter marsikateremu močno za-

Kopru. Po nekaterih podatkih naj bi Klavora v Kopru tudi živel. Spomnimo, da je bil Kavora pisec feljtona v časniku Dnevnik, kjer se je podpisal s psevdonimom Marko Vilhar, v njem pa je blatil predvsem osamosvojitelja in brigadirja Toneta Krkoviča, zaradi česar je nato na sodišču v Ljubljani tekla tožba, Klavora oziroma Dnevnik pa je tožbo izgubil. Čeprav se je Klavora upokojil, pa po tem ni miroval.

V slabih dveh letih do velikega premoženja

Poznavalci razmer pravijo, da je Klavora na Petrolu odgovoren predvsem za nakup in prodajo zemljišč. Cene teh zemljišč dosegajo vrto-glave številke. Zanimiv je podatek, da Petrol, kadar kupuje zemljišča, zastopa družba Maksimilijan, d. o. o., iz Celja. Februarja 2003 jo je ustanovil mladi Aleksander Jančar, ki je lani s posredništvom pri nakupih zemljišč za Petrol pa tudi za nekatere druge tako obogatel, da se danes na pogovore vozi v ferrariju. Iz finančne baze podatkov je razvidno, da je imel prvo leto delovanja (leto 2003) 35 milijonov tolarjev prihodka in 25 milijonov tolarjev dobička, lani pa kar 357 milijonov tolarjev prihodka in 247 milijonov tolarjev čistega dobička. V slabih dveh letih je ob vseh stroških dejavnosti "ustvaril" 272 milijonov tolarjev (oziroma več kot 1,13 milijona evrov) dobička. To pa je toliko, kot je vrednih 7 razkošnih stanovanjskih hiš sredi Ljubljane. Poznavalci razmer v Petrolu imajo zato najbrž kar prav, ko pravijo, da se na področju nakupa in prodaje zemljišč dogajajo velike nepravilnosti in velika škoda za podjetje.

Mitja Klavora je eden od policijskih akterjev v aferi Depala vas, zaradi katere je moral odstopiti takratni obrambni minister Janez Janša. Leta 1994, pri 39 letih, se je upokojil in čez tri leta reaktiviral. Na Petrolu je zaposlen kot izvršni direktor s polnimi pooblastili Janeza Lotriča, predsednika uprave. Je solastnik in direktor zasebne družbe Value iz Medvod, v Kopru pa ima registrirano detektivsko dejavnost.

Dela v podjetju, kjer je zaposlen brat

To pa se ni vse. 1. januarja 2005 je Petrol razdril pogodbo z dobaviteljem varnostnega nadzornega središča za videonadzor. Na isti dan je začela za te iste stvari veljati pogodba s podjetjem Pan Elektronik, d. o. o., iz Naklega pri Kranju, kjer naj bi bil po naših informacijah zaposlen brat Mitje Klavore. Tudi vsa rabljena vozila naj bi se po naročilu Mitje Klavore prodajala pri nekem podjetju v Kopru, kjer naj bi Klavora živel.

Klavorova dolga roka

Ne glede na uradni opis del in nalog, ki naj bi jih Klavora v Petrolu opravljal, slednji po naših informacijah pokriva najkočljivejša področja v družbi. To so sponzorstva, nakupi zemljišč in nepremičnin, avtomobilov, mobilnih telefonov, zavarovanj, celotnih naložb in oglaševanje. Za vsa ta področja ima polna pooblastila predsednika uprave. Po naših podatkih naj bi bila sporna prav

vsa področja njegovega dela. Tako naj bi sporni nakupi zemljišč in nepremičnin potekali v navezi z Gordano Višinski, ki je zaposlena v vodstvu Družbe za avtoceste RS (DARS). Višinskijeva naj bi bila tudi članica skupščine družbe Petrol Gostinstvo, d. o. o., katere direktor je Ljubo Janič, član Kučanovega Forumu 21.

Zaposlitev iz prestiža

Član Petrolove uprave, za katerega poznavalci razmer pravijo, da je tesen sodelavec Mitje Klavore, je tudi Vlado Jančič. Ta je pretekli teden odstopil s te funkcije, vendar ga to ne odvezuje odgovornosti, ki jo je kot član uprave, odgovoren za finance, računovodstvo in energetiko, imel v Petrolu. Pred nedavnim je Jančič za svojega namestnika pripeljal Zorana Gračnerja, nekdanjega poslanca LDS in podžupana občine Trbovlje. Tako kot Klavora in Jančič ima tudi Gračner individualno pogodbo o zaposlitvi in s tem prihodke, kakršne si lahko mislimo. Ob vsem tem naši informatorji pravijo, da je Jančič večkrat izjavil, da je na Petrolu zaposlen samo zaradi prestiža, saj naj bi imel svoje podjetje v Italiji. Po naših informacijah je na Petrol želel pripeljati še veliko mladih prijateljev, vendar naj bi bila temu nasprotovala tako Lotrič kot Klavora. Jančiča poznavalci ocenjujejo kot izjemnega bleferja, vendar dobrega govornika. Nekateri ga poznajo kot ustanovitelja združenja mladih poslovnežev z imenom YES. Kot rečeno, je Jančič pretekli teden po burni seji skupščine odstopil kot

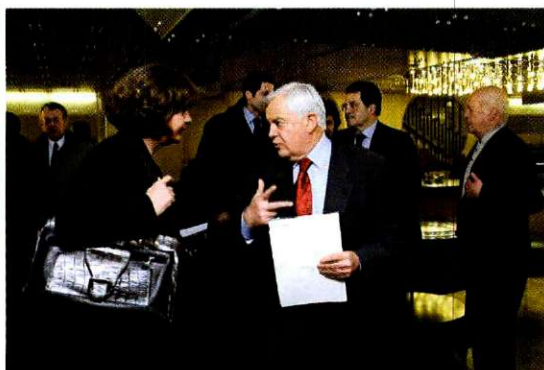
član uprave, kako pa bo z možnostjo, naj bi se razvil v naslednika Mitje Klavore, bomo še spremljali.

Kupčije Mariče Lah

Tudi članica uprave Mariča (Marija) Lah naj bi imela precej masla na glavi. Po naših informacijah je njena politična opredelitev znana in je kot dobra prijateljica Milana Kučana niti ne skriva. Lahova po naših informacijah sicer na kadrovsko politiko nima neposrednega vpliva, posrednega pa vsekakor. V Petrolu naj bi bila zadolžena predvsem za Hrvaško in Bosno. Poznavalci razmer pravijo, naj bi bila za svoj položaj pripravljena narediti prav vse. V zameno za zaposlitev Ljuba Jasniča kot direktorja družbe Petrol Gostinstvo naj bi bil njen mož Borut Lah, član LDS, dobil zaposlitev v družbi Viator Vektor, kjer je bil koordinator finančnega poslovanja celotne skupine Viator Vektor. Po informacijah Glasila družbe Viator Vektor, številka 11, pa je razvidno, da je Borut Lah družbo zapustil novembra lani. Kje je zdaj zaposlen, nam ni uspelo izvedeti, saj nam Mariča Lah ne na to ne na druga vprašanja do zaključka redakcije ni odgovorila. Viator Vektor in Petrol pa naj bi bila povezana tudi drugače, saj to podjetje kot eden največjih prevoznikov opravlja številne transportne storitve za Petrol, hkrati pa so v Petrolu kot tajnico zaposlili hčer Zdenka Pavčka, predsednika uprave družbe Viator Vektor, tudi člana LDS. »

skih nogometašev in ogrenil življenje.

Nekdanji predsednik države in zadnji partijski šef Milan Kučan naj bi držal roko tako nad Klavoro kot nad Maričo Lah.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slava Klavora
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

www.raplus.com

RADIO
PLUS

» Bosna – raj za bogatenje

Poleg vseh kadrovskih povezav poznavalci razmer Lahovi pripisujejo tudi večje nepravilnosti, ki se dogajajo v Bosni. Zgražanja vredne naj bi bile vsote denarja, ki se porabljajo za ta trg. Spomnimo, da je Petrol v Bosni včasih vodil Silvo Komar. Za Lahovo najbolj obremenilni naj bi bili nakupi zemljišč v delih nekdanje skupne države. Tako naj Petrol sploh ne bi imel ustreznih listin, da so kupljena zemljišča njegova last. Zemljo naj bi kupovali na "lepe oči", na zemljiščih, ki so v raznih postopkih, pa Petrol ni vpisan kot lastnik. Lastniška razmerja so torej popolnoma neurejena.

Čigavi so tovarnjaki?

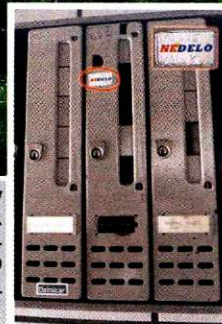
Velike tehnične in vsebinske nepravilnosti so se, tako zatrjujejo naši viri, dogajale tudi pri naložbah na tuje trge, saj predmeti ponudb dejansko niso bili vgrajeni ali pa so bili vgrajeni izdelki slabše kakovosti. Vendar niti to še niso vsi očitki, ki letijo na Lahovo. Po nekaterih podatkih naj bi imela Lahova dogovor z družbo Tip Terminali iz Ilirske Bistrice, ki naj bi razvažala kurilno olje in bencin. Pri tem ne bi bilo nič spornega, če tovarnjaki ne bi bili v lasti Lahove, kot pravijo naši informatorji. Vse te očitke smo predstavili tudi Mariči Lah, vendar nam je pretekli četrtek odgovorila, da je elektronsko pošto odprla šele ob 17. uri in da nam bo odgovore poslala v petek. Pozneje se je izkazalo, da elektronsko pošto odpira njena tajnica Mihela Jarc in da je bila Lahova z vprašanji vsekakor pravočasno seznanjena. No, odgovorov nismo prejeli niti v petek.

Klavora na vprašanja ne odgovarja

Tudi Klavora nam na vprašanja, kako to, da je svojo detektivsko dejavnost registriral v Kopru, in kako je z njegovim upokojskim statusom, ni odgovoril. Poslali smo mu še nekaj drugih vprašanj, vendar nas je gladko prezrl. Klavora je znan tudi kot sodnik prve slovenske nogometne lige, kjer je v preteklih letih krojil usodo marsikaterega nogometaša in nogometnega kluba. Bil

Družbo Value na Cesti na Svetje 9 v Medvodah sta v začetku leta 1995 ustanovila Mitja in Vlasta Klavora. Danes jo oba tudi vodita. Največji prihodek (38 milijonov tolarjev) je družba z enim zaposlenim ustvarila 1999 in 2000. Lanski prihodek je dobrih 25 milijonov tolarjev, od tega je bilo slabih 8 milijonov tolarjev dobička.

je tudi med organizatorji cestnih hitrostnih dirk, na primer na Ljubljano 2002, hkrati pa direktor avtomobilske ekipe Petrola. Licenco za detektiva je dobil leta 2000. Za Petrol je najemal tudi druge detektive, med njimi Jožeta Perka iz Novega mesta. Po podatkih iz hobotnice, ki je pred leti krožila v slovenski javnosti, naj bi bilo njegovo področje "nezakonito delo proti političnim nasprotnikom", njegov nadrejeni naj bi bil Peter Šefman, sodelavca na približno isti ravni pa naj bi bila Drago Kos in Pavle Car. Klavorov oče Marjan naj bi bil kader Mitje Ribičiča, 25 let zaposlen v organih za notranje zadeve. Brat Miran, poročen s hčerko

gostilničarja Štimca iz Dolge vasi pri Kočevju, je bil zaposlen na Upravi za notranje zadeve Ljubljana, zdaj naj bi delal v družbi Pan Elektronik iz Kranja; drugi brat Mladen naj bi bil kriminalist na Upravi za notranje zadeve Ljubljana. Skratka, Mitja Klavora se je zapisal policiji in detektivstvu (vohunstvu) tako kot njegov oče oziroma vsa družina. Iz hobotnice se lahko razberemo, naj bi bil leta 1993 v Avstriji plačal 300 tisoč mark za pištolo, nato pa naj ne bi bilo ne pištolo ne denarja. Denar zanje naj bi bil izviral iz znane zgodbe o izginotju denarja nekega Italijana, ki se je v prometni nesreči na Slovenskem smrtno ponesrečil.

Vida Kocjan

Radi smo radio ...

Oživljamo črke,
barvamo besede,
v melodijo
ujamemo življenje...

Izidor Šček,
vodja tehnike

Radio Ogrmjišče, Trg Bralov 11, Kopar, foto: Mojca Šček

Lani naj bi bili v Sloveniji oprali skoraj 21 milijard tolarjev.

Klaudijo Stroligo, direktor Urada za preprečevanje pranja denarja, je pretekli teden tako kot vsako leto tik pred poletnimi počitnicami sklical tiskovno konferenco in predstavil lanske rezultate dela.

mezniki želijo pridobiti večje premoženjske koristi. Tudi tu dodajmo, da je imel sam kot del nekdanjega vladnega kolesja vse možnosti za izboljšanje stanja na tem področju. Stroligo se torej samo posipava s pepelom.

Živahno gotovinsko poslovanje

Ugotavljanje suma pranja denarja poteka po "uradniški metodi". Banke in druge finančne ustanove so namreč dolžne sporočati vse sumljive transakcije in vse gotovinske prenose denarja nad zakonsko določene

Brez pravih učinkov

Dejal je, da so lani obravnavali kar 113 primerov suma pranja denarja, kar je največ v dosedanjem enajstletnem poslovanju urada. Obravnavali so kar za 43 odstotkov več primerov sumov pranja denarja, končali pa so 92 primerov. Od tega so zaradi suma storitve kaznivega dejanja pranja denarja policiji oziroma državnemu tožilstvu posredovali devet zadev. Odkriti sumi pranja denarja se nanašajo na več kot 3,5 milijarde tolarjev, 72 milijonov evrov in 1,2 milijona dolarjev (skupaj skoraj 21 milijard tolarjev), opravilo pa naj bi jih 19 tujih in 18 domačih fizičnih in pravnih oseb. Delež tujcev je stalen in kaže na to, da v Sloveniji perejo denar tudi druge države, predvsem tiste, na katere mejimo.

Blokirali dobro milijardo SIT

Urad je poleg devetih zadev suma pranja denarja v štiriindvajsetih primerih ugotovil, da obstajajo sumi nekaterih drugih kaznivih dejanj, pristojnim organom pa je posredoval tudi 13 dopolnitev. Lani so poleg tega šestkrat ustavili sumljive transakcije, za katere so ocenili, da gre za utemeljen sum pranja denarja. Zneski ustavljenih transakcij so dosegli 4,24 milijona dolarjev, 329.716 evrov in 112,5 milijona tolarjev, kar pomeni skupaj dobro milijardo 40 milijonov tolarjev. V vseh šestih primerih je državni tožilec preiskovalnim sodnikom predlagal nadaljnjo blokado sredstev na bančnih računih in ti so blokado tudi odredili. Zanimiv je še podatek, da so se lani na uradu uk-

varjali tudi s terorizmom in preverili več kot 4.400 oseb, predvsem s seznamov OZN in EZ. Vendar pa naj pri tem ne bi bili odkrili nobenih podatkov, ki bi kazali na sum financiranja terorizma v Sloveniji ali bi kazali, da je Slovenija zlorabljena za to dejanje.

Za veliko nerešenih zadev kriv urad

Konec lanskega leta so imeli na uradu še 110 nerešenih zadev. Stroligo pri tem pravi, da so te posledica premajhnega števila ljudi na uradu. In čeprav je imel sam vseskozi, urad vodi od ustanovitve, dovolj velik vpliv na to, da bi zaposlili toliko ljudi, kot jih potrebujejo za razkrivanje in preprečevanje pranja denarja, tega očitno ni storil. Dodajmo, da je urad lani podal 17 predlogov za uvedbo postopka o prekršku (od 1995 do 2004 jih je podal skupaj le 91) zoper 17 pravnih in 22 odgovornih oseb zara-

di suma storitve 18 prekrškov. Količino teh primerov je končan, na uradu ne vedo, po nekaterih podatkih pa je v enajstih letih sodni epilog v obliki obsodilne sodbe dobil le en primer. Zanimivo pa je, da je Stroligo precej kritičen do delovanja policije in sodstva, češ da prepočasi obravnavata zadeve. Za slovenski sistem preprečevanja pranja denarja je zaradi zelo majhnega števila sodb težko reči, da je učinkovit, je dejal Stroligo. Ena od rešitev je po njegovem mnenju večja specializacija vseh členov. Podatki, ki jih urad prejema od sodišč, tožilstva in policije, kažejo, da so bile lani s strani policije zaradi suma pranja denarja podane samo tri kazenske ovadbe (leto prej štiri). To pa kaže, da je v sistemu spremljanja in ugotavljanja kaznivih dejanj pranja denarja nekaj narobe. Policija namreč vsako leto odkrije več kot 40.000 kaznivih dejanj, s katerimi si posa-

nim zneskom 5 milijonov tolarjev. Včasih pa se zgodi, da kaj "pozabijo". Primerov za to je v slovenski zgodovini več. Ustanove so uradu lani sporočile 37.487 gotovinskih transakcij, ki so presegle pet milijonov tolarjev, njihova skupna vrednost pa je znašala več kot 502,8 milijarde tolarjev, kar je za 20 odstotkov več kot leta 2003. Poleg tega je bilo prijavljenih 1.322 prenosov gotovine čez državno mejo v višini nad tri milijone tolarjev, kar je za 46 odstotkov manj kot leto prej, vendar je treba vedeti, da te prenose prijavljajo le za države, ki ležijo zunaj t. i. schengenskih meja.

O zadevi Peklar (še) nič

Stroligo o konkretnih primerih suma pranja denarja nikoli ne želi govoriti, saj naj bi mu to prepovedovala zakonska določila. Tako tudi zadnje odmevne zadeve Peklar ni ne potrdil in ne zanikal. Spomnimo, da je TV Slovenija konec junija poročala, naj bi bil urad za preprečevanje pranja denarja sumil direktorja svetovalne družbe Socius in gospodarstvenika Leonarda F. Peklarja nezakonitih denarnih transakcij v znesku več kot 280 milijonov tolarjev. V zadevo naj bi bila vpletena tudi švicarska družba Bados Consulting oz. Peklarjev dolgoletni poslovni partner, Švicar Paul Brunner, pri domnevno spornih finančnih transakcijah pa naj bi šlo po poročanju medijev za posle, povezane z Mobitelom v času, ko je bil Peklar predsednik nadzornega sveta Telekomu.

Vida Kocjan

Klaudijo Stroligo že 11 let vodi Urad za preprečevanje pranja denarja, pri tem pa je popolnoma jasno, da je urad bolj sam sebi namen, saj učinkov razen obveznih tiskovnih konferenc pred poletnimi počitnicami ni zaznati, četudi je v državi vsako leto več sumov pranja denarja.

O zadevi Leonarda F. Peklarja, pri kateri obstaja sum pranja denarja (v višini najmanj 280 milijonov tolarjev), Stroligo ne želi govoriti. Menda mu tako veleva zakon.

Evro čedalje bliže

Pretekli teden je vlada na predlog ministrstva za gospodarstvo sprejela predlog zakona o dvojnem označevanju cen. Potrditi ga mora še državni zbor.

Zakon o dvojnem označevanju cen, v tolarjih in evrih, ureja obveznost dvojnega in informativnega dvojnega označevanja cen blaga in storitev, ki jih podjetja ponujajo potrošnikom v času uvajanja evra kot zakonitega plačilnega sredstva v Republiki Sloveniji. Zakon je razdeljen na dve vsebinski področji, in sicer na področje, ki ureja obveznost informativnega dvojnega označevanja cen, ki se bo začelo 1. marca 2006, in na področje, ki ureja obveznost dvojnega označevanja cen in se začne na dan določitve nepreklicnega tečaja zamenjave ter konča šest mesecev po uvedbi evra.

Veliki pok

Z vstopom v Evropsko zvezo se je Slovenija zavezala, da bo prevze-

la denarno valuto, ki jo uporablja dvanajst sedanjih članic EZ, ki sestavljajo tako imenovano Evropsko monetarno unijo. 28. junija 2004 pa je Slovenija vstopila tudi v evropski tečajni mehanizem ERM II. Kot vem, se je Slovenija odločila prevzeti evro kot denarno valuto po scenariju "velikega poka", ki predstavlja glavno alternativo uvedbi evra po madridskem scenariju. To je tudi scenarij, po ka-

terem so evro prevzele sedanje članice EMU. Po scenariju "velikega poka" se uvedba evra ujema z uvedbo kovancev in bankovcev, obdobje dvojnega obtoka denarja pa je kratko. Zaradi kratkega predvstopnega obdobja, ki bo trajalo od odprave derogacije in objave tečaja, po katerem se bo tolar zamenjal z evrom, in bo trajalo do uvedbe evra kot denarne enote in plačilnega sredstva, je treba

javnost čim bolj seznaniti z evropsko valuto. Seznanjanje javnosti bo pripomoglo h graditvi zaupanja ljudi v novo valuto in hkrati omogočilo mehkejši prevzem evra. Zato vlada in Banka Slovenije podpirata čim hitrejšo uvedbo informativnega dvojnega označevanja cen, namenjenega končnim potrošnikom.

Dogovora ni bilo, potreben je zakon

Večina držav, razen držav, navedenih v primerjalnem prikazu (Avstrija, Grčija in Portugalska), ki so evro že uvedle, dvojnega označevanja cen ni urejala z zakonskimi predpisi, saj so strokovna združenja podjetij, vlade držav in potrošniške organizacije sklenile medsebojne dogovore o informiranju potrošnikov z novo valuto. V Sloveniji do takšnega dogovora ni prišlo. V skladu z navedenim je vlada že v začetku februarja sprejela načrt uvedbe evra, ki je skupno gradivo Banke Slovenije in vlade RS. V njem je določeno, da

Vlada je pretekli teden določila, da se bo označevanje cen v tolarjih in evrih začelo 1. marca 2006, kontalo pa se bo šest mesecev po uvedbi evra.

se obveznost informativnega dvojne-
ga označevanja cen uredi z zakonom.

Postopen prehod zamenjave

Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih ureja obveznost dvojnega in informativnega dvojnega označevanja cen blaga in storitev, ki jih podjetja ponujajo potrošnikom v času uvajanja evra kot zakonitega plačilnega sredstva v Republiki Sloveniji. Zakon nalaga dolžnost podjetjem dvojno označevati cene blaga in storitev v informativne namene. Poudarek zakona je na seznanjanju potrošnikov s tujo valuto in na njihovem privajanju na

vedljivo. S predlaganimi zahtevami za izjeme se kljub splošnemu odpuščju skuša doseči vsaj minimalen učinek in namen tega zakona. Predlog zakona določa izjeme glede splošnih pravil na naslednjih področjih: bencinske črpalke, katalogi, mesnice, ribarnice, delikatese in prodajalne kruha, prodajni avtomati za blago in storitve, prodaja knjig in drugih založniških izdelkov, igre na srečo in mala podjetja.

Tečaj 239,64 tolarja za evro

Zakon je razdeljen na dve vsebinski področji, in sicer na področje, ki ureja obveznost informativnega dvoj-

nja blaga ali storitev, minister za gospodarstvo s podzakonskim aktom določi druge ustrezne ukrepe, s katerimi se doseže namen tega zakona. Sicer pa na nevarnost previsokih stroškov opozarjajo predvsem trgovci, ki si še vedno prizadevajo za začetek dvojnega označevanja cen šele po določitvi fiksnega menjalnega tečaja. Ta bo predvidoma določen šele po izteku članstva Slovenije v evropskem mehanizmu menjalnih tečajev ERM II, ki se izteče 28. junija 2006. Trgovci so prepričani, da bodo stroški pri spremembi tečaja, če trenutno določena centralna pariteta ne bo tudi podlaga za menjavo valut ob

ro, na primer Nemčija, kaže, da so se cene zvišale. V nekaterih nemških trgovinah so namreč cene v markah preprosto spremenili v evre. Ker je bil tečaj ena proti dva, so se cene torej podvojile. Drugo težavo je povzročilo zaokroževanje navzgor. Nekaj podobnega se bo vsekakor zgodilo tudi v Sloveniji, tega pa se zaveda tudi vlada. Tako je finančni minister Andrej Bajuk pred kratkim dejal, da si država večjih finančnih tveganj pred vstopom v EMR II ne more privoščiti, vendar pa je hkrati dejal, "da ves svet živi v obdobju, ko so spremembe in prilagajanje vsakdanja nujnost. Časi, ko je lahko nekdo vse življenje počel isto in

Evro postaja naša vsakdanjost, tolar pa počasi odhaja v zgodovino.

Veliko bolj kot doslej bomo morali začeti ceniti kovance.

Tečaj za 1 evro bo 239,64 tolarja.

lažji prevzem evra, saj je dvojno označevanje cen pomemben element, s katerim potrošnik laže dojamе dejansko vrednost evra. Namen dvojnega in informativnega dvojnega označevanja cen je omogočiti urejen prehod zamenjave denarne valute, postopno prilagajanje in priprava potrošnikov na vrednotenje cen blaga in storitev v evrih ter s primerljivostjo cen preprečiti zvišanje inflacije zaradi uvedbe evra.

Dvojno prikazovanje ne bo veljalo za vse

Po zakonu naj bi bila dolžnost podjetij dvojno označevati cene blaga in storitev v vseh pojavnih oblikah. Kljub temu sedmi člen predvideva izjeme glede splošnih (generalnih) zahtev oziroma pravil predlaganega zakona, in sicer za tista podjetja, ki ponujajo blago in storitve na poseben način in bi zaradi tega utrpela nesorazmerno ekonomsko škodo oziroma bi bilo tovrstno označevanje cen tehnično neiz-

nega označevanja cen, ki se bo začelo 1. 3. 2006, in na področje, ki ureja obveznost dvojnega označevanja cen in se začne na dan določitve nepreklicnega tečaja zamenjave ter konča šest mesecev po uvedbi evra. V prvem obdobju se za preračunavanje cen uporablja centralni paritetni tečaj v višini 239,64 tolarja za evro, v drugem pa tečaj zamenjave, ki ga določa svet EU v skladu s 123. členom pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti. Podjetja, ki že označujejo cene v tolarjih in evrih, in podjetja, ki bodo to začela pred 1. 3. 2006, morajo pri tem upoštevati določila glede informativnega označevanja cen, opredeljena v 4. členu predloga zakona.

Trgovci bi radi drugače

Poleg tega predlog zakona določa, da lahko, če bi dvojno in informativno dvojno označevanje cen predstavljalo nesprejemljivo tehnično ali gospodarsko obremenitev in nesorazmerno visoke stroške za podjetja zaradi vrste ali načina ponuja-

menjavi tolarjev v evre, za trgovce previsoki, predvsem pa nepotrebni.

Postopno prilagajanje nuja

Ne glede na mnenje trgovcev ostaja dejstvo, da je prilagoditveni čas več kot potreben. S sprejetjem evra se bodo stvari na denarnem področju namreč precej spremenile. Veliko več kot zdaj bo tako imenovanega drobiza oziroma plačevanja s kovanci. Na to pa Slovenci nismo preveč pripravljeni, saj kovanci za nas nimajo prevelike vrednosti. Tudi zato je Banka Slovenije že pred časom objavila nekatere podatke, s katerimi je spodbudila večjo uporabo tolarjskih kovancev. Z nekaterimi ukrepi naj bi namreč banke prebivalstvo postopoma pripravljale na uporabo kovancev.

Poanta trgovcev drugje, ne v stroških

Pri vsem tem se postavlja tudi vprašanje, ali se bodo cene nekaterih izdelkov v državi z uvedbo evra povečale. Primer držav, kjer so uvajali ev-

se mu ni bilo treba prilagajati stabilnemu napredku, so že daleč za nami." S temi Bajukovimi besedami lahko sklenemo temo o postopnem prevzemu evra. Dvojno označevanje cen v prehodnem obdobju je pač nujnost in se ga bomo morali privaditi, nedvomno pa bodo vse skupaj spremljale tudi višje cene. Ne dokler bodo v tolarjih, ampak po prehodu na evro. Morda pa se trgovci prav zaradi tega prehoda bojujejo proti dvojnemu prikazovanju cen. Nedvomno si bi želeli po 1. januarju 2007, ko bodo obveljali samo evri (dvojno prikazovanje pa bo trajalo še vsaj pol leta), cene preprosto zaokrožiti navzgor ali narediti tako, kot smo to opisali za nekatere nemške trgovce. Ker pa bodo imeli ob vsakem izdelku zapisano še ceno v tolarjih, "tihe" podražitve ne bodo mogoče oziroma vsaj ne tako, da jih potrošniki ne bi opazili. V tem pa je ravnanje slovenske vlade drugačno od na primer nemške (ali katere koli druge, kjer ni bilo dvojnega označevanja cen) in predvsem modrejše.

Vida Kocjan

Predsednik vlade Janez Janša in predstavniki študentov so si izmenjali mnenja na področju študentske problematike in se dogovorili za nadaljnje tvorno sodelovanje.

Prejšnjo sredo so začeli pogovore predstavniki Študentske organizacije Slovenije (ŠOS), predsednik vlade Janez Janša in minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jure Zupan.

Srečanje lahko razumemo tudi kot umiritev napetih odnosov, ki so v zadnjega pol leta vladali med ŠOS in vlado. Študentje so spomladi grozili celo z demonstracijami, saj naj bi bila zaradi neustrezne davčne reforme, ki jo je sprejela še prejšnja

Fotografije: SAFO

Izboljšanje odnosov

vlada pod vodstvom LDS, ogrožena večina študentske populacije. Spomnimo, da se je z začetkom letošnjega koledarskega leta začela plačevati akontacija na dohodnino tudi za študentsko delo, in sicer od 12 do 25 odstotkov glede na višino zaslužka. Študentje, ki ne bi prekoračili letnega cenusa zaslužka, bi ob odmeri dohodnine za prejšnje leto ta vplačani znesek dobili povrnjen. Prejšnja vlada je tako od študentov dobila brezobrestno posojilo, kar je paradoks, saj bi situacija morala biti obrnjena – država bi morala poskrbeti za ustrezno štipendiranje ali kreditiranje študentske populacije. Demonstracije so bile že napovedane, študentje so nanje opozarjali predvsem z nepriemernimi plakati, na katerih je bil z rogovi upodobljen finančni minister Andrej Bajuk, čeprav s sprejetjem tega zakona ni imel nič. Do demonstracij kasneje ni prišlo, potekala so pogajanja med vlado (ministrstvo za finance) in predstavniki študentov in se končala s kompromisom. Za znesek do sto tisoč tolarjev na eno napatnico tako ni

treba plačati akontacije dohodnine. Študentje so na pogajanjih izpostavili tudi druge probleme študentskega življenja, pogovori o teh temah pa so bili tudi glavna tema srečanja predsednika vlade s študenti.

Skrb tudi za dolgoročne rešitve

Predsednik vlade Janez Janša je po srečanju dejal: "Kot predsednik vlade sem vesel, da se predstavniki študentov zanimajo ne samo za urejanje nekaterih statusnih vprašanj, vezanih na njihove neposredne pogoje za življenje in študij, ampak tudi za strateške odločitve v zvezi z vzgojno-izobraževalnim procesom v Sloveniji." Predstavniki študentov so se s predsednikom vlade dogovorili, da bodo podpisali dogovor o sodelovanju med vlado in študenti ter urejanju položaja študentov, predsedniku vlade pa so izročili tudi pisni predlog sistemskega zakona o stipendiranju. Na srečanju so se dogovorili, da bodo oba predloga obravnavali na seji vladnega sveta

za študentska vprašanja, ki ga je vlada imenovala šele pred kratkim.

Potreba po kakovostnem študiju

Obe strani sta se strinjali, da je treba zagotoviti kakovosten študij in celoten šolski sistem nasploh, poskrbeti pa je treba tudi za enake možnosti mladih. Vlada naj bi pred-

log sistemskega zakona o stipendiranju še letos vložila v parlamentarni postopek. Študentje so predstavili še svoja stališča do sprememb zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, zakona o visokem šolstvu in zakona o strokovnih in znanstvenih nazivih. Za spremembe, ki jih prinaša bolonjska reforma pri nazivih zdajšnjih in kasnejših diplomantov, se bojijo, da bodo povzročile precej težav predvsem pri zaposlovanju. Minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jure Zupan je študentom zagotovil, da bo ministrstvo vztrajalo pri bolonjskih stopnjah za vse fakultete, hkrati pa je dejal, da do zmede pri nazivih diplomantov ne bo prihajalo, saj so stopnje nazivov natančno določene tako za sedanje kot tudi prihodnje diplomante.

Študentje so zadovoljni

Predsednik Študentske organizacije Slovenije Miha Ulčar se je predsedniku vlade zahvalil za pripravljenost na pogovore in izpostavil, da v preteklosti med vlado in študenti ni bilo veliko komunikacije, kar se je

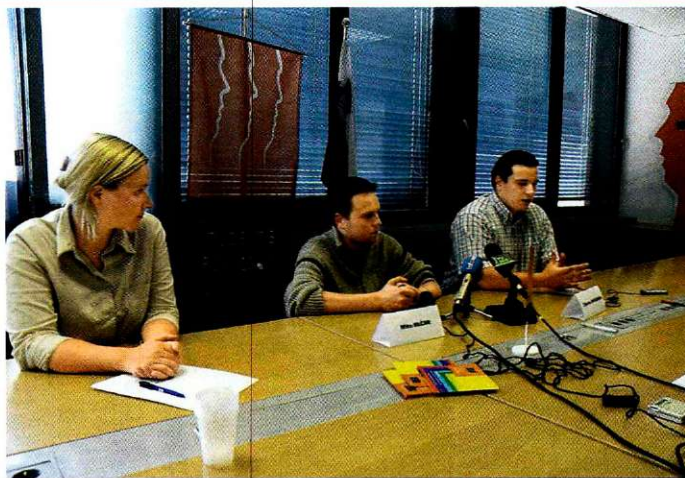
Spomladi so študentje zaradi davčne reforme napovedali demonstracije; nanje so opozarjali tudi s plakati, na katerih pa so bili upodobljeni napačni predstavniki vlade. Zakon je namreč sprejela prejšnja vlada.

pokazalo tudi pri nedavnih spremembah zakona o dohodnini. Ko so bili študentje končno povabljeni na pogovore s predstavniki ministrstva za finance, so z njim našli kompromisno rešitev, zato je sodelovanje nujno potrebno. "Študentje se vidimo kot pomemben partner državi pri reformi visokega šolstva in urejanju socialnega položaja študentov. Zato predlagamo sprejetje sporazuma o sodelovanju pri urejanju položaja študentov, s katerim bi se dogovorili o reševanju najpomembnejših neurejenih področij študentske problematike," je dejal Ulčar in dodal, da so v predlogu sporazuma opredeljeni vsi pomembnejši problemi, ki pestijo študentsko populacijo in jih je nujno treba celovito reševati. Zato pričakuje, da bo sporazum podpisan v čim krajšem času.

O problematiki z nazivi po bolonjski reformi je govoril še predsednik ŠOU v Ljubljani Borut Kozan, ki je izrazil zaskrbljenost študentov nad predlaganimi spremembami zakona o visokem šolstvu in zakona o strokovnih in znanstvenih nazivih, saj izenačujeta sedanji univerzitetni študij z bolonjsko drugo stopnjo študija. Omenjene spremembe nazivov se zdijo studentom bistven odmik od začrtanih smernic reforme visokega šolstva. "Študente veseli, da ministrstvo zagovarja brezplačen študij na obeh bolonjskih stopnjah študija, želimo pa si, da bi to namero jasno zapisali v zakon," je poudaril Kozan.

Za nadaljnjo avtonomnost ŠOS

Predsednik Študentske organizacije Univerze na Primorskem Sebast-

ŠOS se zavzema tudi za ohranitev svoje finančne avtonomnosti, saj naj bi študentom zagotavljala neformalno izobraževanje, občudijsko delovanje in tudi zastopanje študentov na univerzitetni in lokalni ravni.

Janez Jansa je vesel, da se študentje ne zanimajo samo za statusna vprašanja, ampak jih zanimajo tudi strateške in dolgoročne rešitve na področju študijskega sistema.

Predsednik ŠOS Miha Ulčar je zadovoljen, da so se dogovorili za tesnejše sodelovanje, saj vidi študente kot pomembne partnerje državi pri spremembah visokega šolstva.

jan Kokl je poudaril pomen, ki ga ima avtonomni vir financiranja za študentsko organiziranje. To organiziranje je pomembno z dveh vidikov, saj na univerzitetni in lokalni ravni študentom zagotavlja neformalno izobraževanje, občudijsko udejstvovanje in zastopanje interesov študentov na univerzitetni in lokalni ravni, na nacionalni pa državi predstavlja kvalitetnega in konstruktivnega so-

govornika pri reševanju odprtih vprašanj med vlado in študenti. "Poseg v sistem avtonomnega financiranja študentskih organizacij bi pomenil hud udarec za številne študentske dejavnosti, ki opravljajo tudi širše družbeno poslanstvo," je dejal Kokl. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je že pred srečanjem napovedalo, da študentske organizacije niso v nevarnosti, da bi jih

odpravili, temveč želijo samo "prezaprrediti del denarja, ki ga dobi ŠOS od koncesijskih dajatev študentskih servisov, tako da bi ga v obliki stipendij dali nazaj študentom".

Vsem mladim enake možnosti

Eden izmed strateških ciljev vlade, je dejal predsednik Jansa, je zagotoviti enake izhodiščne možnosti mladim, "kar pomeni, da mora država v okviru možnosti poskrbeti za to, da so potenciali znanja izkoriščeni do tiste stopnje, do katere je to mogoče. Da ni socialni položaj tisti, ki dela selekcijo med mladimi, ampak da je to samo pripravljenost vsakega posameznika, koliko truda, koliko svoje energije bo vložil v pridobitev osnovne popotnice za življenje. To je znanje. Tudi v zvezi s tem obstaja visoko strinjanje s predstavniki študentske organizacije. Izročili so mi osnutek zakona, ki dopolnjuje sedanji sistem stipendiranja in vsebuje nekatere dobre rešitve. Tudi vlada pripravlja spremembe na tem področju. S skupnimi močmi bomo do končne pozitivne rešitve prišli prej. Tudi predlog tega zakona in sprememb na področju stipendiranja bo najprej obravnaval svet vlade za študentska vprašanja".

Študentje so zadovoljni, da je Slovenija kot prioriteto postavila v ospredje znanje in razvoj. Veseli torej dejstvo, da se je napetost med študenti in vlado polegla in da sta obe strani pripravljene tvorno sodelovati. Le z največjim konsenzom bomo namreč lahko maksimalno izkoristili prednosti, ki jih na študijskem področju omogoča bolonjska reforma. **Gregor Drnovsek**

PRIMORKA
tv poletite z nami

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

- informacije
- šport
- izobraževanje
- kultura
- zabava

Medijski borzni mešetarji

Svet RTV Slovenija je na zadnji seji sprejel sklep o odprodaji 1,6-odstotnega deleža, ki ga ima v Eutelsatu, ponudniku satelitskih telekomunikacij.

Po mnenju nekaterih bodo delnice prodane pod dejansko vrednostjo, s čimer naj bi bila RTV odškodovana za 20 milijonov evrov. Zgodba z "zloglasnimi" delnicami Eutelsata se je začela leta 1997, ko je slovenska uprava za telekomunikacije postala članica združenja Eutelsat, znanega predvsem kot ponudnika storitev na področju satelitskih telekomunikacij. Že naslednje leto je uprava vse obveznosti in pravice prenesla na RTV Slovenija. Slednja je najprej kupila 0,05-odstotni delež Eutelsata, čez čas pa je ta delež na različne načine, delno tudi z dodatnimi investicijami v Eutelsatu, povečala na 1,6 odstotka. Čeprav je vrednost delnic v naslednjih letih naraščala, kar je pomenilo, da si je lahko RTV od njihovega nakupa obetala lep dobiček, sta mnoge vendarle zmotili dve stvari; prva je bila, da javnost za nakup omenjenega de-

lež dolgo časa sploh ni vedela, druga pa, da so se na RTV Slovenija, čeprav za to niso usposobljeni, saj naj bi bila njihova glavna naloga ustvarjanje kakovostnega radijskega in televizijskega programa, sli nekakšno borzno mešetarjenje, pri čemer bi lahko hitro izgubili ves denar, ki so ga tako ali drugače vložili v Eutelsat. RTV je namreč za nakup

delnic odštela nekaj manj kot tri milijarde tolarjev, za kar se je morala v celoti zadolžiti. Če bi posel propadel in če bi Eutelsat začel zgubljeni vrednost, bi nacionalka izgubila velik del svojega vložka, najeta posojila pa bi morali poplačati davkoplačevalci.

Prodaja pod ceno?

No, na srečo se to ni zgodilo, saj

je vrednost delnic Eutelsata v zadnjih letih vseskozi naraščala. Tako naj bi po uradnih podatkih vodstva RTV zdajšnji delež, ki ga ima v Eutelsatu, znašal okoli 12 milijard tolarjev, po podatkih nekdanjega pomočnika generalnega direktorja RTV Igorja Kadunca pa naj bi bil še nekaj milijard višji in naj bi znašal od 16 do 17 milijard tolarjev. Temu primerne so

Dogajanje okoli prodaje deleža RTV v Eutelsatu je še en dokaz za to, da je treba čim prej sprejeti nov zakon o RTV.

Če se bo na koncu potrdilo, da so bile delnice Satbirds prodane za nižjo ceno, kot bi zanje dobili na prostem trgu, bo za to moral nekdo odgovarjati, najprej seveda v. d. generalnega direktorja Aleks Štakul, ki je takšno ravnanje vseskozi podpiral.

Pravila so za vse enaka

V svojih glosah sem bil velikokrat kritičen do prejšnje oblasti, ki se je s svojimi podaniki zažrla skorajda v vse pore mlade slovenske države. Države, za katero osamosvojitveni junak Tone Krkovič meni, da jo veliko premalo ljubimo, cenimo in smo nanjo premalo ponosni. Temu zagotovo botruje tudi nedomoljubno naravnani šolski sistem Slavka Gabra. Upam da bo ministru Milanu Zveru uspelo, da se bo malce več prostora v osnovnošolskih zgodovinskih knjigah našlo za opis časa, ki je Slovence združil v uresničitvi tisočletnih sanj o lastni državi. Vse prejšnje oblasti na tem področju niso naredile veliko. Kratek čas, ko je bil minister za šolstvo Lovro Šturm, je sicer kazalo, da se bo nekaj vendarle premaknilo. Preden se je, se je vrnila stara ekipa. Nova ekipa ima veliko priložnost.

Prejšnja oblast se je torej, kot sem uvodoma zapisal, zažrla, kamor se je sploh dalo. Na področje gospodarstva, šolstva, kulture, tudi športa. V kateri koli nadzorni svet, v katero koli upravo malce večjega in pomembnejšega podjetja ali ustanove si pogledal, si lahko hitro ugotovil, da na udobnih stolčkih sedijo politično "okuženi" nadzorniki.

Prisle so nove parlamentarne volitve, prišla je nova oblast. Janševa. Upanje. A bežen pogled na nekatera imenovanja v nadzorne svete kaže precej podobno sliko, kot smo jo gledali ali je bili vajeni zadnjih deset let. Pomembna mesta znova zasedajo politično "okužene" osebe. Znova osebe, ki so blizu aktualne oblasti. Tudi v Zasavju, ki velja za rdeče, ki je veljalo za rdeče. Že površen pogled v nekatere nadzorne svete (Rudnik Trbovlje-Hrastnik ali Termoelektrarna Trbovlje, kjer bodo mesta kmalu zasedli novi nadzorniki) kaže, da v njih sedijo ali bodo sedeli ljudje, ki so precej blizu vladajočim. Nekateri med njimi so "okuženi" s politiko, saj so občinski svetniki, predsedniki občinskih odborov političnih strank ...

Vseh politično "okuženih" seveda ne moremo metati v isti koš. Nekateri med njimi so dovolj usposobljeni, strokovni in pošteni, da bodo znali nadzirati brez političnega predznaka. Žal so med njimi tudi taki – tokrat jih ne bom imenoval –, ki "obiskujejo" direktorje pomembnih zasavskih podjetij in jim tako prijateljsko svetujejo, da je sedaj prišla nova oblast in da bodo morali, če se želijo obdržati na svojih položajih, sodelovati s tistimi, ki jih bodo ONI priporočili. Za zdaj še neimenovani bi si radi podredili tudi medije. Tudi tiste medije, za katere so pred nedavnim govorili in protestirali, da so enostranski, da podpirajo oblast. Takrat eldeesovo. Njim pa da ne dajo besede. Celotno svoje politično trobilo so ustanovili, da se lahko na veliko razkazujejo. Ampak, pravijo, to je demokratično. Prej so se oni, sedaj pa se v skladu z demokracijo in voljo volivcev mi. Adijo, demokracija.

Vem, da so na to "demokratično" dogajanje nekateri vrhove svojih strank že kritično opozorili. Glede na to, da so akterji, o katerih ne moremo reči, da so zgled demokratičnosti, še vedno taki, kot so bili, se očitno ni nič premaknilo. Pa se bo prej ali slej moralo. Čas je, da dobromamerna opozorila najdejo svoje mesto. Sicer bodo nove volitve prinesle veliko presenečenje. Pred kratkim, na zadnji seji občinskega sveta, bi lahko župan in svetniki rešili 30 delovnih mest od sedemdesetih. Ali jih vsaj poskušali rešiti z izglasovanim soglasjem o spremembi namembnosti poslovne stavbe Deloze. Vodstvo Deloze je namreč rešitev videlo v prodaji prevelikega poslovnega objekta (za nakup se je zanimal Mercator). S kupnino bi poravnali zapadle obveznosti in na drugem kraju v občini začeli s proizvodnjo. To jim ni bilo omogočeno. Saj mogoče tega niso nameravali, a vsaj kanček slabe vesti bi tokrat morali imeti tudi vsi, ki tistemu, s katerim so pred leti nazdravljali, niso prisluhli.

Igor Gošče

bile seveda tudi dividende, ki naj bi letno prinesle okoli milijardo tolarjev. Ker se je posel vsej svoji spornosti na koncu pokazal kot dobra naložba, s katero RTV vsako leto dobi lep kos skupne pogače, je nekatere toliko bolj presenetila odločitev sveta RTV, ki je na izredni seji konec junija sprejel sklep, da bo RTV svoj delež v Eutelsatu odprodala. Še bolj kot to pa je presenetila cena, po kateri je RTV pripravljena prodati svoj delež v Eutelsatu. Člani sveta RTV so namreč sklenili, da bo nacionalka okoli 1,6-odstotni delež, ki ga ima v Eutelsatu, prodala največji družbi Satbirds, in sicer za okoli 50 milijonov evrov (skoraj 12 milijard tolarjev), kar naj bi bila po mnenju nekdanjega pomočnika generalnega

narja, kot bi zanje odšel na prostem trgu. Takšno teorijo je seveda nemogoče dokazati, posredno pa jo potrjujeta dve stvari. Prva je vsekakor naglica, s katero so se vodilni na RTV odločili, da bodo prodali delnice. Še pred časom namreč prav nič ne v svetu ne zunaj njega ni kazalo, da namerava RTV kokoš, ki ji je nosila zlataja jaja, prodati, potem pa je sredi junija kar nenadoma prišla novica, da bo delnice prodala. Na redni seji sveta sredi junija, ko naj bi bil prvič odločil o tem, se njegovi člani sicer še niso odločili za prodajo (slednje naj bi preprečilo pismo kulturnega ministra Vaska Simonitija, ki so ga člani sveta dobili na mizo tik pred sejo, v njem pa jih je pozval, naj brez soglasja ustanovitelja zavoda, države torej, ne sprejmejo nikakršnih sklepov), zanj pa so se odločili na izredni seji štirinajst dni pozneje, in to menda po hitrem postopku. Po navedbah naših virov naj bi bila takšna naglica potrebna zato, ker naj bi bil v državnem zboru kmalu sprejet nov zakon o RTV, ki bi najverjetneje prinesel novo sestavo sveta, s tem pa bi padla v vodo želja po odprodaji delnic Satbirds.

Čemu takšna skrivnostnost?

Druga stvar, ki kaže na to, da bi bili lahko v ozadju odprodaje delnic nečedni posli, je velika tajnost, s katero so člani sveta sprejeli odločitev o odprodaji. Seja, na kateri so člani sveta sprejemali omenjeno odločitev, je namreč potekala za zaprtimi vrati, čeprav gre za javni denar, ki je last vseh davkoplačevalcev, s seje pa je v javnost pricurljalo le malo informacij. Poleg tega očitno za odprodajo niso vedeli niti na kulturnem ministrstvu. Ko pa so za to le izvedeli, so svet RTV pozvali, naj o tej točki dnevnega reda ne odloča. Sklep, s katerim je svet RTV sprejel odločitev, da odproda svoj delež v Eutelsatu, je bil sprejet v skrajno nenavadnih in skrivnostnih okoliščinah, kar pomeni, da v ozadju nekaj močno smrdi. Kaj je to, je za zdaj težko reči, dejstvo pa je, da bi za 20 milijonov evrov, kolikor naj bi jih s poslom izgubila javna RTV, nekdo moral odgovarjati. V prvi vrsti v. d. generalnega direktorja Aleks Štakul, ki je takšno idejo vseskozi podpiral, nato pa tudi svet RTV, ki jo je na koncu sprejel. **Ales Kocjan**

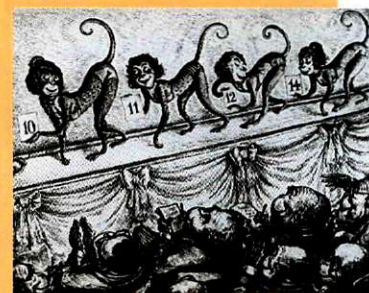

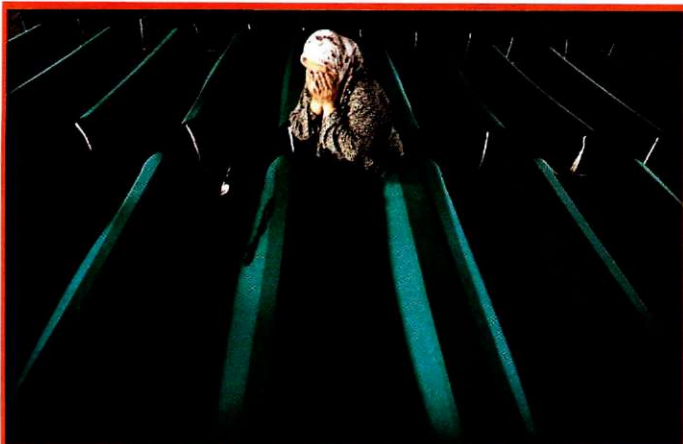
Svet RTV se pri svoji odločitvi ni oziral na ministra Vaska Simonitija, ki je svet pozval, naj o odprodaji ne odloča.

direktorja RTV Igorja Kadunca (odnesle so ga prav delnice Euteltata) napaka. Kadunc namreč trdi, da bi RTV delnice lahko prodala bistveno dražje, če bi jih prodala na prostem trgu in po normalni tržni ceni. "V tem primeru bi lahko zanje iztržila 70 milijonov evrov (skoraj 17 milijard tolarjev), kar je 20 milijonov evrov več, kot jih bo dobila zdaj," pravi Kadunc.

So v ozadju provizije?

Zakaj se je torej vodstvo RTV odločilo, da bo delnice raje kot na prostem trgu, kjer bi zanje več iztržilo, prodalo Satbirds? Vodstvo RTV s predsednikom sveta Janezom Kocijancičem zatrjuje, da so se za prodajo delnic odločili zato, ker obstaja bojazen, da bo njihova vrednost padla, naši viri pa pravijo, da bi šlo lahko v ozadju za provizije, ki bi jih od Satbirds dobili nekateri, ker mu za delnice ne bi bilo treba odšteti toliko de-

Srebrenica

V spominskem parku Potočari na vzhodu BiH je potekala spomin-ska slovesnost ob 10. obletnici pokola v Srebrenici, ko so bosanski Srbi 11. julija 1995 zasedli nekdanjo muslimansko enklavo in pobili okoli 8.000 Bošnjakov. Na prizorišču največjega pokola po drugi svetovni vojni v Evropi se je zbralo več kot 50.000 ljudi, med njimi številni tuji gostje in predstavniki. Govorniki so večinoma pozvali k aretaciji odgovornih za zločin, ki so še vedno na prostosti. Slovesnost v Potočarih se je začela natanko opoldne s tuljenjem siren in minuto molka za vse žrtve pokola. Med zbranimi v spominskem parku so prevladovali preživeli in svojci žrtev tega pokola. Na slovesnosti so se poslovili tudi od posmrtnih ostankov 610 identificiranih žrtev iz Srebrenice. S tem se je število žrtev, ki so jih identificirali in pokopali v Potočarih, povečalo na 1.937. Doslej so sicer identificirali 2.070 žrtev tega pokola.

Napad na London

Teroristična mreža Al Kaida je prevzela odgovornost za teroristične napade v Londonu, v katerih je umrlo

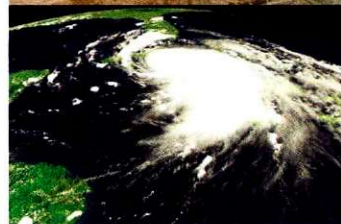

več kot 50 ljudi, ranjenih pa jih je bilo več kot 700. Omenjena skupina je prevzela odgovornost že za teroristične napade v Madridu 11. marca lani. V sporočilu, objavljeno je na spletni strani, privrženci Al Kaide tudi napovedujejo, da bodo prihodnje dni zaznamovale največje demonstracije džihada proti tistim, ki so napovedali vojno islamu in muslimanom.

Rekordni orkani

Orkan Dennis je med svojim divjanjem po Karibih in jugu ZDA terjal več deset smrtnih žrtev. Ameriški meteorologi dajejo imena le resnim tropskim nevihtam in letos jih je v

začetku sezone, ki traja od 1. junija do 30. novembra, ime dobilo že 5. Zadnja je Emily, ki se je proti Karibom pomikala s hitrostjo 30 kilometrov na uro in z vetrovi, ki so pihali s hitrostjo 80 kilometrov na uro. Nevihta postane orkan, ko veter v njej doseže hitrost 120 kilometrov na uro. Predhodnik Emily, orkan Dennis, je opustošil Kubo in Haiti ter zahteval najmanj 32 smrtnih žrtev. Ko je Dennis prečkal Georgio, je že oslabil v tropsko nevihto, kljub temu pa je v predmestju Atlante podrl drevo, da je padlo na hišo in ubilo njenega

lastnika. Zavarovalnice ocenjujejo, da bo škoda po Dennisu znašala od ene milijarde do 2,5 milijarde dolarjev.

Čudežno ušel

Trent Mongan, 31-letni vojaški zdravnik iz Avstralije, je za las ušel že drugemu terorističnemu napadu v manj kot treh letih. Tako je na dan terorističnih napadov v Londonu stopil iz podzemne železnice na londonskem King's Crossu le nekaj minut prej, preden je na vlaku eksplodirala bomba in tam ubila okrog 20 ljudi. Leta 2002 je Mongan stopil iz nočnega kluba na indonezijskem otoku Bali le nekaj minut pred tem, ko je v zgradbo zapeljal avto s samomorilskim napadalcem in ubil 202 človeka. Mongan misli, da nima smole, temveč srečo.

Obletnica konca vojne

V britanski prestolnici Londonu so zaznamovali 60. obletnico konca druge svetovne vojne. Več desetisoč ljudi se je zbralo pred Buckinghamsko palačo in se sprehodilo za vojnimi veterani in vojaško godbo na čelu z britansko kraljico Elizabeto II. Monarhinja se je skupaj s soprogom, princem Philipom, peljala v odprti kočiji in mahala množici. Slovesnost so pripravili tri dni po terorističnih napadih. Kraljevi par se je po procesiji pridružil drugim članom britanskega dvora na glavnem balkonu Bucking-

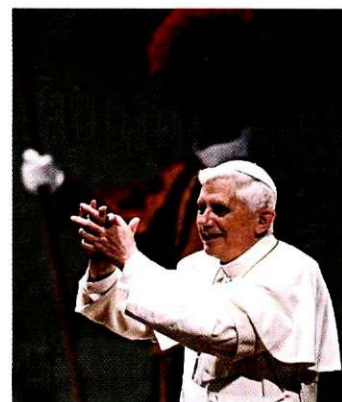

hamske palače in si ogledal prelet letal iz časa druge svetovne vojne. Eno od letal je na avenijo pred palačo odvrгло milijon rdečih makovih cvetov.

Papež na počitnicah

Papež Benedikt XVI. se je odpravil v italijanske Alpe, kjer bo ob branju, pisanju in lahkotnih sprehodih preživel tritedenske počitnice. 78-letni papež bo bival v isti koči kot njegov predhodnik Janez Pavel II., v vasi Les Combes di Introd, ki leži v dolini

Aoste. Sicer pa naj bi nedavno izvoljeni papež izkoristil gorski mir in tišino za začetek dela na svoji prvi encikliki. Enciklika je pismo o splošnih zadevah Cerkve, naslovljeno na škofe. Po počitnicah v Alpah bo papež 28. julija odpotoval v svojo poletno rezidenco Castel Gandolfo južno od Rima in tam preživel preostanek poletja. 18. avgusta

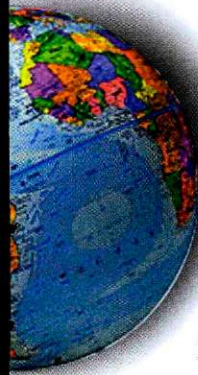
ga čaka še potovanje v rodno Nemčijo, kjer se bo udeležil praznovanja svetovnega dneva mladih v Kölnu.

Ptičja gripa

Filipinske oblasti so potrdile prvi primer ptičje gripe v državi, okužbo pa so potrdili pri treh racah na neki osamljeni kmetiji zunaj Manile. Analize pa naj bi bile pokazale, da ne gre za smrtonosni sev virusa H5N1, ki je v Aziji od leta 2003 zahteval že več kot 50 človeških življenj.

Pogojna kazen

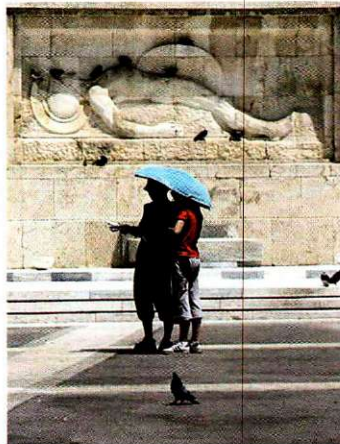
Svena Jaschana, 19-letnega izumitelja računalniških virusov sasser in netsky, ki sta v minulemu letu po svetu povzročila za več milijonov evrov škode, je deželno sodišče v nemškem kraju Verden na Spodnjem Saskem obsodilo na leto in devet mesecev pogojne kazni. Za tovrstna kazniva dejanja je sicer zagrožena zaporna kazen do največ pet let, vendar je sodišče Jaschana obravnavalo kot mladoletnika, saj v času prestopka še ni dopolnil 18 let. Jaschan je prvi dan sojenja priznal, da je programiral in 1. maja 2004 prek svetovnega spleta razširil virus sasser, ki je

v manj kot tednu dni prizadel na tisoče podjetij in kakih 18 milijonov računalnikov po vsem svetu, zaradi česar so ti utrpeli izgube v višini več milijonov dolarjev. Jaschan je eden izmed redkih tvorcev računalniških virusov, ki so jih odkrili.

Skupni plinovod

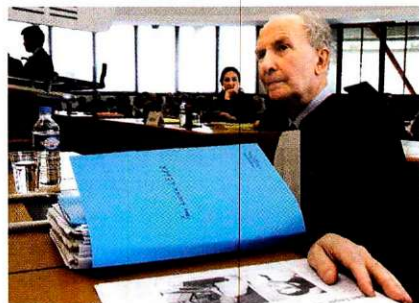
Indija in Pakistan sta v New Delhiju začela uradne pogovore o finančni strategiji in časovnem okviru graditve plinovoda, ki bo državam dobavljala energijo iz Irana. Projekt, vreden 4,6 milijarde ameriških dolarjev, je leta 1994 predlagal Teheran, Indija in Pakistan pa sta se kljub nasprotovanju ZDA lani odločila za sodelovanje. Indijski minister za nafto Mani Shankar Aiyar je pojasnil, da bodo na začelih pogovorih preučili vrsto finančnih, tehničnih in drugih vprašanj, ki so povezana s projektom. ZDA temu ostro nasprotujejo, saj so proti dobavljanju zemeljskega plina iz Irana, ki ga Washington obtožuje vzpodbujanja terorizma in poskusov razvoja

li v grški metropoli. Leta 1980 je Atene obiskalo 8,9 milijona turistov.

Kazen Franciji

Sodišče Evropskih skupnosti v Luxembourgju je Franciji naložilo plačilo kazni v višini 20 milijonov evrov, ker ni upoštevala rabsodbe sodišča iz leta 1991 in svoje zakonodaje na pod-

ročju ribištva ni uskladila z evropskim pravnim redom. Poleg tega je sodišče Parizu naložilo plačilo dodatnih 57,7 milijona evrov kazni vsakih šest mesecev, če bo Francija še naprej kršila evropsko zakonodajo na tem področju. Rabsodba sodišča je pravni precedens, saj se je prvič zgodilo, da je sodišče kateri od držav članic EU naložilo plačilo kazni zaradi nespoštovanja njegovih preteklih odločitev.

Naval turistov

Avstrija se je soočila s prvim velikim valom turistov in prometnim kaosom to poletje. Začetek počitnic na zahodu Avstrije, v nemški zvezni deželi Severno Porenje - Vestfalija in v delih Nizozemske je na turski avtocesti v smeri proti jugu povzročil kilometrske zastoje. Pred turskim predorom je bila pločevinasta kolona okoli poldneva dolga kar 16 kilometrov, vozniki pa so čakali tudi po tri ure. Kolona se je vila vse od Flachaua pa do Pongaua. Zastoji so bili tudi pred cestninsko postajo v St. Michaelu in Lungauu ter pri pre-

doru Katschberg v smeri proti Beljaku. Okoli poldneva, ko je bila gneča najhujša, je mimo cestninske postaje v Altenmarktu in Pongau v samo eni uri peljalo kar 2.400 vozil.

Dubrovniške igre odprte

Z dvigom zastave Libertas na Orlandoem stolpu in Himno svobodi Ivana Gundulića so v Dubrovniku odprli 56. poletni festival, največjo poletno glasbeno-gledališko prireditev na Hrvaškem. Slavnostno odprtje pred cerkvijo sv. Vlaha je zrezirala Dora Ruzjak Podolski po scenariju Hrvoja Ivankovića. Festival je v navzočnosti številnih povablencev, med njimi je bil predsednik republike Stjepan Mesić, odprla dubrovniška županja Dubravka Šuica. Slovesnosti so se

med drugimi udeležili predsednik Albanije Alfred Moisiu, predsednik Bolgarije Georgij Parvanov, predsednik sveta Dubrovniških poletnih iger in minister za kulturo Božo Biskupić ter ministri za kulturo Madžarske, Slovenije in Makedonije. Na 56. dubrovniških poletnih igrah izvajajo več kot 80 glasbenih, gledaliških in plesnih predstav, v katerih bo sodelovalo približno 2.000 umetnikov iz kakšnih 20 držav.

Novi monaški knez

Novi monaški knez Albert II. se je ob uradnem prevzemu dolžnosti

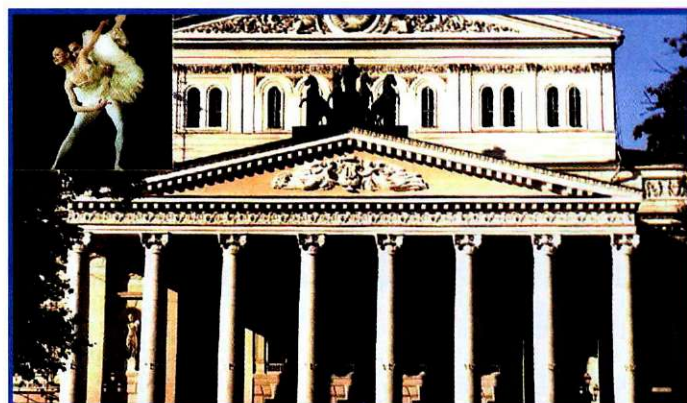
na čelu kneževine zavzel za krepitev položaja Monaka na mednarodnih finančnih trgih, hkrati pa je menil, da ne bi smeli pozabiti na etična na-

čela. Pred govorom na slovesnosti s 6.000 povabljenimi gosti je v monaški katedrali pokleknil pred monaškim nadškofofom, ta pa ga je blagoslovil in mu s tem uradno podelil mandat novega monaškega kneza.

Bush o terorizmu

Ameriški predsednik George Bush je v svojem tedenskem radijskem nagovoru državljanom zatrdil, da so ZDA z zaveznicami odločene dobiti vojno proti terorizmu. Ameriški predsednik je tudi dejal, da "svobodni svet te vojne ni hotel, vendar pa bo v njej zmaga". Po njegovih besedah teroristi ne morejo zlomiti volje ZDA in njihovih zaveznic, saj se te zavedajo, da je v tem boju v igri civilizacija. Spomnil je še, da so teroristi v Londonu udarili po nedolžnih ljudeh, in to prav v času, ko so voditelji skupine najbogatejših držav na Škotskem preučevali možnosti, kako bi pomagali revnim in kako bi izboljšali življenje povsod po svetu.

Gledališče v plamenih

V stavbi Velikega gledališča v središču Moskve je izbruhnil požar in se hitro razširil v več nadstropij. Požar se je zelo hitro širil in zajel območje med tretjim in šestim nadstropjem. Poslopje tega slovitega gledališča je bilo zgrajeno med letoma 1933 in 1935.

jedrškega orožja. 2600 kilometrov dolgi plinovod, ki bo dobavljala plin iz črpališča South Pars v Perzijskem zalivu, naj bi bil zgrajen v treh letih.

Nezanimive Atene

Eden od štirih turistov, ki so obiskali Atene, se ne bo več vrnil v grško prestolnico, so pokazali izsledki raziskave, ki jo je naročilo atensko združenje hotelirjev. Anketiranci so dejali, da so Atene predrage in umazane, četrtnina vprašanih pa dodaja, da tudi svojim prijateljem ne bodo priporočili obiska Aten. Atene je v letu 2004 obiskalo 4,1 milijona turistov, ki so najmanj enkrat prespa-

Tri sonca

Ameriški astronom je odkril planet, ki ima tri sonca. O svojem odkritju je pisal v reviji Nature. S pomočjo desetmetrskega teleskopa je opazoval zvezdni sistem, ki je od Zemlje oddaljen 149 svetlobnih let, in odkril, da se okoli treh zvezd vrti en sam planet, velik približno toliko kot Jupiter. Tri zvezde so med seboj oddaljene približno toliko, kot je oddaljen Jupiter od Zemlje. S tega planeta je najbrž nebo videti prav nenavadno – v pravem in prenesenem pomenu besede. V tem delu galaksije, kjer je sistem treh sonc z enim planetom, je več sistemov, ki so sestavljeni iz dveh ali celo več zvezd. Več je takšnih sistemov kot pa sistemov z eno zvezdo. Toda nihče ni pričakoval, da bi imel sistem treh zvezd lahko skupen planet. Na tem planetu, ki je dobil oznako HD 188753, ne more obstajati nobena oblika življenja, zato pa je njegovo površje izjemno zanimivo. Glavna, največja zvezda sistema je rumena, srednja je oranžna in najmanjša rdeča. Dnevna svetloba na planetu ne more biti bela, ampak je verjetno rdeča.

Smrtonosni kašelj

Ameriški znanstveniki so preučili sto primerov smrti afriških gorskih goril in ugotovili, da je kar 24 živali poginilo zaradi infekcije dihalnih poti. Bolezen je povzročila okužba z virusi gripe, ki so jih prinesli turisti. Gorske gorile so že po naravi zelo plašne in takoj pobegnejo, ko začutijo, da se približuje človek. Kljub temu so jih skrbniki nacionalnega parka sčasoma nekako naučili, da se ljudi ne bojijo več. Tako jih turisti lahko opazujejo z majhne razdalje. Biologiinja iz biološkega društva v Frankfurtu Dagmar Andres Brummer pojasnjuje, da se tako priučene opice ne menijo za ljudi in lahko tečejo kar skozi skupino turistov. Tako se lahko zgodi, da se velike opice okužijo s človeškimi virusi. Gorske gorile so v nevarnosti, da bodo v zelo kratkem času izumrle: v Ugandi in na mejnem območju med Ruando, Ugando in Kongom jih je ostalo le še kakih 700.

Teorije zarote

Te so skrajno nevarne, če jih upoablja država. Rodile so se v Evropi in ne v arabskih državah – tako pravi Daniel Pipes, Bushev svetovalec za Bližnji vzhod, ki je hkrati tudi eden najvplivnejših raziskovalcev islama. Ni bil presenečen, da so se pojavile govornice o tem, da za londonskim terorističnim napadom stojijo ameriške tajne službe. "Teorija zarote se je rodila v Evropi v 12. stoletju in je bila potem izvožena v Ameriko. Spremljala je vse velike zgodovinske dogodke. Najpogosteje je neškodljiva, ker je neutemeljena. A takrat, kadar pride na oblast človek, ki jo neguje, takšna sta bila npr. Hitler in Stalin, vodi h genocidu in krutostim od holokavsta do gulagov," pravi Daniel Pipes. V svoji knjigi Zarota trdi, da se je teorija zarote rodila v redu templjarjev, ki je bil ustanovljen v 12. stoletju v Jeruzalemu in je bil prvo versko združenje z značilnostmi tajne organizacije. Njegovim članom so pripisovali željo, da bi vladali vsemu svetu. Leta 1340 ga je Francija prepovedala, vendar se je obnovil v prostozidarstvu.

Ledeniki in poplave

Vse se bo začelo s tem, da bodo reke prestopile bregove in potopile polja na Kitajskem, v Indiji in Jugovzhodni Aziji. Čez nekaj desetletij bo prišla suša, ker se bodo prav te reke zmanjšale na velikost potočkov. Potem bo sledila še ena poplava, ki bo odnesla mostove in poti v Himalaji. Neskončno veliko število ljudi bo utonilo ali izginilo, umrlo zaradi epidemij in pomanjkanja hrane. Še več jih bo ostalo brez strehe nad glavo v tem najgostejše naseljenem delu našega planeta. In kar je najhujše, je to, da je morda že prepozno, da bi kar koli naredili. Morebitne poplave so najresnejši okoljski problem Azije, povzročajo pa jih tajanje ledenikov v Himalaji oziroma masivni premiki ledenih plošč, ki se na široki planoti Tibeta hitro tajajo. Varstveniki okolja in vremenoslovci so enotnega mnenja, da je to posledica globalne otoplitve. Povezavo med tajanjem ledenikov in nedavno poplavo na Kitajskem je sicer težko najti, ker je bila slednja tudi posledica nalivov.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s poloznico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

S to naročilnico se zavežem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!

cena: 550 SIT

Britanske obveščevalne službe so te dni objavile poročilo o odgovornih za napade na londonski potniški sistem, v katerih je umrlo 55 ljudi, 700 pa jih je bilo ranjenih. Sedaj ni več dvoma, da so peklenske stroje sprožili samomorilski napadalci, ki so bili vsi državljani Velike Britanije.

Napadalci znani

Mohamed Sidik Kan, Germaine Lindsay, Hasib Husain in Šazad Tanweer so se 7. julija zjutraj odpravili na

Iskanje krivcev

svoj morilski pohod, v katerem so umrli tudi sami. Britanska tajna služba MI5 je kmalu po objavi imen ljudi, odgovornih za samomorilske napade, objavila tudi posnetek četverice, ki se je usodnega jutra odpravila na podzemno železnico v Lutonu na severu Londona. Britanska tajna služba je priznala, da je lani nadzorovala Mohameda Kana, enega od napadalcev, kot morebitnega islamskega skrajneža, vendar pa je nadzorovanje zaradi pomanjkanja dokazov opustila. Sicer pa sta Mohamed Kan in Šazad Tanweer za dalj časa obiskala Pakistan, kjer naj bi se bila urila v Al Kaidin taborih. Britanske oblasti so zato že začele aktivno sodelovati s Pakistanom, da bi prišle do več informacij glede tega, kdo je britansko četverico finančno podpiral pri njenem napadu na britansko prestolnico in kolikšno vlogo je pri tem igrala glavna celica Al Kaide. Prav tako se je začelo intenzivno sodelovanje med Londonom in Kairom, kajti v Egipt so na zaslišanje pripeljali Magdija el Našarja, učitelja kemije v Veliki Britaniji z egiptovskim potnim listom, ki ga sumijo, da je sestavil bombe, ki so jih uporabili v napadih na London. Slednje so bile narejene iz razstreliva TATP, ki ga islamski skrajneži pogosto uporabljajo, saj je do njega lahko priti, kljub temu pa ima bomba iz tega razstreliva veliko moč.

Kar je prebivalce Otoka še najbolj prestrašilo po napadih v Londonu, je prav gotovo dejstvo, da so bili vsi sa-

momorilski napadalci državljani Velike Britanije iz t. i. druge generacije priseljencev, katerih starši so se v petdesetih in šestdesetih množično selili v Evropo. Trije izmed napadalcev so bili pakistanskega rodu, komaj devetnajstletni Germaine Lindsay je bil Jamajčan in se je v islam spreobrnil iz krščanstva. V Veliki Britaniji danes živi 15 milijonov muslimanov in Britanci se kljub dosedanjim dobrim odnosom z muslimansko skupnostjo boji-

• Po mnenju britanskega premierja Tonyja Blaira je glavni krivec vseh terorističnih napadov "ideologija zla", ki ni v nobeni povezavi z islamom.

• V Bruslju se pripravljajo nov protiteroristični zakon, ki ga je predlagal britanski notranji minister Charles Clarke in ga EU nujno potrebuje.

jo, da je v Veliki Britaniji še več tovrstnih skrajnežev, ki so pripravljani znova udariti v njihovi domovini.

Iskanje vzrokov

V dneh po napadih v Londonu sta dve ugledni britanski instituciji, Kraljevi inštitut za mednarodne zadeve ter Ekonomsko-socialni razvojni svet, objavili analize, zakaj naj bi prišlo do terorističnih napadov. Po njihovo naj bi bil glavni vzrok predvsem sodelovanje v vojni v Iraku in podpo-

ra Združenim državam Amerike pri vojni zoper terorizem, kar je Veliko Britanijo naredilo za najbolj zaželeno tarčo poleg ZDA. A po mnenju britanskega predsednika vlade Tonyja Blaira bi bilo od britanskih oblasti težko pričakovati, naj ne stojijo ob strani ZDA, s katerimi so bili stoletja tesni zavezniki. Britanski zunanji minister Jack Straw je poudaril, da so bile tarče terorističnih napadov islamskih skrajnežev v zadnjih letih države, kot so Špa-

njihova filozofija, ki ni v nikakršni povezavi z vero, zmotna. Naše vrednote, kot so svoboda, strpnost in demokracija, so trdne in to moramo dokazati tudi verskim skrajnežem".

Kako naprej?

Evropska komisija je le nekaj dni po napadih v Londonu začela pripravljati nov zakon, po katerem bi lažje preprečili teroristične napade. Predlog zakona prevede več nadzora na zunanjih mejah Evropske unije, boljše zavarovanje nekaterih infrastruktur, še

posebej prometnih, in preprečevanje rekrutiranja arabskih teroristov v Evropi. Prav tako bi imele varnostne službe lažji dostop do seznamov telefonskih klicev, elektronskih in sms-sporočil. Zakon bo sprejet ali v nacionalnih parlamentih držav članic ali pa v Bruslju kot evropski zakon, v vsakem primeru pa bodo o njem odločili oktobra. Evropska unija tak zakon nujno potrebuje, saj bo le tako lahko enotneje delovala pri preprečevanju terorističnih napadov in pri iskanju islamskih skrajnežev. Eden izmed glavnih predlagateljev zakona, britanski notranji minister Charles Clarke, meni, da lahko EU le na dva načina reši problem terorizma; z ustanovitvijo skupne varnostne službe in z nadzorovanjem sumljivih posameznikov. V isti sapi pa Clarke dodaja, da je terorizem nemogoče popolnoma preprečiti.

V Bruslju naj bi te dni pripravljali še en zakon, ki je v tesni povezavi s protiterorističnim zakonom, in sicer za odpravo radikalizacije evropske mladine in za okrepitev sodelovanja z arabskimi državami v razvoju, ki so tudi glavni izvozniki islamskih skrajnežev. Za posrednega krivca pri napadih na London lahko namreč krivimo tudi radikalno vzgojo posameznih mladostniških skupin, še posebej glede na to, da so bili samomorilski napadalci stari ob 18 do 30 let in so poleg finančne podpore pri svojih podvigih uživali prav gotovo tudi "moralno" podporo idejnih mojstrov terorističnih napadov.

Ana Müllerner

Angela Merkel: "Prišel je čas za realističen in delujoč davčni sistem, od katerega imajo korist vsi."

Fotografije: Reuters

Močna tekunica

Potem ko je nemški kancler Gerhard Schröder ob porazu na lokalnih volitvah v Severnem Porenju-Vestfaliji napovedal razpis predčasnih parlamentarnih volitev in na lastno zahtevo dosegel izglasovanje nezaupnice v nemškem parlamentu, je voditeljica opozicijskih nemških krščanskih demokratov (CDU) Angela Merkel pohitela s predstavitvijo programa svoje stranke, ki ga skoraj brezpogojno podpira tudi Krščansko-socialna unija (CSU) Edmunda Stoiberja.

O vprašanju morebitne zamenjave oblasti in političnih preobratih v Nemčiji smo v Demokraciji že pisali. Kot vemo, Socialdemokratska stranka Nemčije (SDP) od lokalnih volitev v Severnem Porenju nadzoruje le še 5 od 16 zveznih držav. Tudi v parlamentu se je njihova prevlada močno zmanjšala, saj imajo le še 4 sedeže več kot opozicija. Kancler je zaradi močno zmanjšane podpore celo svoje poslance pozval, naj glasujejo proti zaupnici njegovi vladi, saj si je zaželel razpis predčasnih parlamentarnih volitev v septembru.

Prenizka rast

Nezaupnica je bila prvega julija izglasovana, Schröder pa je, potem ko je videl izide glasovanja, nemškega predsednika Horsta Köhlerja že zaprosil za razpustitev parlamenta. Če bo njegovi prošnji ugodeno in bodo na sodišču ugovori proti predčasnim volitvam zavrnjeni, bi volitve utegnile potekati že 18. septembra. Morda je Schröder tako pohitel z napovedjo razpisa volitev, ker je znan kot zelo dober govorec in bi utegnil v daljši kampanji in več predvolilnih soočenjih nadomestiti zdajšnji javnomnenjski zaostanek za Merklovo. Nekdanji predsednik SDP Oskar Lafontaine je po izstopu iz Schröderjeve stranke postal eden najostrejših kritikov kanclerjevih socialnih in davčnih reform ter se kasneje pridružil na novo ustanov-

ljeni stranki Volilna alternativa – delo in socialna pravičnost (WASG). Prav on bi utegnil SDP odvzeti tistih nekaj glasov, ki bi omogočili zmago ta čas najresnejši tekunici Angeli Merkel in njenim krščanskim demokratom.

Dosedanja Schröderjeva notranja politika se je osredinjala predvsem na problem brezposelnosti in gospodarsko rast, zunanja pa na dobre odnose z Rusijo, kritiko ameriške politike do Iraka pa tudi na zagovarjanje turškega vstopa v Evropsko unijo ter odpravo prepovedi prodaje orožja Kitajski.

Največji problem Nemčije je brezposelnost, ki je bila v juniju več kot 11-odstotna, sicer pa že štiri mesece nekoliko pada. Tako

je zdaj v Nemčiji brez dela "le" še okoli 4,7 milijona Nemcev, medtem ko jih je bilo februarja letos še 5,22 milijona. Gospodarska rast je v tem času zaradi šibkega potrošniškega povpraševanja nizka – 0,8-odstotna, medtem ko so na Münchenskem inštitutu za gospodarske raziskave še pred začetkom tega leta napovedovali 1,2-odstotno. Znano je, da Schröder ameriškega napada na Irak ni odobral oziroma mu je skupaj s francoskim predsednikom Jacquesom Chiracom ostro nasprotoval. Ta skriti adut mu je sicer pomagal na prejšnjih volitvah, čeprav je obljubljal, da ga v predvolilni kampanji ne bo (zlo)rabil. Tokrat bo moral Schröder, če ne želi prepustiti stolčka Merklovi, ubrati drugo taktiko.

Kanclerjev trud za dobre odnose z Rusijo dokazuje tudi nedavno srečanje s Putinom ob obletnici Kalinigrada 3. junija. Prav ozemlje Kalinigrada je bilo zaradi trgovinskih vprašanj trn v peti odnosom med EU in Rusijo. Schröder si poleg tega želi tudi turškega članstva v EU. Čeprav naj turški islam ne bi imel velike povezanosti s terorizmom, so nedavni napadi v Londonu gotovo zmanjšali javno naklonjenost enakopravnega članstva Turčije v Evropski uniji. V tem smislu je kratko potegnil tudi kancler, vendar je bila to ena njegovih redkih skupnih točk z Washingtonom.

• Brezposelnost se pod vodstvom Gerharda Schröderja v zadnjem času nekoliko zmanjšuje, gospodarska rast pa je nizka.

Delo, rast, varnost

In katere reforme bi ob čedalje bolj verjetnem prevzemu oblasti predlagala CDU Angele Merkel? Pred dobrim tednom (v ponedeljek, 12. julija) predstavljeni program stranke ima naslov Izkoristiti možnosti Nemčije. Delo. Rast. Varnost. Potrjen je bil večinsko tako s strani krščanskih demokratov Merklove kot tudi s strani zavezniške CSU Edmunda Stoiberja. Program CDU predvideva povečanje davka na dodano vrednost na 18 odstotkov, s čimer bi morebitna nova vlada pospešila gospodarsko rast in bi pod vodstvom CDU, tako Merklova, Nemčija v desetih letih znova postala "ena od treh vodilnih evropskih držav". Zvišanje DDV naj bi bilo po mnenju danes še opozicijskih strank CDU in CSU tudi nujen pogoj za reforme, s katerimi bi znižali brezposelnost v Nem-

svoje predloge povzema Merklova. Predlog o zvišanju DDV s 16 na 18 odstotkov je kmalu nalletel na ostre kanclerjeve kritike, saj naj bi bila država pod vodstvom Merklove "dražja, a ne boljša", večji davek na dodano vrednost pa bi prizadel upokojence in družine z majhnimi otroki.

Stranka Angele Merkel napada ZDA na Irak ni tako ostro obsodila pa tudi drugače velja za ameriško partnerico. Merklova bi večjo pozornost namenila odnosom z ZDA in manj z Rusijo in s Kitajsko. Sedmi kanclerski obisk Schröderja v Washingtonu ob koncu junija – tik pred glasovanjem o zaupnici njegovi vladi – je že minil v ameriskem pričakovanju zamenjave oblasti, saj v Merklovi vidijo tesnejšo zaveznico. Prav tako v Washingtonu upajo na njene spremembe v

Nezaposelnost v Nemčiji (izražena v milijonih)

• Brezposelnost v Nemčiji v zadnjih štirih mesecih sicer nekoliko pada, a je še vedno 11,3-odstotna.

vstopu, kolikor bi se unija odločila za turško članstvo, ne bi nasprotovala.

Jeseni bo šlo zares

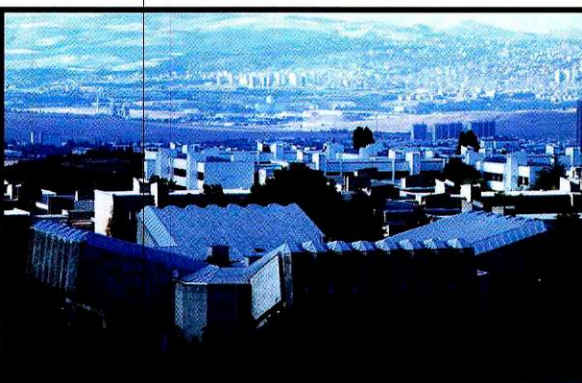
Kaj torej lahko pričakujemo na jesenskih volitvah? Glede na zdajšnje

dala nekatere ukrepe, ki jih morda ne bodo sprejeli niti njeni koalicijski partnerji. A za opozicijo je zdaj najpomembnejše, da kar se da usklajeno deluje do parlamentarnih volitev 18. septembra. Schröder je iz obupa zaprosil za razpustitev parlamenta, a do zaključka naše redakcije ga predsednik Köhler še ni uslišal. Kanclerjev program z naslovom Zaupanje v Nemčijo pravzaprav ne ponuja ničesar novega – je le nadaljevanje dokaj neprijetnih gospodarskih reform in nasprotovanje vojni v

Iraku, ki mu je prineslo zmago na prejšnjih volitvah. "Ponujam jasna pričakovanja za nadaljevanje našega programa reform," je, ko je izključil morebitno sklenitev koalicije z novo Levičarsko zvezo na predčasni par-

• Nekdanji Schröderjev strankarski kolega Oskar Lafontaine bo v tokratni kampanji ciljati na volivce, ki so razočarani nad kanclerjem.

• Turčiji se pod vodstvom Angele Merkel ne obeta nemška podpora njihovega vstopa v Evropsko unijo (na sliki glavno mesto Ankara).

• Kanclersko mesto bo moral Schröder najverjetneje prepustiti učenki nekdanjega kanclerja Helmuta Kohla.

čiji. To zadnje naj bi med drugim dosegli z zmanjševanjem stroškov dela, z znižanjem dohodnine ipd. "Prišel je čas za realističen in delujoč davčni sistem, od katerega imajo korist vsi,"

gospodarski in socialni politiki, saj je močna Nemčija močna EU, močna EU paje v gospodarskem interesu ZDA.

Edino vprašanje, v katerem se tako CDU kot tudi CSU ne strinjata z ameriško zunanjo politiko, je pravzaprav vstop Turčije v Evropsko unijo. Turčija naj bi bila po mnenju Bele hiše zgled demokratične islamske države, Merklova pa bi tej državi zagotovila kvečjemu privilegirano partnerstvo z unijo. Obe omenjeni stranki sta namreč prepričani, da mora EU ohraniti krščansko-judovske kulturne temelje, vendar pa je Merklova napovedala, da morebitnemu

politično ozračje v Nemčiji kaže, da bo Schröder kljub taktičnim potezom v zadnjih tednih na volitvah pogorel. Tudi javnomnenjske raziskave kažejo, da predsednico CDU podpira kar 17 odstotkov več Nemcev kot kanclerja. Morebitna kanclerka je napove-

lamentarnih volitvah, dejal kancler. A zdi se, da mu sapa pojema in da bo kljub predčasnim volitvam vladno mesto moral prepustiti odločni dami in učenki nekdanjega kanclerja Helmuta Kohla – Angele Merkel.

Peter Avsenik

RUMENE STRANI

SLOVENIJA-TEL

www.rumenestrani.com

intervju

Fotografija: Dane Kostrić

Rodil se je leta 1953 v Celju. Po maturi na ljutomerski gimnaziji je vstopil v semenišče in študiral teologijo v Ljubljani in Mariboru. Leta 1981 je bil posvečen v duhovnika. Kasneje je študiral moralno teologijo na Univerzi Gregoriana v Rimu in leta 1988 študij končal z doktoratom. Po vrnitvi v Slovenijo je bil najprej imenovan za študentskega kaplana, nato pa za direktorja Zavoda Antona Martina Slomška, v okviru katerega deluje mariborska škofijska gimnazija. Ves čas je tudi predaval moralno teologijo in družbeni nauk Cerkve na teološki fakulteti, kjer je sedaj izredni profesor. Dva mandata je bil predsednik Mohorjeve družbe Celje, bil je tudi tajnik Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem ter član različnih komisij. Pred kratkim je pri celjski Mohorjevi družbi izšla njegova knjiga Cerkev – sveta in prekleta.

Zmotili smo vas tako rekoč sredi Drage mladih v Celju, kjer ste eden od voditeljev delavnic. Letošnja tema je solidarnost. Kateri družbeni problemi so še posebej povezani s solidarnostjo?

S solidarnostjo je najprej povezan problem družine. Sodobna družina je maloštevilčna, zato se znotraj družinskih odnosov solidarnostni vidik zelo slabo razvija. Tu vidim enega od velikih problemov naše družbe. Treba bi bilo načrtno iskati tista okolja, kjer bi mladi ljudje dobivali izkušnje in pridobili duha solidarnosti. Moj predlog je bil tudi na Dragi mladih, da bi v slovenski družbi zelo resno razmislili o tem, kako uvesti institucionalizirane oblike stalnega služenja, ki bi lahko bilo z različnih vidikov motivirano, na primer tako, da bi se tistim, ki bi bili kot prostovoljci pripravljeni delati v dobrodelnih in drugih socialnih ustanovah pol leta, eno leto ali dlje časa, to štel v pokojninsko dobo, kot prednost pri uveljavljanju delovne dobe, in da bi ta solidarnostni vidik razširili v tujino, zlasti tja, kjer so razmere bistveno slabše kot pri nas.

Če se ne motim, je solidarnost eden izmed temeljev katoliškega družbenega nauka ...

Solidarnost je poleg načela personalnosti, skupnega dobrega in subsidiarnosti eden izmed stebrov katoliškega družbenega nauka, ki ga skuša Cer-

II. spremljal, predvsem seveda prek televizije, spremljal sem tudi množice, ki so se zbirale na Trgu sv. Petra in so dejansko solidarnostno v molitvi spremljale papeža v njegovih zadnjih urah. In tu se odpira posebno poglavje, ki je pomembno za našo družbo, namreč odnos do umirajočih. Papež je s svojim načinom tako rekoč javnega umiranja opozoril na nekaj, kar bi moralo postati problem zahodnoevropske družbe. Namreč, smrt smo potisnili na rob družbenega življenja, v posebne prostore, kot so domovi za ostarele, bolnišnice, in praktično nimamo več stika z umirajočimi ljudmi. Umirajočega ne spremljamo več ne s človeško bližino, kaj šele z molitvijo. In prav umiranje Janeza Pavla II. je pokazalo na civilizacijsko problematiko, ki se kaže v tej odsotnosti umirajočega iz življenjskega okolja, po drugi strani pa papeževo umiranje kaže, kako se umira sredi tistih, ki so ti vse življenje blizu in ki te v zadnjih urah življenja ne zapustijo. Gre za drugo kulturo, ki se je oblikovala okoli smrti papeža Janeza Pavla II., in ta kultura se mora znova vrniti v naše življenje, kot je nekoč bila. Kultura umiranja, kultura pokopavanja in kultura odnosa do mrtvega človeka – ta kultura se je pri nas sekularizirala do te mere, da je pripeljala do popolne razčlovečenosti. Mrtev človek je postal samo še ob-

kat Janeza Pavla II. – že to, da je bil Poljak, iz slovanskega naroda torej, ki je med vojno veliko pretrpel, je imelo izjemen pomen za njegov pontifikat. Nekaj podobnega velja za Ratzingerja. Ratzinger oz. papež Benedikt XVI. prihaja iz države, ki je po drugi svetovni vojni, ko je padel nacistični totalitarizem, naredila veliko samo-očiščevalno pot. Nemci so to samoočiščenje zavestno gojili. S tega vidika so veliko naredili zase pa tudi za druge. Cerkev v Nemčiji je namreč v zadnjih 40 letih ogromno pomagala drugim Cerkvam po svetu. Izvolitev Ratzingerja je torej tudi priznanje tej Cerkvi oz. krščanstvu, ki je imelo posebno pot očiščevanja. Drugi vidik, ki se mi zdi pomemben, je, da Ratzinger prihaja iz skupine teologov, ki so se razvili v drugi polovici 20. stoletja v nemško govorečem prostoru, kjer je bila teologija izredno močna. Ratzinger je bil predstavnik avguštinske smeri v sodobni teologiji. Zato lahko rečemo, da je šlo za priznanje nemški teologiji. Tretji vidik je izbira imena Benedikt. Kot veste, je sv. Benedikt zavetnik Evrope, to pa je postal, ker je papež Pavel VI. hotel poudariti duhovno razsežnost Evrope. V času ko smo dobili novega papeža, se je pokazala vsa krhkost evropske skupnosti, ki bi temeljila le na gospodarskih in političnih temeljih, ne pa tudi na duhovnih. In tako pričakujem, da bo prav Ratzinger oz. Benedikt XVI. za združeno Evropo pomemben povezovalni dejavnik in bo v marsičem pripomogel k temu, da se ta zgradba zaradi zadnjih dogodkov ne bi začela podirati.

Že papežu Janezu Pavlu II. so očitali konservativne poglede na nekatera vprašanja, povezana s spolno moralno. Zdi se, da so očitki novemu papežu Benediktu XVI. še dosti ostrejši ...

Najprej morava razčistiti z vprašanjem, kaj je to konservativno in kaj napredno. Ni namreč vse,

Strpnost je, da ima vsak pravico biti to, kar je

Pogovor z
dr. Ivanom Štuhecem

kev ureničevati prek karitativnih dejavnosti, pri tem pa je najbolj izrazito prav načelo solidarnosti.

Solidarnost se je izkazala tudi ob odhodu papeža Janeza Pavla II. Njegovo umiranje je tako rekoč vsaj za nekaj trenutkov spremenilo svet. Kako ste doživljali njegov odhod?

Tudi sam sem odhod papeža Janeza Pavla

jekt potrošništva, različnih podjetij, ki se ukvarjajo s tem, kako ga spraviti iz bolnišnice v grob.

Ali ima dejstvo, da je za papeža znova izbran Evropejec, in to Nемеc Joseph Ratzinger, kakšen poseben pomen?

Mislím, da je izbira papeža povezana z odrešitveno zgodovino. Če pogledamo na pontifi-

kar se v nekem trenutku razglašala za napredno, tudi dolgoročno gledano napredno za človeštvo. Če pogledamo primer industrijskega razvoja konec 19. in na začetku 20. stoletja, lahko rečemo, da je bil to neke vrste napredek. Toda danes okušamo tudi neprijetne posledice napredka, ki se kaže pri onesnaževanju okolja. Tako da je vprašanje, kaj je napredno in kaj ne. Kar je konserva- »

Moramo priti do zakona, ki bo svobodo verskih skupnosti ustrezno pravno umestil. Ko bomo to imeli, bo diskusija o verskih vsebinah v javni šoli precej drugačna in bistveno lažja. Temeljni problem je še vedno v tem, da nekateri vidijo v religiji nekaj dobrega, drugi pa ne. V slovenski družbi je treba najti soglasje o vlogi vere za posameznika in za širšo skupnost. Vse drugo je samo logična posledica.

zaj in uvaja politični nadzor nad javno RTV. Je tak vtis upravičen?

Jaz sem se dal poučiti, kakšna je razlika med starim in novim zakonom in kakšne so te resitve v mednarodnem merilu. Moram reči, da lahko razumem to diskusijo v slovenskem prostoru samo po ideološkem ključu, ker če bi delali resne primerjave, bi lahko ugotovili, da novi zakon dosedanjšega sploh ne spreminja tako radikalno, ampak spreminja samo to, kar je treba spremeniti. Drugič, če pogledamo eno najspornejših točk, to je imenovanje ljudi v programski svet RTV, marsikje drugod to naredi vlada ali parlament. V ozadju je torej problem v tem, da

Spolnost je stvar človekove osebe in intime, spada v osebno sfero, ne pa da jo manifestiramo na ulicah s provokacijami, s katerimi opozarjamo nase.

slovensko medijsko sceno obvladuje določena politična opcija, in to ne samo politiki, ampak tudi ljudje, ki so znotraj medijev in so tako močno okuženi s politikom, da se bojujejo za svoj lastni položaj, za svoje interese, ne pa za vprašanje javne ali državne televizije. Poleg tega so pojmi, kot sta javno in državno, pri nas zelo nedefinirani in se z njimi veliko manipulira. Podobno je na področju šolstva, kjer se govori o javnih in zasebnih šolah. Vsi pa vemo, da tudi zasebne šole izvajajo javni program. In tu se pojavi kontradikcija. Lahko bi šole delili na državne in zasebne. Ravno tako se tudi na drugih področjih manipulira s pojmom javnost.

Kar zadeva problem civilne družbe pri za-

konu o RTV, in če pogledamo zgodovino, kakšno vlogo je imela Cerkev kot ustanova civilne družbe, lahko rečemo, da dolgo časa sploh ni bila zastopana v svetu RTV, šele v zadnjem obdobju je bila zastopana ustrezno. Mnogi, ki si tako prizadevajo za zastopnost civilne družbe v svetu RTV, se niso vprašali, zakaj Cerkev nekaj časa ni bila v svetu RTV ustrezno zastopana, čeprav predstavlja največjo skupino civilne družbe. Torej je vsa ta gonja čisto navaden ideološki larifari.

Omenjali ste šolstvo. Vprašanje o statusu verskih vsebin se je v zadnjem času pomaknilo v ozadje. Menite, da bi sedanja politična konstelacija pustila več manevrskega prostora za pozitivnejše vrednotenje verskih vsebin v javnem šolstvu?

Mislím, da bo to področje tudi prišlo na dnevni red. Najprej pa si želím, da bi v Sloveniji prišli do novega zakona o verski svobodi. Ta zakon bi namreč dokončno umestil sfero religioznosti v slovenskem prostoru. Če bi dobili ta zakon, bi bila diskusija o navzočnosti verskih vsebin v šolah precej drugačna kot zdaj, ko o tem razpravljamo brez zakona, ki bi urejal to področje. Ko ga bomo imeli, bo diskusija o verskih vsebinah v javni šoli precej drugačna in bistveno lažja. Temeljni problem je še vedno v tem, da nekateri vidijo v religiji nekaj dobrega, drugi pa ne. V slovenski družbi je treba najti soglasje o vlogi vere za posameznika in za širšo skupnost. Vse drugo je samo logična posledica.

Zakon je že pred volitvami pripravil pravosodni minister Lovro Šturm s sodelavci. Toda sociologi religije so zakon napadli, češ da je pisan na kožo Katoliški cerkvi ...

Ta zakon prav gotovo ni pisan na kožo Katoliški cerkvi. Če bi bil, bi se mu druge verske skupnosti upirale. Svet Cerква pa ta zakon podpira, zakon je v javni razpravi več kot eno leto,

Urad za verske skupnosti je ves čas zbiral pripombe in jih tudi upošteval. Sociologi religije imajo problem s tem, da bi radi sfero religioznega porinili na področje zasebnosti in individualnega. Dogodki po svetu pa govorijo v prid tezi, da moramo vero obravnavati kot javno dobro.

Pred nedavnim smo se v Sloveniji spomnili 60. obletnice konca druge svetovne vojne in povojnih pobojev. V zvezi s tem je bilo dogajanje letos zelo živahno. Na Sabotinu se je pojavil napis Naš Tito, ki so ga nekateri hoteli razglasiti za spomenik, vnela se je razprava o ajdovski vladi, ki naj bi bila po nekaterih interpretacijah prva slovenska vla-

» tivno in želi nekaj ohraniti, se dostikrat izkaže kot napredno. Če je papež Leon XIII. v okrožnici Rerum novarum kritiziral razredni boj kot sredstvo za reševanje družbenih konfliktov, je bilo z današnjega gledišča napredno. Drugače so na to gledali tisti, ki so razredni boj uporabljali kot sredstvo za reševanje družbenih problemov. To je bilo zanje konservativno, in to tako dolgo, dokler ni zgodovina pokazala, da se tako ne da reševati družbenih problemov. Pojem napredno je torej lahko zelo relativen. Za papeže velja isto: so ohranjevalci zvestobe evangeliju, po drugi strani pa morajo biti odprti za nove izzive in miselnost sodobnega človeka. Kolikor nekemu papežu uspe ohranjati napetost med tem, kar je nespremenljivo, in prilagajanjem temu, kar je spremenljivo, potem je njegov pontifikat deležen velikega odobravanja. In Janez Pavel II. je bil takšen papež.

V tedniku Družina ste v komentarju nekaj pozornosti namenili poročanju medijev o papeževi smrti.

Bil sem nezadovoljen s poročanjem slovenskih medijev, zlasti televizije, ker sem ves čas vzporedno spremljal dogajanje na italijanski televiziji in sem lahko primerjal s tem, kar se je dogajalo pri nas. Pri nas je vladala najprej neka zadrega, nato pa so se spomnili, da je treba tudi na naši televiziji nekaj narediti. Toda omizja, ki jih je pripravljala verski program RTVS, so bila tako sterilno sestavljena, da si po petih minutah lahko samo zamenjal kanal. Zakaj? Ker se med drugim niso spomnili, da imamo poljskega veleposlanika v Sloveniji, ki bi ga bilo treba poklicati na nacionalno televizijo in ga povprašati, kaj meni o svojem rojaku. Niso se spomnili, da imamo v Sloveniji ljudi, ki so prevajali papeževa besedila – in to so zelo dobri prevodi – in bi lahko marsikaj povedali o papežu kot literatu, filozofu, esejistu ali papežu, s katerim so se srečali slovenski politiki. Tako se na nobeni TV-postaji ni pojavil politik, ki je imel živ stik s papežem. Niso se spomnili, da bi na televizijo povabili Peterleta kot predsednika prve slovenske demokratične vlade, ki je imel s papežem pogovor. Skratka, slovenski televizijski program je obvladovala sterilnost nad sterilnostjo. In kjer koli drugod si odprl kanal v tistih dneh, so bile na sporedu zanimive debate, tudi kritične, kar ni nič narobe. Bile so dostojne, v skladu s trenutkom. Ljudje so osvetljevali njegov pontifikat z več vidikov, ne samo s cerkvenega. In dokler imamo take oddaje, ki pokrivajo področje Cerkve, jih nihče ne bo gledal. Naj pokažejo, kakšna je bila gledanost tistih oddaj, pa bomo videli, kakšen je bil interes.

Ko sva že pri medijih – v Sloveniji že nekaj časa poteka javna razprava o novem zakonu o RTV Slovenija. V javnosti se pojavlja vtis, da gre za zakon, ki pomeni korak na-

da. Ali v obujanju tovrstnih ideoloških tem vidite poskus spodkopavanja sedanje vlade?

Ne bi rekel, da gre za poskus spodkopavanja sedanje vlade. Premier je imel govore v zvezi s tem in se ni pustil sprovcirati. V zvezi z napisom Naš Tito je treba reči, da je bil tudi italijanski film Srce v breznu neke vrste provokacija, s katero so želeli izsiliti stališče vlade. Vlada je ravnala prav, da se do tega ni opredelila. V zadnjem obdobju pa so mnoge zadeve veliko jasnejše kot prej. Vemo, da je dolgo veljala teza, da slovensko politično vodstvo ni vedelo za poboje domobrancev. Zadnje odkritje zgodovinarjev, ki bremeni Mitjo Ribičiča in še koga, popolnoma jasno kaže, da so Kardelj, Maček in Ribičič natančno vedeli, za kaj gre. Napis na Sabotinu ni edini, ki moti, moti toliko kot to, da imamo po Sloveniji spomenike Kidriču, Kardelju in Titu, da imamo po njih poimenovane ulice, da se Slovenija identificira s sistemskimi teroristi; vzpostavili so sistem, ki je temeljil na terorju nad lastnimi državljani. In dokler bomo sebe, svojo državo in nacijo povezovali z nosilci takega sistema, tako dolgo ne bomo mogli reči, da so demokratični principi v naši državi na vseh ravneh uveljavljeni. Te dni se vsi zgražamo ob primeru Srebrenica. Pravilno. Pri tem pa se v Sloveniji in slovenski javnosti ne potegnejo paralele z dogodki po vojni pri nas, na naših tleh. Tam odkopavajo civilne žrtve in jih identificirajo. Pri nas smo postorili nekaj malega. Dokler bo slovenska javnost ščitila znane zločince, je zgražanje nad Srebrenico v Sloveniji navadno farizejstvo.

Precej polemik je vzbudil tudi novi zakon o istospolnih partnerskih zvezah, s katerim pa homoseksualci niso zadovoljni, saj naj bi bil diskriminatoren.

Te dni sem v Večeru prebral pismo bralca, ki ugotavlja, da se ob tem zakonu kažejo dvojna merila istospolno usmerjenih oseb, ki so si prizadevale za ta zakon. Leva politična opcija, ki je bila na oblasti 12 let, je istospolne zveze uporabljala za polarizacijo ljudi na političnem nivoju. In ves čas so se predstavljali kot zavezniki istospolno usmerjenih oseb. Imeli so 12 let časa, da bi sprejeli zakon, ki bi bil ustrezen. Zdaj imajo zakon, ki ponuja nekatere rešitve istospolnim partnerjem, pa z njim niso zadovoljni, in to zaradi tega, ker ne izenačuje homoseksualnih zvez s heteroseksualnimi. Hkrati pa vsi vemo, da so redke države v Evropi, ki bi na ravni zakonodaje sprejele to izenačitev. Če so istospolno usmerjene osebe resno mislile to zakonodajo, potem bi morale sedaj izkoristiti možnosti, ki jim jih zakon ponuja. V nasprotnem primeru se bo pokazalo, da zakonodaja za to področje sploh ni bila potrebna. Če se v naslednjem obdobju ne bo registriralo vsaj sto istospolnih parov, se bo izkazalo, da njihov problem socialnega, zdravstvenega in premoženjskega stanja sploh ni resen in da

so s te vrste argumentacijo zavajali slovensko javnost. Kolikor bodo bojkotirali sedanje zakonske možnosti, je jasno, da je zakon odveč, ker je v ozadju problem ideologije, ne pa človeških stisk in potreb.

Ali drži, da se namenoma povezuje vprašanje t. i. homoseksualnih porok in homofobije oz. nestrpnosti do homoseksualcev?

Moram reči, da veliko nestrpnosti prihaja tudi od istospolno usmerjenih oseb takrat, ko se ta istospolna usmerjenost manifestira na raznih paradah. Če bi se heteroseksualno usmerjeni ljudje tako obnašali, bi bili najbrž deležni veliko kritike. Spolnost je stvar človekove osebe in intime, spada v osebno sfero, ne pa da jo manifestiramo na ulicah s provokacijami, s katerimi opozarjamo nase. Gre za ideologijo, manifestativnost, ki hoče omajati obstoječi etični red v družbi. Moram reči še to,

V ozadju je torej problem v tem, da slovensko medijsko sceno obvladovuje določena politična opcija, ne samo politiki, ampak tudi ljudje, ki so znotraj medijev in so tako močno okuženi s politiko, da se bojujejo za svoj lastni položaj, za svoje interese, ne pa za vprašanje javne ali državne televizije.

da s strani heteroseksualnih oseb ni prišlo do nobenega izgreda, ko so istospolno usmerjene osebe izražale svojo spolno usmerjenost. Vsi so jih pustili pri miru. Zato ne vem, od kod ideja, da je istospolno usmerjenim osebam kar naprej nekaj krateno. Če jim ni krateno to, da lahko razglašajo na ulicah svojo usmerjenost, potem so jim še toliko manj kratene pravice glede delovnega mesta itd. V vseh dosedanjih diskusijah nisem slišal niti enega resnega primera kakršne koli diskriminacije na delovnem mestu. Kar naprej pa se ustvarja ozračje izrednega stanja, kako smo vsi nestrpni, če nekemu ne damo prav. Jaz ne dam prav ljudem, ki na ta način manifestirajo svojo spolno usmerjenost, a jih pustim pri miru. Naj tudi oni nas pustijo pri miru, ne da nam s paradami vsiljujejo svojo življenjsko filozofijo. To je strpnost. Brez skrbi, da bodo ta moja stališča deležna nove verbalne nestrpnosti s strani dveh ali treh njihovih aktivistov, ki so tako glasni in medijsko vsenavzoči, kot da bi šlo za tisoče oseb, ki jih je treba braniti pred večino. Nestrpnost je tudi to, da vedno znova zavajajo javnost.

Tudi sicer je v zadnjem času popularno vprašanje (ne)strpnosti, ki je povezano tako s homoseksualci kot z izbrisanimi. Je nestrpnost v slovenskem prostoru res velik problem?

Okrog te strpnosti in nestrpnosti moram reči, da vidim neko sodobno sekularizirano ideologijo; po eni strani bi morali biti katoličani strpni do vseh kritik in ponarejanj zgodovine Katoliške cerkve, po drugi pa je vsako izražanje drugačnega mnenja že opredeljeno za nestrpno. Strpnost si predstavljam tako, da ima vsak pravico biti to, kar je, in drug drugega pri tem ne

oviramo. Zdi se, da čim bolj je neka ideja ekstravagantna, bolj bi morali biti do nje strpni. Kdor pa izrazi pomislek proti njej, je že nestrpen.

V začetku letošnjega poletja je veliko razburjenja povzročila Ruparjeva sporna opazka o mednožju, kar je vzbudilo proteste ne samo poslank, ampak tudi civilne družbe, češ da je državni zbor postal prizorišče šovinizma, seksizma in homofobije.

V parlamentih po svetu se marsikaj dogaja in si ljudje marsikaj rečejo, zato strašno problematiziranje državnega zbora jemljem z veliko rezervo, ker vem, kaj se je že dogajalo v italijanskem parlamentu, pa ima veliko daljšo demokratično tradicijo. To pa ne pomeni, da se strinjam s tem, kar je rekel poslanec Rupar, saj je bilo s temi izjavami narejene več škode kot koristi. Mislim, da se Rupar

sam zaveda, da ni naredil usluge ne sebi ne stranki. Zato sem do takih izjav kritičen. Po drugi strani pa ima država veliko več problemov, s katerimi se mora soočiti, kot pa da posveča takšnemu ekscesu toliko publicitete in iz tega dela ne vem kakšen problem. Pred nedavnim je celo varuh človekovih pravic v televizijski razvedrilni oddaji uporabljal neprimerno izrazje, pa takrat ni bilo nobene kampanje zoper njegov besednjak. Vidim kar nekaj farizejstva; če se v na pol javnem življenju pojavlja tak besednjak, se nič ne zgražamo, sedaj pa se kar nenadoma pojavi velika zgodba. Morali bi se vprašati, kakšen jezik v vsakdanji govorici uporabljamo, koliko smo prevzeli besedišče iz balkanskega žargona. Dovolj je, da greš na avtobus ali vlak, pa slišiš, da je vsaka druga beseda povezana s tem, kar je v svojem nastopu nakazal Rupar. Če bi to povezali s tem problemom, potem bi v družbi začeli nekaj razčiščevati. Dokler pa bo to povezano samo s poslancem in njegovo izjavo, je to izkoriščanje neprimerne besede za izraziti politični obračun.

Ste direktor Zavoda Antona Martina Slomška. Pred nedavnim je bila mariborski škofiji vrnjena zgradba, ki naj bi bila v prihodnosti namenjena potrebam mariborske škofijske gimnazije. Je prostorski problem gimnazije s tem rešen?

Žal ne. V postopku je namreč prišlo do zapleta, ker se je Univerza v Mariboru pritožila, zato dogovor ni postal pravnomočen. Vsi nadaljnji dogovori sočasno blokirani. Vse to kaže, da je v mariborskem okolju politični interes, da se reševanje srednješolske mreže ne razreši, močnejši kot interes dijakov, staršev in študentov, ki bi radi dobili nove rešitve.

Gašper Blažič

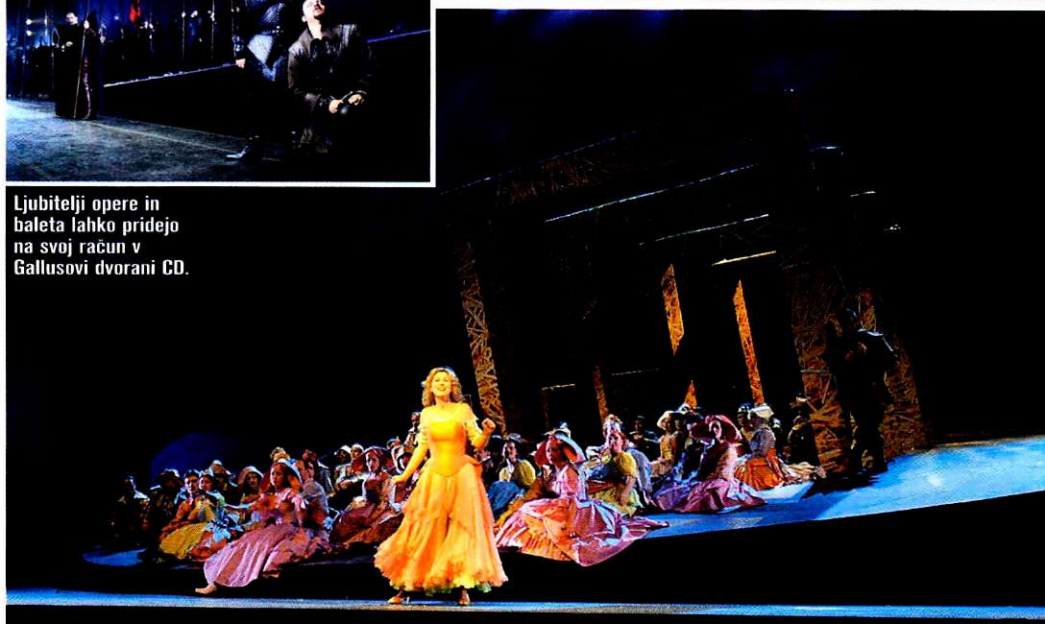
Med 13. in 22. julijem v Cankarjevem domu v sodelovanju s SNG Opero in baletom Ljubljana poteka prireditev, ki vključuje odlične operne in baletne predstave.

Na odru Gallusove dvorane se vrstijo dobre predstave, ki jih izvajajo člani ljubljanske Opere in baleta z gosti. Za vse tovrstne umetnosti željne gledalce so organizatorji pripravili:

13. julija Verdijevo opero Traviata z dirigentom Lorisom Voltolinijem, 14. julija Verdijevega Tru-

Ljubitelji opere in baleta lahko pridejo na svoj račun v Gallusovi dvorani CD.

Živahno v Gallusu

badurja z istim dirigentom, 16. julija balet Labodje jezero P. I. Čajkovskega pod taktirko Marka Gašpersiča, 20. in 22. julija pa opero Offenbachove Renske nimfe z dirigentom Dieterjem Rossbergom.

Labodje jezero

Poleg velikih opernih uspešnic je letos tretjič zazvela zgodba bellega in črnega laboda v znamenitem Labodjem jezeru, ki sta ga plesala prvakinja ljubljanskega baleta Regina Križaj Babacič in gost Cesar Morales Anderson v vlogi princa, prvi solist Angleškega narodnega baleta in dobitnik uglednih mednarodnih na-

grad (zlata medalji v New Yorku in Pragi). V vlogi norčka je znova nastopil Bernard Courtot de Bouteiller, prav tako svetovno znan plesalec, nagrajen na mednarodnih baletnih tekmovanjih v Parizu in New Yorku, dobil pa je tudi nagrado Nurejeva in nagrado občinstva v Moskvi. Labodje jezero, pravljica o princu Siegfriedu, lepi princesi Odette in demonski Odilie ter zlobnem čarovniku Rotbarthu, ki jo je uglasbil Peter Iljič Čajkovski, je nedvomno najbolj priljubljeno delo na repertoarju baletnih ansamblov vsega sveta in je hkrati tesno povezano z drugimi nje-

govimi opernimi, simfoničnimi in komornimi deli: v njem je enako mladostno navdušenje, svetlo, lirčno sprejemanje življenja, polnost in čistost čustev kot v Evgeniju Onjeginu, koreografski suiti Sneguročka, zgodnjih simfonijah in kvartetih.

Traviata in Trubadur

Usodo Violete v Traviati je v tokratni uprizoritvi v Gallusovi

nica najvišjih svetovnih nagrad, ki prihaja z odrov Berlinske državne opere, Pariške narodne opere in Bolšoj teatra, napovedujejo v Cankarjevem domu.

Renske nimfe

Vrhunsko glasbeno doživetje so Offenbachove Renske nimfe, ki bodo na sporedu zadnje. Renske nimfe vsebujejo vse, kar potrebuje velika romantična opera: dob-

dvorani prevzela slovaška sopranistka Adriana Kohutkova, ki je navdušila že z vlogo Armgard v mednarodni zasedbi Renskih nimf. Odlični zasedbi ljubljanske opere sta se v Verdijeve Trubadurju pridružila mednarodno znani tenorist Janez Lotrič in odlična ruska mezzosopranistka Elena Manistina, dobit-

ro zgodbo, zahtevne pevske partije, učinkovite zборе, ljubezen in sovraštvo, posmeh in duhovitost, urok duhov in utopijo.

Predstava, ki je kar trinajstkrat napolnila Gallusovo dvorano, je postala mednarodna uspešnica tudi po zaslugi izrednih solistov ljubljanske opere, sopranistke Martine Zadro in baritonista Jožeta Vidica.

Barbara Kavtičnik

GOOD VIBRATIONS

107.8 MHz

RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o. Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax 03/ 5869 263

V Galeriji Cankarjevega doma si lahko do 11. septembra ogledate razstavljena drobna dela na papirju slikarja Zorana Mušiča (1909–2005) iz zbirke enega največjih zbiralcev njegove umetnosti Maurizia Zaneia iz Trsta.

Slikar Zoran Mušič, ki je v 96. letu umrl maja letos v Benetkah, sodi med najzanimivejše slovenske umetnike, ki se je bolj proslavil v tujini kot doma. Mušiču so pred leti pripravili odmevno pregledno razstavo njegovega slikarskega opusa v uglednem pariškem Grand Palaisu, kar je bilo že samo po sebi izjemno priznanje za živečega umetnika, lani pa veliko pre-

Mušič je bil izjemna umetniška osebnost.

Marušičeva drobna dela

gledno razstavo v italijanski Gorici. Mušič se je začel uveljavljati sredi štiridesetih let v Benetkah, danes so njegova dela v mnogih svetovno pomembnih likovnih zbirkah.

V Cankarjevem domu so ob razstavi zapisali, da je bil Mušič v svojem slikarstvu – znan je zlasti po oljih, gvaših in pastelih, izvrsten pa tudi v risbi in različnih grafičnih tehnikah – zavezan bolj občutljivi evokaciji sveta in ljudi kot njihovi reprezentaciji. Njegovo delo se umešča na rob figurativnega polja in imaginarnosti, v prostor, kjer je realno pogosto preobraženo s spomini, ne da bi se pri tem predajalo zgovornosti. Mušič je bil izjemna umetniška osebnost, samosvoj raziskovalec likovnih izraznih razsežnosti znotraj tokov sodobne umetnosti, ki jih zaznamuje izrazit avtorski pečat.

Posebna razstava

V Gorici je bilo spomladi na ogled okrog 180 Mušičevih risb, grafik, akvarelov manjših dimenzij, 11 umetniških knjig in katalogi skoraj vseh njegovih razstav. Razstava se je zdaj preselila v Ljubljano. Postavitev spremlja katalog, v katerem je glavni

zapis o delih prispevala Marilena Pasquali, direktorica muzeja Morandi iz Bologne, kjer so leta 1998 predstavili Mušičeve beneške akvarele iz obdobja 1947–1949. Dokumentarno gradivo sta pripravila Katia Toso, ki strokovno vodi zbirko Maurizia Zaneia,

in Marco Menato, direktor Državne biblioteke v Gorici. S slovenske strani je zapis o Mušičevem neznanem opusu prispeval dr. Peter Krečič. V Cankarjevem domu so poudarili, da je razstava, ki jo je pripravila Državna biblioteka v Gorici, nekaj poseb-

nega. Gre za javnosti povsem neznano – miniaturno – podobo Mušičeve umetnosti, zato je razstava prvovrsten likovni dogodek. V začetku julija jo je s slavnostnim nagovorom odprl minister za kulturo Vasko Simoniti. **Barbara Kavtčnik**

Prva posmrtna razstava Zorana Mušiča je na ogled v galeriji Cankarjevega doma.

Razstavo so označili za prvovrsten likovni dogodek.

Fotografije: Mitja Volčansk

Oživljena Istra

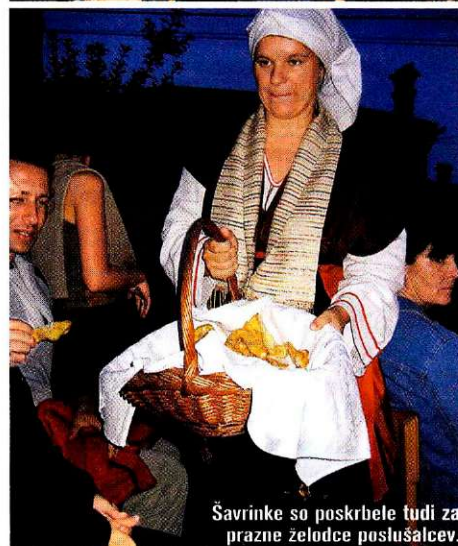
Slovenska obalna mesta v poletnih mesecih nenadoma oživijo, v zadnjih letih pa jih kulturno čedalje bolj spoznavajo tudi prebivalci drugih slovenskih pokrajin. Poletna ponudba glasbenih in kulturnih prireditev v Slovenski Istri je, kot rečeno, res bogata. Vendar je le-ta praviloma omejena na obalna mesta, med izvajalci pa so večinoma tuji glasbeniki oz. takšni, ki ustrezajo širokemu krogu občinstva.

Precej bolj zapostavljena so naselja v zaledju obalnih mest, z njimi pa tudi njihove etnografske, kulturne in glasbene posebnosti. To dejstvo je še posebej žalostno spričo bogate zgodovine in številnih spomenikov vasi, kot sta Krkavče in Koštabona, ki segajo v prazgodovino, antiko, srednji vek in renesanso. V zadnjih letih pa se nekaj vendarle premika. V Svetem Petru so tako javnosti odprli Tonino hišo, etnografski muzej in loco, v Padni pa si je mogoče ogledati galerijo slik Božidarja Jakca. Zanesenjaški

domačini so se začeli organizirati, da bi oživili zaspane zaledne vasice. Ena takih prireditev je bila v prvi polovici julija Etnoistra 2005 v Šmarjah nad Koprom. Prvo izvedbo prireditve, ki bi glede na odličan obisk lahko postala tradicionalna, so "zakrivali" posamezni domačini skupaj z društvom za varovanje okolja Pangea iz Kopa ter Klubom študentov občine Koper. Hladen poletni večer je obiskovalcem ponudil delček posebnih, čarobnih istrskih običajev in glasbe.

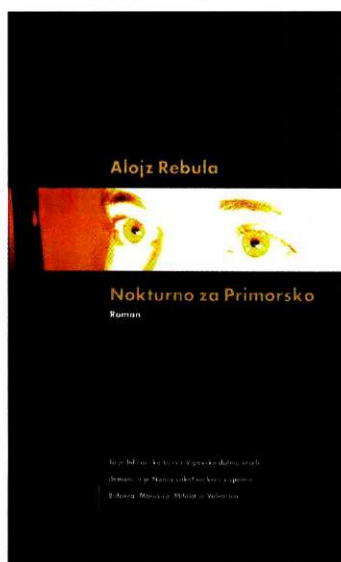
Osrednji del prireditve sta predstavljala nastopa istrske etnozasedbe Vruja (ime pomeni izvir) in vzpenjajočega se Izolana Rudija Bučarja. Poslušalci so se ob dobri glasbi krepčali s "kroštoli" iz rok šavrink, odetih v tipične noše, ki so damam podarile tudi dišeče šopke sivke, posušena grla pa so prišla na svoj račun z domačo črnino. Na dveh projektorjih so organizatorji med koncertom prikazovali podobe zaledja slovenskih obalnih mest, kot so jih ujeli objektivni primorskih fotografov. Da je dediščina lahko tudi zabavna za staro in mlado, so dokazali glasbeniki Vruje, ki so predstavili zabavne, romantične, otožne melodije z vseh koncev Istre, pri tem pa uporabili tudi posebna glasbila, npr. desko za pranje perila in meh posebne oblike.

Rudi Bučar je s svojo kombinacijo tradicije in modernosti, ki se izraža v sočasni uporabi tradicionalnih in modernih glasbil (električna kitarra v nekaterih skladbah), v drugem delu koncerta dokončno ogrel občinstvo. S svežim pristopom je vzpostavil pravi dialog s poslušalstvom, pri čemer je nemajhno vlogo odigrala tematika skladb, ki so na neposreden in šaljiv način obravnavale tudi bolj "šporke" oz. "umazane" teme. Besedila v slovenskem, hrvaškem in italijanskem narečju (slednja so bila precej številčna) so pričarala ozračje multikulturalnosti in presejanja razlik, kar je bilo tako značilno za Istro pred tragedijo svetovne vojne in povojnih umetnih razmejitev, ki so se zarezale med prebivalce. **M. V.**

Nokturno za Primorsko Celjska Mohorjeva družba

Letošnjo nagrado kresnik, ki jo podeljujejo za najboljši roman zadnjega leta, je končno dobil **Alojz Rebula**, čeprav je bil zanjo nominiran že s svojima prejšnjima romanoma. Končno, bi lahko rekli, saj Rebula za mnoge velja kot eden zadnjih velikih kulturnikov in mislecev starejše generacije. Žirija je o nagrajenem romanu *Nokturno za Primorsko* zapisala: »Rebula, ta strastni poznavalec zgodovine, se tokrat sklicuje na žanr duhovniškega romana in ga učinkovito nadgrajuje, le da je težišče prene-

seno iz borbe med telesnim in duhovnim, čeprav tudi ta ne umanjka, na spopad med vero in narodno zavednostjo. Glavna oseba, kaplan in kasnejši župnik Florijan, nas spomni na kremenitega Martina Čedermaca ne samo po kontrabantu s slovenskimi knjigami, tem ekplozivnim in prekratnim gadivom; tudi med fašističnim raznarodovanjem ostaja ozašččen in uporen Slovenec, zato je sumljiv in kasneje izgnan v konfinacijo, med vojno interniran, po vojni pa kljub zmernemu navdušenju nad narodnim prebujenjem umorjen.

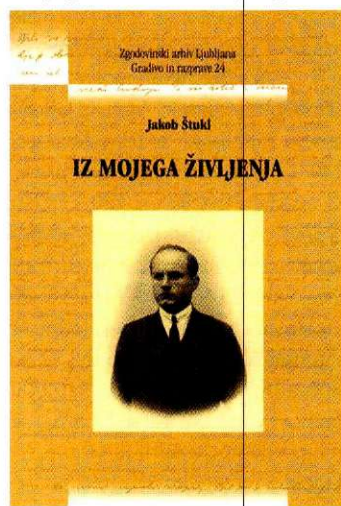
Valentin Vodnik DZS

V zbirki *Slovenska klasika* je Iztok Ilich, ki je tudi avtor spremne besede, pripravil izbor iz del enega od pionirjev naše kulture in literature, preroditelja, pesnika in solnika **Valentina Vodnika**. V prvem delu so

Vodnikove pesmi (*Iz Pisanic, Pesme za pokušino, Pesmi za brambovce, Uganke in basni, Berilo greško, Druge pesmi in prepesnitve, Zapisi ljudskih pesmi*), sledi kratka proza (*Iz praktik, Iz Lublanskih novic, Kuharske bukve – predgovor*), na koncu pa so še zapisi *O sebi* in pisma.

Jakob Štukl Zgodovinski arhiv Ljubljana

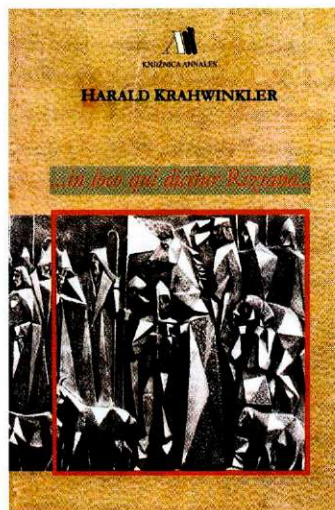
Jakob Štukl se je rodil leta 1899 na Selah na Kozjanskem. Tako kot mnogim je tudi njemu življenjsko pot prekrizala prva svetovna vojna. V vojski je ostal do leta 1925, najprej kot vojak na tirolski in soški fronti, pozneje kot koroški borec in poklicni vojak v jugoslovanski vojski. Od leta 1930 je služboval na sodišču, kjer je postal vodja zemljiške knjige. Umril je v Škofji Loki leta 1965. V knjigi *Iz mojega življenja* so zajeti Štuklovi spomini na mlada leta, obdobje prve svetovne vojne, pot do-

mov, vojaška služba po vojni ter življenje med vojnima in v prvih mesecih druge svetovne vojne. V spremni besedi je sin dr. France Štukl navedel, kako je očeta prizadel povojni režim.

Rizanski zbor leta 804 ZRS, Koper

Monografija ... *in loco qui dicitur Riziano* ..., v kateri je izdana listina in prevod rizanskega zbora iz leta 804, daje edinstven vpogled v organizacijo Istre, ko je izpod oblasti bizantinskega cesarja prešla pod oblast Karla Velikega. V vsebinskem smislu odklikujejo knjigo oziroma komentar k dokumentu natančne,

na široki podlagi virov in literature opravljene analize posameznih segmentov, ki so zato lahko postregle s številnimi novimi spoznanji. Med pomembnejšimi deli je prozopografska študija k posameznim v listini rizanskega zbora naštetim osebam, podobno pomembne so tudi analize političnih, gospodarskih in socialnih struktur ter poznejša recepcija listine rizanskega zbora. Knjiga, v zbirki *Knjižnica Annales* jo je izdalo Znanstvenoraziskovalno središče Koper, je dvojezična, v slovenskem in nemškem jeziku. Avtor **Harald Krahwinkler** (r. 1957) od leta 1994 raziskuje in poučuje na Oddelku za zgodovino vzhodne in jugovzhodne Evrope Inštituta za zgodovino Univerze v Celovcu.

Polom velike strategije Založba Karantanija

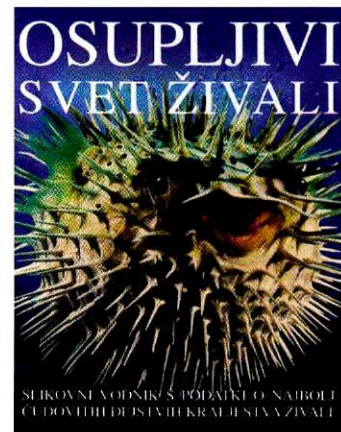
Leta in leta so generalštabi vseh velesil pred prvo svetovno vojno pripravljali strateške načrte za primer vojne. Načrti mobilizacije in premikov so bili izdelani do podrobnosti. Potem ko je do vojne le prišlo, pa so se ti tako natančno izdelani načrti sesuli kot hišice iz kart. V zbirki *Sledi* je pod naslovom *Polom velike strategije* izšel pregled priprav na veliki spopad in potem potek bitk in frontnih črt, ki so bile neizmerne tragedije 20. stoletja. **Bogdan Sajovic** je v tej knjigi predstavil moč in hkrati nemoč velikih militaristov z začetka stoletja, ki so z vojaško organiziranostjo družb pogнали milijone mož in fantov v kruto in hkrati nesmiselno smrt. To je pregled zgodbe ene izmed dveh velikih vojn "modernega" sveta, ki sta – upajmo – zaradi žrtev in opustošenja civilizacijo vendarle dvignili na višji – nemilitaristični nivo.

Od Zemlje do Sonca Založba Jutro

Založba Jutro je v zbirki *Svet naravoslovja* izdala učbenik *Od Zemlje do Sonca* (za izbirni predmet astronomija — Sonce, Luna in Zemlja v devetletni OŠ), ki sta ga napisala **Marijan Prosen** in **Majda Vehovec**. Avtorja sta vsebino razdelila v pregledna poglavja. Na začetku je razlaga temeljnih pojmov v astronomiji. Sledi poglavje o Soncu kot naravnem svetilu. V poglavju o Luni izvemo mnoge zanimive podatke o Zemljini spremljevalki. V poglavju o Zemlji se srečamo tudi s pojmom, da je naš planet tretji "kamen" od Sonca. Sledi poglavje o povezanosti in vplivanju vseh treh nebesnih teles, Sonca, Zemlje in Lune. Zadnje poglavje *Za radovedne in vedoželjne* je namenjen vsem tistim, ki jih astronomija nekoliko bolj zanima. Učbenik je napisan problemsko, za spodbujanje radovednosti in raziskovalne žilice, in je bogato ilustriran.

Osupljivi svet živali Založba Mladinska knjiga

Knjiga *Osupljivi svet živali*, ki sodi v isto serijo slikovnih priročnikov za otroke kot uspešnica *Dinozavri*, prinaša kopico najbolj nenavadnih, osupljivih, čudovitih dejstev in podatkov o videzu, vedenju, navadah in življenju običajnih in tudi bolj nenavadnih živali. Fantastične fotografije in

prikazi približajo podrobnosti iz življenja živali, v knjigi pa najdemo tudi statistične podatke o najrazličnejših živalskih vrstah. Vključeni so stopenjski opisi, ki podrobno razložijo osupljiva dogajanja, od graditve osjega gnezda do izleganja mlade kače.

Zgodovina ženskega redovništva pri nas je iz različnih razlogov zelo skromno raziskana. Ženski samostani že od nekdaj ostajajo odrinjeni na obrobje zanimanja slovenskega zgodovinopisja, pa naj gre za cerkveno ali svetno.

To še posebej velja za naše starejše in kontemplativne redove, ki živijo v strogi klavzuri. Eden takšnih redov so poleg dominikank in karmeličank klarise, ki predstavljajo žensko vejo reda sv. Franciška Asiškega, ustanovljeno sredi 13. stoletja.

Samostan v Mekinjah

Klarise na Slovenskem

Zdaj je Zgodovinski arhiv Ljubljana izdal knjigo Damjana Hanciča *Klarise na Kranjskem*. Preden se lotimo njene predstavitve, naj podamo nekaj besed o redovnih skupnostih na ozemlju današnje osrednje Slovenije oziroma na območju nekdanje Kranjske.

Prvi samostani na Kranjskem so nastali z naselitvijo reda cistercijanov; red je izšel iz reformnega gibanja v 11. stoletju. Nastali sta postojanki Stična (ok. 1130) in Kostanjevica na Dolenjskem (1230). Slednja je nastala po naselitvi dela redovnikov iz vetrinjskega samostana na Koroškem. Tako sta bila prva moška samostana ustanovljena na Dolenjskem. Sredi 13. stoletja je bila kot naslednja redovna postojanka na Kranjskem in prva na Notranjskem ustanovljena kartuzija v Bistri pri Ljubljani. Kot zadnja ne samo na Kranjskem, ampak sploh na slovenskem etničnem ozemlju pa je v začetku 15. stoletja nastala kartuzija Pleterje, ki je bila ustanova grofa Hermana II. Celjskega. Z nastankom in utrditvijo meščanstva so se pojavili v Evropi v 13. stoletju t. i. ubošveni redovi, ki so bili usmerjeni k evangelizaciji mestnega ali obmestnega prebivalstva: tako so se naselili dominikanci in manjši bratje. Prvi samostan manjših bratov sv. Franciška na Kranjskem je bil ustanovljen v Ljubljani leta 1242. Ko je v 15. stoletju

znotraj manjših bratov prišlo do delitve na minorite in reformirane observante – franciškane, so slednji leta 1491 prevzeli tudi dotedanji samostan manjših bratov v Ljubljani. Čez dve leti pa so prišli tudi v Kamnik. V obdobje pojava ubošvenih redov pri nas sodijo tudi prve ženske redovne skupnosti na Kranjskem. Tako je bil kot prvi ženski samostan na Kranjskem in sploh prvi samostan na Gorenjskem leta 1238 ustanovljen samostan dominikank v Velesovem. Drugi ženski samostan na Kranjskem in prvi samostan klaris je bil leta 1300 ustanovljen samostan v Mekinjah pri Kamniku. Leta 1358 mu je sledila še ustanovitev klariskega samostana v Škofji Loki, tretji pa je bil ustanovljen šele čez 300 let v Ljubljani. Zunaj dežele Kranjske so bili samostani klaris na Slovenskem še v Gorici, Kopru in Št. Vidu ob Glini na Koroškem.

Z reformacijo kriza

V 13. in 14. stoletju so se na Kranjskem naselili tudi nekateri viteški redovi. V Ljubljano so nemški viteški red križniki prišli v prvi polovici 13. stoletja, močno pa se je ta red razširil v Beli krajini, kjer so sprva delovali templarji. Ivanovci oz. špitalovci ali malteski vitezi so imeli na Kranjskem svojo postojanko v Komendi. Od pušcavniških redov na Kranj-

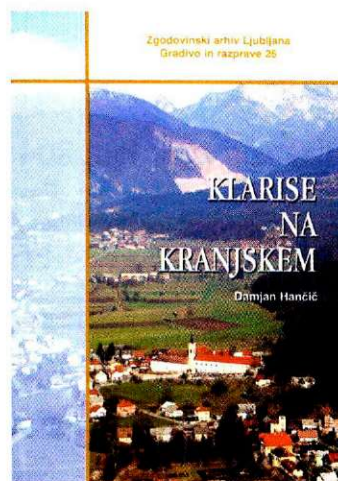
skem so se v Ljubljani naselili bosonogi avguštinci, ki se prvič omenjajo leta 1314. Na Kranjskem so od redovnih ustanov pred nastopom reformacije delovali še korarji ali člani kolegijatnega kapitlja, ki so delovali od leta 1493 v Novem mestu na Dolenjskem.

Čas reformacije je sredi 16. stoletja povzročil veliko krizo redovnih poklicev, število redovnikov in redovnic je zelo upadlo. Vendar se proti koncu 16. stoletja že pojavijo nekateri novi samostanski redovi, ki so bili velika opora protireformaciji in katoliški prenovi v začetku 17. stoletja. To so bili predvsem jezuiti, ki so prišli v Ljubljano v začetku leta 1597, in kapucini, ki so prišli v Ljubljano leta 1606, nato pa so se naselili še v Kra-

nju in v začetku 18. stoletja tudi v Škofji Loki. Od pomembnih redovnih skupnosti, ki so delovale v preteklosti na Kranjskem, velja omeniti še uršulinke, ki so prišle v Ljubljano leta 1702, pomembno pa so se okrepile predvsem po razpustu nekaterih starejših ženskih redovnih skupnosti v letu 1782. Tako je na Kranjskem v 17. in 18. stoletju delovala kar široka paleta redov in samostanov, ki so pomembno prispevali k različnim vidikom družbenega in gospodarskega življenja na takratnem Kranjskem.

Skromno raziskana tema

Viri za zgodovino klaris so podobno kot drugi viri za zgodovino Slovencev pisani v nemškem in latinskem jeziku. In morda je tudi to eden od vzrokov, da je zgodovina ženskega redovništva pri nas bila vse do zadnjih let zelo skromno raziskana. Tako so ženski samostani že od nekdaj ostajali "odrinjeni" na obrobje zanimanja slovenskega zgodovinopisja, pa naj gre za cerkveno ali "svetno". Prvi, nekoliko daljši pregled delovanja starejših ženskih samostanov pri nas je leta 1940 pripravila dr. Melita Pivec Stele, njene ugotovitve pa so v poznejših desetletjih bolj ali manj kritično povzemali drugi zgodovinarji. Poglobljene študije o kakem od ženskih samostanov pri nas se dolgo

Zgodovinski arhiv Ljubljana
Gradivo in razprave 35

KLARISE
NA
KRANJSKEM
Damjan Hancič

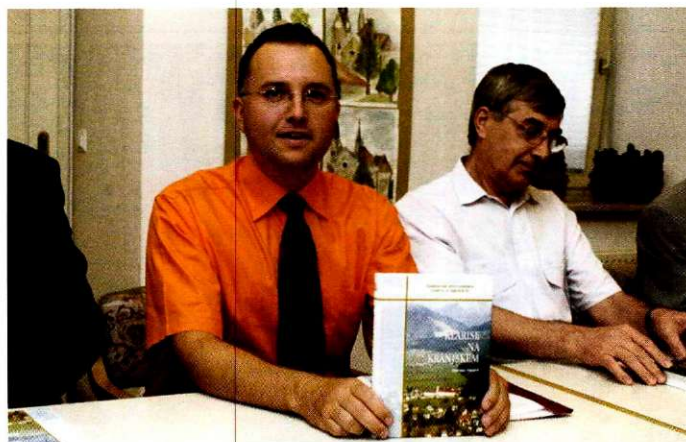
časa ni lotil nihče. Izjema je le uršulinka s. Jasna Kogoj, ki je leta 1982 v okviru magistrskega študija na teološki fakulteti v Ljubljani raziskala zgodovino slovenskih uršulinskih samostanov, vendar je večji del raziskovanja posvečen 19. in 20. stoletju, v starejša stoletja, zlasti v srednji vek, pa še vedno ni posegel nihče.

Delo Jožeta Mlinariča

Pred nekaj leti, točneje leta 1997, je to tradicijo pretrgal akademik prof. dr. Jože Mlinarič z monografijo o marenberskem samostanu dominikank (1251–1782). Delo, ki nam zelo podrobno in slikovito predstavi obravnavani samostan, temelji na različnih samostanskih listinah, dokumentih državno-deželnih organov in na ohranjeni samostanski kroniki. Njegovo delo je očitno kmalu našlo posnemovalce oziroma vzpodbudilo zanimanje za raziskovanje ženskega redovništva tudi pri drugih zgodovinarjih, zlasti pri mlajši generaciji. Tako je že leta 1999 Damjan Hancič diplomiral s temo o mekinjskem samostanu klaris, čez leto pa je sledilo diplomsko delo Jureta Volčjaka o velesovskem samostanu dominikank, ki pomeni odlično izhodišče za nadaljnje raziskave tega pomembnega samostana. V zadnjih letih je več člankov o koprskem samostanu klaris napisala tudi zgodovinarica Zdenka Bonin. V oktobru lanskega leta pa je na teološki fakulteti doktorirala s. Jasna Kogoj z nalogo Uršulinski samostan v Ljubljani na prehodu iz avtonomije v Rimsko unijo s posebnim poudarkom na šolstvu med letoma 1868 in 1918.

Doktorska disertacija

Delo Klarise na Kranjskem pomeni nadaljevanje in poglobitev dosedanjega raziskovanja samostanskega reda klaris na Slovenskem, ki jo je avtor začel pri mentorju red. prof. dr. Francetu M. Dolinarju kot pripravo in zagovor diplomske naloge z naslovom Samostan klaris v Mekinjah, 1300–1782 na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani leta 1999 oziroma njene izdaje z naslovom Sedemsto let klaris na Slovenskem leta 2000. V letu 2001 je sledila objava v 23. številki publikacije Acta Ecclesiastica Slovenica, kjer je izdal transkribirane in prevedene kon-

Avtor dr. Damjan Hancič pri predstavitvi svoje knjige Klarise na Kranjskem

stitucije klaris v Mekinjah in Škofji Loki. Tako je bil pričakovan naslednji znanstveni korak medsebojna primerjava teh dveh konstitucij, ki je zdaj "obogatena" še z medtem odkritimi in prevedenimi (vendar še neobjavljenimi) konstitucijami ljubljanskega klariskega samostana. Vse to je obdelal v doktorski disertaciji, ki je s to knjigo predstavljena širši javnosti.

Trije samostani

Knjiga Klarise na Kranjskem je nekoliko predelana Hancičeva doktorska disertacija. Razdeljena je na tri sklope. Prvi del predstavlja redovno življenje klaris v treh njihovih samostanih na Kranjskem (Mekinjje pri Kamniku, Škofja Loka in Ljubljana), in sicer na podlagi ohranjenih samostanskih konstitucij in odgovarja na vprašanje, kdo so bile redovnice v teh samostanih. Drugi del knjige vsebuje predstavitev gospodarskega, predvsem premoženjskega stanja obravnavanih samostanov. Ta del je pomemben tudi za spoznavanje krajevne in gospodarske zgodovine vzhodnega dela Gorenjske, kjer so imeli

omenjeni samostani največ posesti. V tretjem delu je podan pregled še nekaterih pomembnejših področij delovanja klaris, mimo katerih ne moremo, če hočemo dodobra spoznati njihovo delovanje v preteklosti. Predstavljena je predvsem vzgojno-izobraževalna dejavnost klariskih samostanov na nekdanjem Kranjskem in njihova skrb za dušni blagor laikov (opravljanje maš in molitev zanje ter pokopi v samostanskih cerkvah).

Teritorialno je delo omejeno na deželo Kranjsko, časovno pa od leta 1300, ko je bil ustanovljen prvi samostan tega reda na Kranjskem (v Mekinjah), do leta 1782, ko so bili po ukazu cesarja Jožefa II. vsi trije klariski samostani na Kranjskem razpuščeni. Zaradi večje ohranjenosti arhivskih virov za 17. in 18. stoletje je težišče predstavitve na tem obdobju.

Poslanstvo klaris

Knjiga prinaša nekaj pomembnih ugotovitev. Na podlagi ohranjenih arhivskih virov je danes mogoča dokaj natančna rekonstrukcija posameznih segmentov redovnega življenja klaris

v vseh treh njihovih samostanih na Kranjskem. Redovno življenje klaris zlasti v zadnjih sto letih obstoja je bilo na dokaj visoki stopnji in v glavnem ni bilo dosti odstopanj od formalnih pravil. Tudi razkorak med izvirnim Vodilom sv. Klare in samostanskimi konstitucijami vseh treh samostanov klaris, ki so pripadale redu t. i. urbank, ni bil tako velik, kot se je domnevalo pred opravljeno raziskavo. Gospodarsko stanje vseh treh obravnavanih samostanov je bilo solidno in zgledno urejeno in je zato verjetno zbuvalo še večji "apetit" absolutistični državi, da se ga leta 1782 prek razpustitve samostanov polasti.

Samostani klaris so bili pomembni pri izobraževanju ženske mladine najvišjih družbenih slojev (ne glede ali so samostanske gojenke pozneje vstopile v samostan ali ne) in se prav tako pomembno vključevali v vse oblike skrbi za dušni blagor laikov. Obravnavane klariske samostane lahko tako po redovni kot tudi gospodarski, izobraževalni in verski plati postavimo ob bok samostanom drugih ženskih redov pri nas, ki v času cesarja Jožefa II. niso bili razpuščeni (npr. uršulinke). Zato bi se red klaris, kolikor leta 1782 ne bi bil razpuščen, v 19. in 20. stoletju brez večjih pretresov lahko vključil v spremenjene družbene razmere tedanje dobe, ki so jih povzročile francoska in industrijska revolucija ter čedalje večja sekularizacija družbe.

200 let odsotne

Slovenske klarise, ki so od leta 1978 po skoraj 200-letni odsotnosti spet navzoče na ozemlju Slovenije, lahko iščejo zglede za svoje redovno poslanstvo tudi pri svojih redovnih predhodnicah, saj so se tako samostanske skupnosti kot celota kakor tudi večina posameznih redovnic odlikovale z vrtilinami, ki so še danes zgled vsaki redovno-duhovni osebi.

Knjiga Klarise na Kranjskem tako skupaj s pred nekaj leti izdano knjigo akademika dr. Jožeta Mlinariča Marenberski dominikanski samostan 1251–1782 iz leta 1997 zapolnjuje veliko vrzel v poznavanju zgodovine ženskega redovništva pri nas. Ima 468 strani, v njej so trije sklopi barvnih fotografij, vmes pa še več črno belih slik. Izdal jo je Zgodovinski arhiv Ljubljana.

V. M.

Stavba, kjer je bil v letih 1657 do 1782 samostan klaris v Ljubljani; fotografija je iz leta 1895, ko je Ljubljano prizadel potres. Na tem mestu stoji danes zgradba Banke Slovenije (nasproti Name oziroma Hotela Slon).

Dve fazi revolucije

Je bila v Sloveniji osvobodilna vojna ali revolucija? Je bil slovenski narod osvobojen ali znova zaslužjen? Vprašanje razkriva: preteklost je tista, ki določa sedanost, določa identiteto. O njej zato ne more biti več resnic. Zato tudi resnica zločincev, z nasiljem mitizirana, ne more biti resnica.

Kot vemo, je odgovor legitimnih naslednikov zločina na nezadržno prodirajočo resnico amnezija, s katero so nekdaj kultno slavljene revolucionarji ostali brez revolucije. So komunisti prej govorili neresnico, jo govorijo zdaj ali kar naprej? Eksaktno in zavezujoče nas danes vračata k vprašanju identitete revolucionarni teoriji in praksi dveh faz, aktualni več kot

osem desetletij. Gre za temeljno določujoči pojav slovenske polpreteklosti s povsem nedvoumnimi implikacijami. Njegovo obravnavo bi danes težko pričakovali od tistih zgodovinarjev, ki da jim je treba prepustiti zgodovino, v celoti pa ni bila pozorna nanj niti nasprotna stran. Povedano določneje: v zadnjih dveh temeljnih znanstvenokritičnih delih o medvojnem času na Slovenskem se sistematična razprava Tamare Griesser-Pecar Razdvojeni narod ne osredinja na to tematiko, dasi jo upošteva in tudi dokumentira, medtem ko se pričevanje Aleksandra Bajta v Bermanovem dosjeju načelno, temeljito in dokumentirano ukvarja z njo, le da ne sistematično analitično za slovenske razmere. Nedvomno bo ob prvem imenovanem delu najpomembnejše izhodišče za posebno monografsko obravnavo, vključno s kompleksnostjo "periodizacije", ki jo bo moral slovenski narod še dobiti za kar najbolj zave-

zujočo razlago medvojnega časa. Gre torej za čedalje bolj aktualno vprašanje, ki ga je po utemeljiteljih marksizma dognal Lenin. Ker je bil realist, je prvotnemu naziranju o ekskluzivnosti proletarske revolucije zaradi njene neuresničljivosti našel rešitev v njenih dveh fazah, s sodelovanjem nekomunističnih skupin v prvi od njih: prva razglasa narodne cilje in skriva razredne, ki jih uveljavi druga. Revolucionarni cilji boljševikov se s tem ne spremenijo, spremeni se le taktika. V takšnem boju z vsemi sredstvi za vzpon na oblast morala ni pomembna; Leninov "izum" s tem legitimira dobro znane stvari: laž, prevaro, izdajo, zločin. Začasni "zavezniki" so vendar razredni in s tem tudi potencialni smrtni sovražniki, ki se jih je treba znebiti, ali kot pravi Bajt, nož v njihov hrbet je bistvo teorije o dveh etapah revolucije.

V ovčji koži

Za nekatere naivne "osvoboje"ne

Slovence je treba še enkrat seči precej nazaj v čas, ko večina se niti rojena ni bila, a je bila njihova usoda že določena. Tako je za revolucijo v Jugoslaviji skrbel še Stalin, ki je davnega leta 1925 predlagal Kominterni njeno izboljšavo s prevzemom sovjetskega vzorca. Temeljila je na že znanim načrtu te centrale o njenih dveh etapah. Uresničila naj bi se, kot je predvideval sklep VII. kongresa Kominterne leta 1935 v Moskvi, v prvi fazi z oblikovanjem svetovnega bloka protifašističnih sil z ustanavljanjem ljudskih front. Vodja kongresa Dimitrov, za katerim je stal Stalin, je to novo ljudskofrontno vabo utemeljil s povezovanjem in širitvijo delavskega razreda na socialdemokrate, kmete, katoliške delavce, drobno buržuazijo, inteligenco ... Zato slavna in opevana slovenska Osvobodilna fronta (OF), ki je glede na priporočilo Kominterne nastala razmeroma pozno, ni niti nekaj izvirnega slovenskega, kaj šele

demokracije. Instrumentalizirana je bila za peklenski načrt ruskega imperializma in za izdajo vitalnih slovenskih interesov kot prva faza boljševske revolucije po že predvojnih navodilih Kominterne. Ob poznavanju ozadja in pravilnem branju komunističnega novoreka tako natančno vemo vsaj dvoje: da je šlo z OF za revolucijo in ne za osvobajanje in da komunisti slovenskega naroda nikakor niso mogli osvoboditi.

Če je ta odporniška organizacija skrivala, je njena neposredna predhodnica, Protiimperialistična fronta (PIF), razkrivala. Tu se v času pakta med dvema največjima imperialističnima in totalitarnima silama (takrat sta si že razdelili vojni plen) pojavi ideološki izraz protiimperialističen, ki je v skladu s komunistično moralo in resnico obtoževal imperializma njihove prave nasprotnike, zahodne (meščanske) demokracije. Še preden se je vojna dobro začela in ko ni bilo govora o kakšnem komunističnem odporu okupatorjem, ki so bili od 6. aprila 1941 že tu, se je na Slovenskem s PIF že institucionalizirala druga faza revolucije s poudarjajočim razrednim vidikom in z njo kolaboracija z okupatorskim nacizmom. Čeprav je spet po navodilu Velikega brata po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo 22. junija 1941 PIF nenadoma izginita pod plaščem OF, je njen razredni duh ostal, zdaj odet v ovčjo kožo. Če spomnimo, zelo aktualen je bil še pozneje v letih hladne vojne, na Slovenskem pa straši še danes s pritajeno skepsjo do EU, z odkritim protiimperializmom do ZDA, če ne govorimo o podtalnem poskusu sabotiranja slovenskega vstopa v Nato, in to hkrati s proruskim in prosrbsko naravnostjo k dvema resničnima stoletnima imperializmoma, ki sta oba že ogrozila slovenski narod.

Partijska propaganda

Z OF in NOB je po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo prišlo v skladu z isto moralno Kominterne do nenadnega zasuka poslušnih slovenskih komunistov v prvo fazo revolucije in z njo do leporečja o visokih narodnih ciljih. Je bilo iskreno? Komunisti kot delavski internacionalisti so se že

po prvi vojni bojevali proti narodnemu, še posebej kot izrastku meščanske družbe, se pravi svojemu poglavitnemu razrednemu sovražniku. Na dlani je, da je bilo preimenovalje ideološko in taktično, ker komunisti prek svoje OF niso mogli odkrito razglasiti svojih ciljev: "Dragi Slovenci, mi bomo zdaj, v za nas idealnem vojnem času tuje okupacije, začeli z revolucijo in pobili precej svojih bratov in sester. Pridružite se nam, da revolucija zmagaja, da pridemo na oblast in vzpostavimo totalitarno državo, 'sovjetsko republiko', v kateri vas bomo še naprej osrečevali." Za tak načrt neznatne in tajne stranke ne bi bilo ne privrženec ne bojevnikov. Vložek je moral biti kar največji, nacionalni interes (še danes aktualen) z osvobajanjem.

O nadaljnjih dejstvih nas spet zanesljivo pouči komunistična stran. Zato naj tisti demokrati, ki legitimirajo medvojno osvobajanje s poimenovanjem OF in NOB, najprej ne pozabijo, da sta že sami poimenovanji izvirni partijski; da sodita v arzenal partijske propagande z apeliranjem na narodna čustva, kar je zavajalo nekoč in zavaja še danes. Za demokrate pomenita oba partijska izraza, kot smo videli, zlorabo odporništvu za revolucionarne cilje, sta torej nasprotje tega, kar razglašata. Če bi že šlo za domoljubje, bi se morala partija odzvati takoj po nemški zasedbi Jugoslavije in ne šele po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo, da ne govorimo o tem, da domoljubi ne pobijajo svojih sonarodnjakov, marveč jih pred okupatorjem branijo.

Tako so tudi tu komunisti izpričali svojo pravo internacionalistično identiteto: z ustanovitvijo OF ni šlo za domoljubje, marveč za pomoč napadeni prvi deželi komunizma, za sovjetoljubje. Poleg tega je bilo – ob transparentnosti identitete OF – poimenovanje NOB še zgodovinsko obremenjeno. Izraz sta uporabljali KPJ od 1935 in KPS od 1938, ko ni bilo ne vojne ne potrebe po osvobajanju, za ljudsko osvobajanje, kar pomeni razredno osvobajanje in je sinonim za revolucijo (srbsko poimenovanje "narodno oslobodilačka borba" bi bilo treba pravilno prevesti v ljudsko osvobodilni boj, kot so pravilno prevedli narodno milicijo v ljudsko milico, JNA v JLA). Očitno nepozorne narodna retorika NOB, katere izvirna vsebina je revolucija, še danes zavaja, zato poimenovanje ni ostalo naključno. Institucionalno tako OF skupaj z NOB predstavlja prvo fazo revolucije, s svojo poglavitno formalno in neformalno vsebino, kot bo še razvidno, pa medvojno nasilje druge faze. Tema dvema vidikoma presoje oefovskega NOB

Celjska okolica je pokrita z množičnimi grobišči iz leta 1945. Ko so pred leti naleteli na delček nekega grobišča, so iz zemlje potegnili čevlje, polne kosti.

na Slovenskem, ko je po Bajtu od VII. kongresa Kominterne 1935 "narodnoosvobodilen" terminus tehnicus za prvo fazo revolucije, lahko pridružimo še tretjega, prav tako izvirno kominternskega: antifasizem, ki se je razglašal pred PIF in po njej in se uporablja še danes kot temeljni ideološki izraz legitimiranja komunistov. Kot vemo, je protifasizem z demokratično identiteto vodil v svobodo Zahodne Evrope, protifasizem s totalitarno identiteto v novo nesvobodo sovjetskih satelitov. Sinonim za slovenski protifasizem je zato revolucija s svojo bistveno drugo fazo.

Partijska vojska

Nihče ni torej Slovencem pojasnil, da ko vstopajo v OF, vstopajo že institucionalizirano prvo fazo revolucije, ki jo bo spremljala odločilna druga faza. Pravih namenov in komunističnega novoreka mnogi niso razumeli, tako kot obojega neredki še danes ne razumejo. Prav tako ni naključje, da v devetih temeljnih točkah OF revolucija ni niti omenjena. Nasprotno, že v naslovu je Slovence vabila fronta "slovenskega naroda", za kar njeni ustanovitelji niso imeli nobenih pooblastil. Naivnim niso niti pojasnili, zakaj je bila ustanovljena KPS, kakor ni bila poznana Kardejeva izjava oktobra 1940 v Zagrebu, "da bodo šli komunisti v oborožen odpor proti okupatorju samo, če bodo imeli možnost za revolucijo". Še manj so vedeli za "institucijo" druge faze, ko je znotraj OF že od avgusta 1941 in pod neposrednim vodstvom partije začela delovati tajna teroristična organizacija VOS, namenjena pobijanju razrednih sovražnikov in ne okupatorjev. Tako je že od začetka vojne neusmiljeno tekla druga faza revolucije, njenemu terorju v mestu se je pridružil partizanski teror na podeželju in izzval nastanek vaških straž za obrambo življenj in imetja. S tem je razredna revolucija predstvarila državljansko vojno kot novo stvarnost že od julija 1942. "Institucionalno" pokritje njeni drugi fazi je že spet od samega začetka dajal "odlok o zaščiti naroda", ki ga je partija v OF sprejela 16. 9. 1941 in s katerim je monopolizirala odpor ter vsem do- »

» moljubnim Slovencem, ki bi se hoteli organizirano upreti zavojevalcem, zagrozila s smrtno kaznijo (o njem ni v nacionalni enciklopediji, v geslu OF, niti besedice). Zloglasni odlok ohranja retoriko prve faze revolucije v komunističnem novoreku druge faze; prav se zato bere: "odlok o zaščiti revolucije". Tako je bila v imenu OF formalno vzpostavljena njena druga faza s katastrofalnimi posledicami za slovenski narod, z njo so bili napovedani državljanska vojna in zločini nad slovenskim demokratičnim občestvom. Z njo so si komunisti narod podredili, svoje razredne sovražnike so s tem prekvalificirali v skupne narodne. Za ta odlok in druge zločinske sklepe prevzemajo veliko odgovornost tudi oeofovski "zavezniki" partije ne glede na to, da se je vodilna in ekskluzivna vloga partije v OF leto pozneje formalizirala z dolomitsko izjavo, ki pomeni izdajo "zaveznikov" po klasičnem receptu druge faze. Se pravi tistih, ki so privabili v OF neprimerljivo več privrženec kot partija in brez katerih bi s 'čisto' revolucijo komunisti ne imeli nobenih možnosti; zato je odgovornost "zaveznikov", čeprav le partijskih statistov, tem večja. Partizanska vojska v OF je bila partijska vojska, v njej so bili komandantom nadrejeni politkomisarji, ideološki in taktični predstavniki partije. Večina njenega vojaštva, ki je verjela v osvoboditev, je bila zlorabljena za partijske cilje.

Nesmotnost NOB

Tako ni dvoma, da sta prva in druga faza revolucije na Slovenskem bili, da sta bili med celotno vojno, da sta potekali vzporedno in ne zapored-

Žvirče v Suhi krajini. Govorica spomenika: tri sinove so partizani umorili leta 1945. Koliko let so morali stariši se živeti ob tej hudi izgubi!

no, kot bi pričakovali, in da je bila druga faza časovno prvotna in vsebinsko poglavitna ter s tem ključna v povojnem času. Do spopada z okupatorji je prišlo pozneje in v manjšem obsegu, o čemer pričajo bistveno večje žrtve komunističnega nasilja na slovenski strani kot posledica instrumentalizacije osvoboditve za revolucijo. Zato se utemeljeno postavlja vprašanje nesmotnosti in škodljivosti NOB za slovenski narod, namerno izzivanje okupatorja s krvavimi povračilnimi akcijami, tudi zato, da bi moško populacijo prisilile v partizane. T. Grieser-Pečar: "... sabotazne akcije partizanov v Sloveniji niso prav nič ovirale okupacijskih sil ali prispevale k poslabšanju njihovega vojaškega položaja ... Za dokončen poraz Nemcev in Italijanov so bili odločilni izključno zunanji razlogi – politične in vojaške razmere v vsej Evropi." Glede na to se Bajt zavzema za nenapadalni odpor s čim manj žrtvami. Oba avtorja spregledujeta namene partije in zavračata kakršno koli trditev o osvoboditvi Slovencev. Ob povedanem so posledice druge faze dobro znane: medvojni zločini, krvavo na-

silje na t. i. osvobojenih ozemljih (ki jih je italijanska vojska zapustila), to fazo simbolizira zloglasno Kardeljevo pismo Mačku jeseni 1942 o streljanju Slovencev v četah po razrednih merilih in drugo z enakimi merili o streljanju slovenskih demokratov v "rundah", njen povojni višek so zločinski množični pomori razrednih sovražnikov v Sloveniji, številke gredo v desetisoče, slovenski eksodus, kjer številke prav tako gredo v desetisoče, pa revolucionarni revizionizem Golega otoka, klasični primer "zaveznitva" za učbenike – primer Kocbek, obdobje eksemplaričnih procesov z novimi žrtvami v času ljudske demokracije in totalitarizma ter drugo nasilje permanentne revolucije.

Zamolčevanja in goljufije

Posreden verodostojen dokaz o poteku dveh faz revolucije v Jugoslaviji in Sloveniji je odnos s Kominternom. Ta je Tita in njegove opozarjala, da prehitveajo z drugo fazo, za katero da še niso dozorele razmere. Bala se je, da se bodo jugoslovanski revolucionarji izdali in odbili naivne privrženca osvobojanja. Neučakani in očitno že takrat revizionistični Tito je hotel že maja 1941 preskočiti prvo fazo revolucije in revolucionarno prevzeti oblast, a ga je Kominternna ostro zavrnila, da mora vztrajati v že določeni ljudskofrontni etapi. Kot poroča Dilas, je Tito popustil "le navidez, z besedami". Pri tem mu je Kardelj pomagal z ideološko formulo, s katero so "goljufali" Kominterno od samega začetka do zmagovite razredne osvoboditve: "Strateški načrt na prvi etapi predstavlja načrt buržuazno-demokratične revolucije, ki z neprekinjenim preraščanjem preha-

ja v drugo etapo, v proletarsko revolucijo." Tako je bilo za Tita mogoče "z neprekinjenim preraščanjem" že prvo leto vojne ustanoviti proletarsko brigado, na kar se je Kominternna prizadeto odzvala, da s tem partizansko gibanje usmerja v komunistično. Bajt imenuje to taktiko "en korak nazaj po dveh korakih naprej", kar pomeni favoriziranje druge faze revolucije. Šlo je za temeljno izhodišče, ki ga isti avtor kot nesporna avtoriteta raziskav zadnje vojne načrtno ugotavlja "celo v boju za osvoboditev Primorske /kot/ sredstva za izvedbo revolucije". Bertranov dosje je ena sama obtožba komunistične prevare: "Tito se ni boril za svobodo, ampak za revolucijo." Po vojni je to tudi sam priznal: "... nismo sprejeli teze o 'dveh etapah revolucije' in smo korajžno krčili pot zmagovite socialistične revolucije...", priznavajoč pri tem, da revolucije niso poudarjali in prav tako niso govorili o državljanski vojni, ker jim to ne bi koristilo. Je danes kaj drugače?

Okupacija od znotraj

Ko govori predsednik slovenske borčevske organizacije, da se želi polpretekla zgodovina postaviti na glavo, je treba povedati, da so jo že od vsega začetka in sproti postavljali na glavo. Zdaj jo bo že treba demokratično postaviti na noge in povedati, kdo je v resnici izdal slovenski narod in kdo je kolaboriral z dvema največjima imperializmoma in totalitarizmoma. To izdajo in kolaboracijo potrjuje že omenjeni avtor, navedena zgodovinarica pa je glede demokratične strani v medvojnem spopadu nedvoumna: "Očitek izdaje ... je zabloda."

Glede na to se motita tudi oba slovenska predsednika; tako državni, ki trdi, da so bile baltske države ob koncu druge vojne "najprej" osvobojene, kot vladni, naš sedanji up, ko pravi, da je konec te vojne za Slovence "ne glede na vse" pomenil svobodo. Kot vemo, baltske države niso bile osvobojene zaradi komunistične okupacije od zunaj, Slovenija zaradi takšne okupacije od znotraj. Razlika je le ta, da so baltske države to dejstvo svetovni javnosti priznale, Slovenija pa ne. To lahko pomeni le eno, da še po letu 1991 ni svobodna.

Dr. Ivan Klemenčič

Iščemo zunanje sodelavce,

ki želijo sodelovati na področju pridobivanja novih naročnikov revije *Demokracija*.

Za dober zaslužek pokličite 01/43 45 463.

ednik
DEMOKRACIJA

Regionalna Televizija posebnega pomena
posebnega pomena

Mojška cesta 34, 2000 Mo

Informacije za katerimi stojimo!

Marketing: 02/ 234 55 81

www.rts-tv.com

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

ŠTAJERSKI VAL

VEČ KOT 50 LET PRIJATELJSKE BLIŽINE

www.radiodur.si

Nismo največji, nismo najboljši, nismo najlepši
in nismo najbolj trapasti.

01 / 520 5000

Kurilno olje je
lahko cenejše!

RAVNO
PRAV

HLADNO

TOPLO

PETROL

Skupaj s podjetji Viessmann, Seltron in Klima Petek vam ponujamo udobje toplote in prijetnega hladu skozi vse leto. Z nakupom njihovih izdelkov si zagotovite popuste ob nakupu kurilnega olja. Več informacij na www.petrol.si.

KURILNO OLJE
EVROPSKE KAKOVOSTI

080 22 66

Spremenjeni spomini

**Evan je v mladosti doživel ne-
navadne izgube spomina, ki pa
se mu čez leta, ko prebira stare
dnevnik, začnejo vračati. Toda
Evan ugotovi, da lahko v teh
sprehodih v preteklost tudi
spremeni določene dogodke, kar
pa ima za njegove prijatelje kata-
strofalne posledice v sedanosti.**

Evan Treborn, igra ga Ashton Kutcher, je izgubil občutek za čas. Že od mladih nog ključni trenutki v njegovem življenju izginjajo v črnih luknjah pozabe in njegovo otroštvo je postalo vrsta grozljivih do-

godkov, ki se jih ne more spomniti. Ostali so samo duhovi spomina in koščki življenja, ki ga obkrožajo – življenja njegovih mladostnih prijateljev: Kayleigh (Amy Smart), Lennyja (Elden Henson) in Tommyja (William Lee Scott).

Že v otroštvu je za Evana skrbel psihiater, ki ga je spodbudil, da je začel pisati dnevnik, v katerega je natančno zapisoval dogodke iz svojega vsakdanjika. Evan hodi zdaj na univerzo in med branjem enega od dnevnikov se je v trenutku in brez pojasnila vrnil v preteklost. Nenadoma se mu posveti, da so dnevniki, ki jih ima spravljene pod posteljo, orodje, s katerim se lahko vrne v preteklost in oživi izgubljene

THE BUTTERFLY EFFECT	
Režija:	Eric Bress, J. Mackye Gruber
Scenarij:	Eric Bress, J. Mackye Gruber
Produkcija:	Jason Goldberg, Ashton Kutcher, J.C. Spink
Igrajo:	Ashton Kutcher, Amy Smart, Eric Stoltz, Elden Henson, Ethan Suplee, Melora Walters, John Patrick Amedori, Cameron Crigger
Premiera:	21. 7. 2005
Distribucija:	Blitz Film & Video Distribution

spomine. Toda z njihovim odkrivanjem Evan začuti odgovornost za uničena življenja svojih prijateljev, še posebej Kayleigh, v katero se je zaljubil kot deček in jo se vedno ljubi.

Odločen, da bo zdaj storil nekaj, česar takrat ni bil zmožen, se Evan vrne v preteklost, kjer skuša spremeniti ključne dogodke in prijatelje ter

druge, ki jih ima rad, obraniti pred težko usodo, ki jih je doletela. Evan upa, da mu bo s spreminjanjem preteklosti uspelo spremeniti sedanost. Toda vsakokrat, ko nekaj spremeni in se vrne v sedanost, odkrije, da so imela njegova dejanja nepričakovane in pogubne posledice. Čeprav se trudi, nikakor ne more ustvariti se-

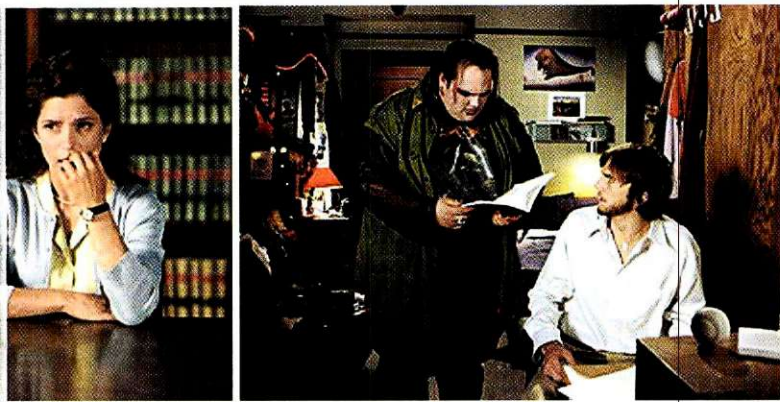
Najbolje obiskani hongkonški film doslej je odlično ocenjena parodija na kung fu filme, v katerem se bodo prebivalci stanovanjskega kompleksa spopadli s slovitim tolpo s sekirami.

Kung fu frka

Šanghai. Trideseta leta prejšnjega stoletja. Časi so nevarni in ulicam vladajo tolpe. Najzloglasnejša med vsemi, Sekire, je vcepila strah

v srca poštenih meščanov in navdihnila mladega nadobudneža Singa. Nekega dne Sing na umazanem obrobju mesta povzroči pravo razdeja-

nje, ko se lahko miselno izdaja za pripadnika Sekir. Tako povzroči spor v pravi tolpi in med prebivalci stanovanjskega kompleksa, v katerem po naključju živijo sami mojstri kung fuja. Ker kljub svojim željam Sing ni ubijalec, se mora soočiti z lastno umrljivostjo, da bi spoznal, kaj pomeni biti pravi mojster kung fuja.

danjosti, v kateri bi s Kayleigh lahko živela srečno "do konca življenja".

O produkciji

Ashton Kutcher je dosegel velik uspeh z vlogo v priznani nadaljevanji Nora sedemdeseta, prav tako pa tudi s filmi Dude, Where Is My Car? in Pravkar poročena. V filmu Učinek metulja igra Evana Treborna, ki ga preganjajo zavrti spomini iz težkega otroštva in je prva njegova nekomična vloga. Kutcher je največji motiv za snemanje filma o temi, s katero se ukvarja Učinek metulja, našel v podpori svoje matere, o čemer pravi: "Nikoli ne bi posnel filma, ki ga moja mama ne bi šla gledat in zaradi katerega ne bi bila ponosna name. Kar se tega filma tiče, nisem bil ravno prepričan, zato sem jo prosil, naj prebere scenarij. Razburil jo je, vendar se ji je zdel dober. Rekla je, da bom ljudem pokazal resnico, brez skrivanja in olepševanja, pošteno." Soscenarist

in režiser Eric Bress pravi: "Mislim, da so v mojem življenju najvznemirjivejši trenutki obiska premiere in opazovanje odziva občinstva. Kar se tega filma tiče, smo nenehno govorili, da komaj čakamo komentarje ljudi, ki odhajajo s projekcije. Upali smo, da bomo slišali nekaj takšnega: Čakaj, dovoli, da razmislim o tem."

Kung fu frka je Chowovo prvo sodelovanje s Hollywoodom. Chow, ki ima svojo produkcijsko hišo The Star Overseas Ltd., je pred kamero in za njo zbral številna znana imena, med drugim legendarnega koreografa akcijskih prizorov Yuen Wo Pinga, ki je v zadnjih letih z oblikovanjem akcijskih prizorov v Matrici in Prežečem tigru, skritem zmaju postavil nove standarde na tem področju. Kung fu frka je tudi uresničitev dolgoletnih

Chowovih sanj o združitvi vseh oblik borilnih veščin v enem filmu – borilne veščine so Chowova življenjska strast. V Kung fu frki nam predstavi tudi svojstveni humor, ki je bil eden od zaščitnih znakov Shalin Soccerja, hkrati pa, kot pravi sam, je film poklon kung fu filmom, s katerimi je zrasel. Chow v filmu ni le nastopil in ga režiral, ampak je tudi eden od scenaristov in producentov. **Monika Maljevič**

GONG FU

Režija: Stephen Chow
Scenarij: Tsang Kan Cheong, Stephen Chow, Chan Man Keung
Igrajo: Stephen Chow, Wah Yuen
Premiera: 21. 7. 2005
Distribucija: Continental film

na kratko

Gwyneth Paltrow in Orlando Bloom bosta igrala v stranskih vlogah v romantični komediji **Love and Other Disasters**. Scenarij in režijo filma podpisuje Alek Keshishian, zgodba filma pa spremlja skupino prijateljev v Londonu, ki odkrijejo, da ljubezen večkrat ni takšna, kot je prikazana v filmih. Glavne vloge igrajo Brittany Murphy, Matthew Rhys, Catherine Tate in Santiago Cabrera.

Kitajski igralec **Chow Yun-Fat** bo igral v tretjem nadaljevanju filma Pirati s Karibov, katerega producent bo znova Jerry Bruckheimer. Chow bo igral kapetana Sao Fenga, zloglasnega pirata, čigar vloga bo ena glavnih filmskih vlog. Za hongkonškega igralca bo to po filmu Bulletproof Monk iz leta 2003 druga vloga v angleščini. Drugi in tretji del se snemata sočasno, v kinematografe pa bosta prišla leta 2006 in leto pozneje. Režiser obeh je Gore Verbinski.

Clint Eastwood bo igralce Ryana Phillipa, Jesseja Bradforda in Adama Beacha v glavnih vlogah poslal v boj. Avgusta bo dobitnik oskarja namreč začel snemati vojni film **Flags of our Fathers**. Snemal bo na Islandiji, v Washingtonu, Los Angelesu in Chicagu. Film bo obravnaval brutalni pokol na japonskem otoku pozimi leta 1945, v katerem je umrlo več desetisoč vojakov. Knjigo, ki je filmska predloga, je napisal James Bradley, sin enega od marincev, čigar oče je tedaj na neko vzpetino izobesil ameriško zastavo v znak zmage. Eastwooda bo v vlogi producenta podprl Steven Spielberg. Hollywoodska zvezdnika sta delala skupaj že leta 1995 pri ljubezenskem filmu Najini mostovi.

Švedski režiser Lasse Hallström (Čokolada) bo avgusta začel snemati film **Hoax (Potegavščina)** z Richardom Gereom v glavnih vlogi. Film pripoveduje zgodbo o ameriškem pisatelju Cliffordu Irvingu, ki je v 70. letih ugledni založbi McGraw-Hill kot avtentično podtaknil "biografijo", ki si jo je sam izmislil, o filmskem in letalskem pionirju Howardu Hughesu. Richard Gere bo igral goljufivega pisatelja, Alfred Molina pa njegovega pomočnika Richarda Suskinda. Irvinga so leta 1972 obsodili na dobri dve leti zapora. Nazadnje je zgodbo o Hughesovem življenju na veliko platno prenesel Martin Scorsese v Letalcu.

EVJ
ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.

Loke 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ bar sedmica
- ♦ lokalna televizija ETV
- ♦ trgovina EVJ Center
- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ kabelsko komunikacijski sistemi
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ tiskana vezja
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK

05.00	Z molitvijo v nov dan
05.10	Vreme, ceste, zamude vlakov
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Pričevalci vere
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
08.00	Kmetijski nasvet
08.10	Turistične novice
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Knjižne minute (presoje)
12.00	Zvonjenje
12.05	Besede Matere Terezije
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
12.50	Iz žitnice slovenstva
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar tedna
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.45	Koledar prireditev
15.50	Pričevalci vere
17.00	Ob petkih pospravljamo podstrešje
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Spoznanje več - predsednik manj (dr. Drago Ocvirk)
19.00	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Iz Mohorjeve skrinje
21.15	Ponovitev Komentarja tedna
21.30	Mozaik dneva
22.00	Klasična glasba
	Ponovitve:
23.00	Doživetja gora in narave
24.00	Srečno na poti
00.45	Spoznanje več - predsednik manj
04.40	Radio Vatikan

SOBOTA

05.00	Z molitvijo v nov dan
05.10	Vreme, ceste, zamude vlakov
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Pričevalci vere
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
08.00	Naravoslovne zanimivosti
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Sobotna iskrica
10.30	Poročila, Vaša pesem
11.00	Za življenje, danes in jutri: 1. Oddaja z Bogdanom Žoržem 2. Zakonska oddaja 3. Svet oblikuje mlade 4. Oddaja z Karlom Grzanom
12.00	Zvonjenje
12.05	Besede Matere Terezije
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila

12.50	Iz žitnice slovenstva
13.00	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.45	Koledar prireditev
15.50	Pričevalci vere
16.00	Mali oglasi
17.00	Slovenč Slovenca vabi
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Naš gost
19.30	Poročila
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Radijska molitev
21.00	Škofov nagovor pred nedeljo
21.15	Svetniški kandidati - skof Vovk
	Ponovitve:
22.00	Za življenje
23.00	Obala neznanega
24.00	Slovenč Slovenca vabi
04.40	Radio Vatikan

NEDELJA

05.00	Z molitvijo v nov dan
05.10	Vreme, ceste, zamude vlakov
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Pričevalci vere
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Iz žitnice slovenstva
07.30	Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
08.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Prenos sv. Maše
10.00	Oznanila
10.15	Graditelji slovenskega doma
11.00	Poročila, osmrtnice, obvestila
11.15	Kmetijska oddaja
12.00	Zvonjenje
12.05	Besede Matere Terezije
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.45	Koledar prireditev
15.50	Pričevalci vere
16.00	Glasbena voščila
17.00	Slovenec po svetu in domovini
18.30	Sakralna glasba
19.30	Poročila
19.45	Škofov nagovor za nedeljo
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Obala neznanega - izzivi vere
21.30	Radijski roman
	Ponovitve:
22.00	Naš gost
23.00	Graditelji
23.45	Svetniški kandidati
00.30	Iz življenja vesoljne Cerkve
04.40	Radio Vatikan

PONEDELJEK

05.00	Z molitvijo v nov dan
05.10	Vreme, ceste, zamude vlakov
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Pričevalci vere
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
08.00	Kmetijski nasvet
08.10	Kratka kateheza
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Besede Matere Terezije
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
12.50	Iz žitnice slovenstva

13.00	Mali oglasi
13.30	Stare, ma lepe
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.45	Koledar prireditev
15.50	Pričevalci vere
17.00	1. Zdravstvena 2. Svetloba in sence 3. Pravne zagate 4. Aktualno
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Glasovanje za Vašo pesem
19.00	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Prijatelji radia Ognjišče
21.30	Mozaik dneva
22.00	Zanimivosti nočnega neba (1.), Prijatelji radia Ognjišče II. (2. - 5.)
	Ponovitve:
23.00	Sakralna glasba
24.00	Slovenec po svetu in domovini
04.40	Radio Vatikan

TOREK

05.00	Z molitvijo v nov dan
05.10	Vreme, ceste, zamude vlakov
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Pričevalci vere
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
08.00	Kmetijski nasvet
08.10	Predstavljamo vam
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Besede Matere Terezije
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
12.50	Iz žitnice slovenstva
13.00	Mali oglasi
13.30	Skriti zaklad (1., 3.), Gradimo odprto družbo (2., 4.)
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.45	Koledar prireditev
15.50	Pričevalci vere
16.00	Glasbena voščila
17.00	Šport na Radiju Ognjišče I.
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Šport na Radiju Ognjišče II.
19.00	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Luc v temi (1.), Juretov večer (2., 4., 5.), Vstani in hodi (3.)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Sončna pesem
	Ponovitve:
23.00	Ponedeljekova 17.
24.00	Prijatelji radia Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

SREDA

05.00	Z molitvijo v nov dan
05.10	Vreme, ceste, zamude vlakov
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Pričevalci vere
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
08.00	Kmetijski nasvet
08.10	Sredin trn
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Srečno na poti
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Besede Matere Terezije
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
12.50	Iz žitnice slovenstva
13.00	Zlati zvoki
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Sredin pogled v svet
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.45	Koledar prireditev
15.50	Pričevalci vere
16.00	Mali oglasi
17.00	Pogovor o
18.00	Poročila, Vaša pesem
19.00	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Glasba z znakmo
	Ponovitve:
23.00	Luč v temi (1.), Skriti zaklad (2., 4.), Vstani in hodi (3.)
24.00	Šport na Radiju Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

ČETRTEK

05.00	Z molitvijo v nov dan
05.10	Vreme, ceste, zamude vlakov
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Pričevalci vere
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila, prognostik, AMZS, osmrtnice, obvestila
08.00	Kmetijski nasvet
08.10	Pod lipo domačo
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Doživetja gora in narave
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Besede Matere Terezije
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
12.50	Iz žitnice slovenstva
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar Družine
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.45	Koledar prireditev
15.50	Pričevalci vere
16.00	Glasbena voščila
17.00	Oddaja KP studija
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Dijaska oddaja
19.00	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Karavana prijateljstva I.
21.30	Mozaik dneva
22.00	Karavana prijateljstva II.
	Ponovitve:
23.00	Pogovor o
24.00	Sveta vera bodi vam luč
04.40	Radio Vatikan

Esad Babačić

Ena najlepših pesmi, ki je bila kadar koli posvečena nekemu športu ali športnemu dogodku, je gotovo tista o boksarjih Cassiusu Clayu in Sonnyju Listonu, ki sta se enkrat v šestdesetih pomerila v Miamiu. Napisal jo je naš veliki pesnik Tomaž Šalamun; osredinil se je na konec dvoboja za naslov svetovnega prvaka v supertežki kategoriji, ki jo je po prekinitvi zaradi krvavitve dobil precej mlajši Clay.

Padel v pozabo

Dolgo sem se spraševal, zakaj prav ta boj, ko pa je bilo toliko drugih, ki so morda še bolj mitološki. Ko pa sem si ga pred dnevi ogledal, mi je bilo vse kristalno jasno. Listona ni maral skoraj nihče, ker naj bi bil povezan z mafijo, po drugi strani pa je Ali šele prihajal, zato je bila karizma enakomerno razporejena med oba. Takrat je veljalo, da je prvak v absolutni kategoriji tudi nekakšen nekronani vodja temnopoltih Američanov. Sonny to ni mogel biti, zato je nastala nekakšna praznina. Tisti večer v Miamiu je prišel novi mesija, tisti, ki je potlej nosil krono. Clay je udarjal natančno in odmerjeno ter počasi razbijal gard svojega nekoliko utrujenega nasprotnika. Liston je iskal prostor za svoj uničujoči kroše, vendar ga ni našel. Najbliže je bil v peti ali šesti rundi, ne vem natančno, ko se je Clayu zaprlo oko. Začel se je umikati in bežati po celem ringu. Toda pri njem nisi nikdar vedel, saj se je pogosto umikal tudi zato, da bi nasprotnika speljal na napačno pot in ga posledično utrudil; včasih se je zdelo, da je v resnih težavah, toda tako je bilo le navidezno. V resnici je dopuščal, da ga je nasprotnik nabijal, samo da bi se ta čim prej utrudil. Sam je imel veliko rezerve, ki jo je hranil za svoj veliki trenutek. Že pred bojem je objavil, da bo Sonnyja pokončal v osmi rundi, kar se potem ni zgodilo, ker se je "stari medved" vdal že

prej. Razpoka pod očesom naj bi bila prevelika in zdravniki so se odločili, da vse skupaj končajo. Clay je padel v delirij in se začel metati po zraku kot otrok, ki je izvedel, da mu ne bo nikdar treba v šolo. Njegovi pribočniki so ga lovili po zraku in ga zadrževali, da ni poletel med publiko. Ves čas se je drl, da je največji in podobno. Liston je bil premagan in ponižan, Clay pa se je jezil, ker mu ni pustil, da ga premaga takrat, kot je obljubil. Kasneje je dejal, da se je Liston vdal zato, da ne bi dočakal osme runde. Redki so takrat objokovali Listona. Malokdo je sploh vedel, da nekdanji šampion sploh ni bil takšen, kot so ga opisovali mediji. Njegova težava je bila, ker je bil ves čas tiho in tako pustil, da so si mediji ustvarili svojo podobo o njem, zaseb-

Malokdo je sploh vedel, da nekdanji šampion sploh ni bil takšen, kot so ga opisovali mediji. Njegova težava je bila, ker je bil ves čas tiho in tako pustil, da so si mediji ustvarili svojo podobo o njem, zasebno pa je bil nekaj povsem drugega.

Ko so ga primerjali z medvedom, so pri tem mislili na zlobnega medveda, kar pa sploh ni bilo res.

no pa je bil nekaj povsem drugega. Ko so ga primerjali z medvedom, so pri tem mislili na zlobnega medveda, kar pa sploh ni bilo res. Njegova šapa je bila res težka, kar pa ni veljalo za njegovo naravo. Najraje je imel otroke in starejše ljudi, vsem drugim pa ni zaupal, zaradi česar so ga seveda križali. Nikdar se ni hotel prikupiti za vsako ceno,

kar bi si lahko privoščil. Njegov naslednik je bil pravo nasprotje in mnogi so si oddahnili, ko je prišel z vsem tistim šarmom in nadutostjo. Seveda je bil Clay prevelik talent, da bi ga lahko zaradi narcisoidnosti obsojali in se mu rogali. Nemudoma so ga sprejeli kot vodjo, kot človeka, ki bo končno izrazil to, kar teži njegov narod. Liston se je po drugi strani še bolj pogreznil v samoto in nadaljeval s svojimi hazarderskimi pohodi, kar ga je na koncu stalo življenja. Nasprotnika sta se seveda srečala še enkrat, toda takrat je vse skupaj trajalo zelo kratko, saj se je Liston preprosto ulegel na pod in hlinil nokavt. Do danes ni jasno, kaj se je takrat zgodilo. Dejstvo je, da Ali ni imel tako močnega udarca, da bi lahko z njim pokončal takšno "žival", kot je

bil Liston. Zakaj se je "stari medved" ulegel na tla? Je imel preprosto vsega dovolj in se ni hotel več poniževati? Ali pa je bilo zadaj še kaj drugega? Osebnost sem prepričan, da preprosto ni hotel biti tepen. Denarja je imel dovolj, do slave pa mu ni bilo več. Zakaj bi se torej mučil?

Maurice Garin je bil prvi zmagovalec na Touru. Leta 1903 je bil prvi, ki je razrešil problem francoske pentlje. Drugouvrščenega je ugnal za več kot dve uri. Lance Armstrong sto let pozneje nadaljuje njegovo tradicijo.

Nečloveška farma

Problem francoske pentlje so začeli reševati na prvi julijski dan leta 1903. Medtem je problem postal aksiom, temeljna resnica, ki letos na prsih nosi številko 92.

Problem francoske pentlje je sila preprost in je skrit v neumornem tritedenskem vrtenju pedalov, poletnih razmerah in obsednem stanju, ki želi človeško telo izenačiti z živalmi. Po francoskih ravninah, gričkih in vršcih se torej vsako leto odvija prava Orwelova živalska farma v kolesarskem smislu. Prašiči vrtijo pedale, prašiči vodijo glavno igro, prašiči povečujejo in zmagojujejo. Preostale živali slavimo njihovo znanstveno fantastiko, ki kljub peklenskim razmeram, 40 stopinjam Celzija, ekstremni pirenejski vlagi, 200 kilometrskim (prevoženim) etapam in izčrpanosti dovoljuje povprečno hitrost blizu 40 km/h, submaksimalni pulz pa je že zdavnaj presežen. Noro! Vrhunski kolesarji so medtem postali znanstveniki, ki delajo fantastiko.

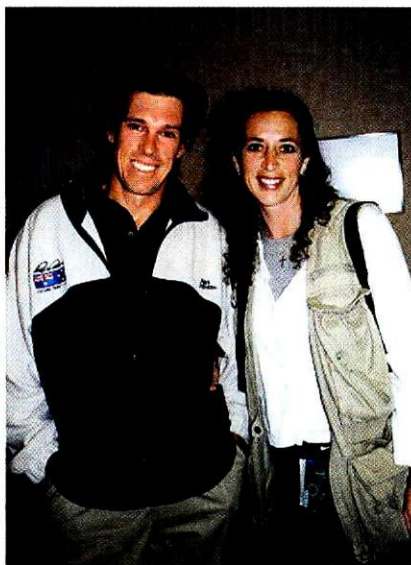
Od Garina do Armstronga

Leta 1903, ko sta brata Wilbur in Orville Wright kot prva uspešno poletela z letalom, Pierre in Marie Curie pa prejela Nobelovo nagrado za preučevanje radioaktivnosti, je fran-

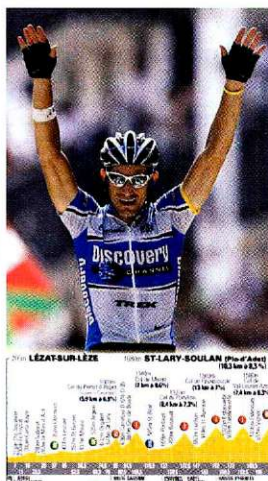
coski kolesar Maurice Garin brzel k zgodovinskemu zmagojstvu. Črno-bele fotografije kažejo, kako je s svojo specialko premagoval makadamske brzice in organizacijske pomankljivosti. Zadnja, šesta etapa od Nantesa do Pariza je bila dolga kar 460 km, v skupnem seštevku je drugouvrščen za njim zaostajal dve uri in 49 minut, zadnjouvrščen (21.) polž pa nekaj manj kot 65 ur. Za ta podvig je prejel 3.000 frankov. Stoletje pozneje na francoskih asfalti-

ranih cestiščih kraljuje Lance Armstrong, svetovna zvezda, čigar barvno fotografijo umeščajo ob tiste, na katerih so najpomembnejši dnevnopolitični dogodki, teroristični napadi, revščina, blaginja ... Njegovi zasluži so milijonski, glavne tekmece premaga s približno 5-minutnim naskokom, vozi Trek in se hrani s Power Bar. Nezadržno hiti k fantastični sedmi zaporedni zmagi, po kateri se bo poslovil. Kiparji naj kar začno z obdelovanjem in kle-

sanjem, komentatorji pa naj zapišejo: Lance Armstrong, posebej moderne vrhunskega kolesarstva. Medicinski fenomen je najprej leta 1993 postal svetovni prvak, potem je premagal raka na modih in postal superšampion. Napisal je dve knjigi s pomenljivima naslovoma: Ne gre samo za kolo (kako se je spoprijel z usodno boleznijo) in Vsaka sekunda šteje (kako se mu je spremenilo življenje, ko je postal zvezda) ter kolesarski priročnik. Medtem je vrhunsko kolesarstvo zajel tudi dopinski vihar, najpopolnejši preplet medicine, športa in osebnostnih kategorij – motivacije, discipline, volje, želje, srčnosti – pa je kolesarje dokončno spremenil v znanstvenike, ki delajo fantastiko. Ni kaj, vrhunsko kolesarstvo se je na poti od leta 1903 do danes preprosto prekucnilo. Bogovi so kolesarskemu športu padli na glavo.

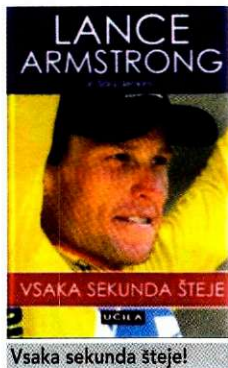
Christi Anderson je novinarka, ki na Eurosportu vselej preseneti z najbolj svežimi novicami iz kolesarstva. Po poklicu je fotografinja, poročena s Philom Andersonom, enim najboljših ameriških kolesarjev iz 80. let prejšnjega stoletja.

To je bil profil letošnje kraljevske etape na 92. Dirki po Franciji. Armstrongovo moštvo Discovery Channel je bilo prezadovoljno. Armstrongov najvestejši pomočnik George Hincapie je zmagal, Lance pa je še povečal svoj naskok pred Bassom.

Sprehod po francoskem podeželju

“Ah, vrhunsko kolesarstvo je eno samo garanje!” Dovolimo vam, da ta vzdih (citat) priložite v zbirko svojih aksiomov in si za nagrado privoščite koktejl kolesarskih pobegov, taktiziranja, trpljenja, padcev, zmagovalja. Privoščite si kolesarsko popoldan v domačem hladu, brezskrbno zleknjeni v naslonjač, ob požirkih ledeno mrzle pijače. Ne bo vam žal,

kajti videli boste garaštvo, ekstremne napore, za nameček pa se boste sprehodili po francoskem podežlju. Ne glede na to, da v kolesarstvu šteje predvsem zmaga, lahko namreč kolesarska dirka postreže z najzanimivejšimi dramaturško obarvanimi prvini. Večetape dirke, Tour, Giro, Vuelta, spremljamo na štirih ravneh: (moštveni) kronometer, ravninska etapa s končnim sprintom, razgibana etapa s pobegi, gorska preizkušnja. Vse štiri faze nam julija prinaša že 92. francoski Tour.

Iz plemena "Ajmstrongov"

Kronometer je pravzaprav kolesarska ura resnice. Tekmovalci se na cestišču spopadajo samo s časom, ki je naklonjen predvsem specialistom za to zvrst. Le-tem uspeva vztrajati v najpopolnejši liniji vožnje kar najdlje. Pogosto iz spremeljevalnega vozila trener popravlja linijo svojemu varovancu; spomnimo se glasnega megafona, prek katerega je Echavarri opozarjal in se drl na največjega kronometrista vseh časov – Miguela Induraina. Tudi pri njem je tako kot pri zmagovalcu prve etape Američanu Daveu Zabriskieju odločala surova moč. Zabriskie iz danskega CSC je 19 km ravninskega prologa prevozil z rekordno povprečno hitrostjo 54,676 km/h. Šesta etapa od Troyesa do Nancyja (199 km) je bila izjemno valovita – kot naročena za tiste, ki niso med najboljšimi v skupni razvrstitvi in prav tako ne med najboljšimi sprinterji. Do prvih pokusov pobega prihaja že zelo zgo-

daj, v prvih kilometrih. Moštva budno pazijo na svoje največje tekmece, vsako pa ima tudi svojo računico. Svojevrsten uspeh je že, če je tekmovalec v ubežni skupini. Iziti se mora namreč toliko kombinacij, da dobitna že meji na loto. Ko je tekmovalec v begu, ni več vrnitve, zato ves čas menja in se izmenično vrača v zavetje. Marsikaj pa je odvisno tudi od glavnine, na čelo katere se v zaključku postavi sprinterski vlaki, ki ciljajo na sprintersko zmago. Pobeg uspe le malo kdaj, saj je povprečna hitrost glavnine neprimerno višja. V šesti etapi je že zelo zgodaj uspelo pobegniti peterici. Privozili so si že 8 minut prednosti, a je ob koncu ostal le Christophe Mengin (FDJ), ki je želel zmagati v rodnem Nancyju. Cestišče je bilo mokro, Mengin pa se je kot dober poznavalec tamkajšnjih ovinkov zlahka izogibal pastem. Ekipe Lotta (McEwen), Quick Step (Boonen) in Agricola (Hushovd) so močno pospešile in se z več kot 70 km/h kot razjarjen zrhaj približevale izmučenemu Menginu, ki se je pred zadnjim ovinkom že videl na zmagovalnem odru. Tedaj pa je zdrsnil ... Njegovemu padcu se je izognil le Bernucci (Fassa Bortolo), ki je sicer delal za Cancellaro. Favoriti so popadali po tleh, Bernucci pa se je odpeljal proti nepričakovani zmagi. V gorskih etapah je nasprotno. Sprinterski vlaki se nenadoma prelevijo v vodonosniške. Pri vzpenjanju je namreč vse odvisno le od tekmovalčeve pripravljenosti, izku-

na kratko

CIME SE SELI V JUŽNO KOREJO

Potem ko smo za nekdanjega trenerja slovenske reprezentance Srečka Katanca izvedeli, da bo svojo kariero nadaljeval v Združenih arabskih emiratih, je od zdaj znano tudi, kje bo brcal žogo Sebastijan Cimerotič. Slovenski nogometni virtuoz, ki slovi predvsem po svojih preigravanjih v kazenskem prostoru, je pretekli teden po dobrih treh urah pogajanj v enem izmed predmestij južnokorejske prestolnice Seula podpisal dveletno pogodbo z Incheon Unitedom. Pogodba naj bi mu navrgla okoli milijon evrov na leto, glede na to, da je Seul precej oddaljen od Slovenije, pa lahko pri-

Legendarni Cime bo s svojimi preigravanji kmalu navduševal Južne Korejce.

čakujemo, da ga bomo v prihodnje manjkrat videli v dresu slovenske nogometne reprezentance. Škoda.

SPOR V NHL PRED REŠITVIJO

Vodstvo lige NHL in združenje igralcev sta konec preteklega tedna po več kot desetdnevem pogaja-

Profesionalni hokejisti iz NHL bodo spet prekržali palice.

nju dosegla dogovor o kolektivni pogodbi v ligi, ki je bila tudi glavni razlog za to, da so igralci bojkotirali lansko sezono in se liga sploh ni začela. Obe strani naj bi pogod-

bo podpisali v teh dneh, najbolj problematičen pa je bil dogovor o omejitvah plač igralcem. Po novem naj bi t. i. salary cap znašal le še 54 odstotkov celotnih prihodkov lige (toliko odstotkov od skupnih prihodkov lahko moštva namenijo za plače igralcem), plača enega igralca pa bo lahko znašala le 20

odstotkov denarja, ki ga klub nameni za plače vseh svojih igralcev. Takšna pogodba bo najbolj prizadela najbogatejše klube, ki so v preteklosti namenjali ogromne vsote za nakupe igralcev, hkrati pa bo omejila čedalje večjo potratnost klubov pri nakupih igralcev.

šenj in volje. Lance Armstrong je na svoj poslovilni Tour še enkrat prinesel polno malho kolesarskih idealov. Zmagovalca dveh najtežjih etap Totschnig in Hincapie sta se na cilju zgrudila in razjokala. Nekatere je uje-la kolesarska metla, Petrova dopin-

ška kontrola. Peklenski Tour ponuja vse: poraz, slavo, solze, smeh. In če boste imeli morda kdaj priložnost ugledati kakšnega iz plemena "Ajmstrongov" vedite, da je bil to le znanstvenik, ki je šel s kolesom delat fantastiko. Lovro Kastelic

IZŠLA JE ZGOŠČENKA Z EPIZODAMI PRILJUBLJENEGA MATJAŽA JAVŠNIKA

ZAJ PA JAZ
VŠ
VPRAŠAM

13 EPIZOD MATJAŽA
+3 TILIKE

11. SPOMINSKI GORNIŠKI TABOR DR. HENRIKA TUME LETNI TABOR SDS – LEPENA 2005

29. julij – 7. avgust

Datum	Dejavnost	Primernost
Pe., 29. 7.	Ureditev in odprtje tabora z družabnim večerom	Za vse
So., 30. 7.	Uradno odprtje tabora in družabne igre v Kampu Klin Za igralce in navijače! »Med avstralskimi kenguruji in indonezijskimi otoki« <i>Predavanje ob diapozitivih po večerji</i>	Za vse
Ne., 31. 7.	Piknik iz nahrbtnika na Nemških glavah (1597 m) Triurna tura na razledni vrh ob meji <i>Družabni večer ob tabornem ognju</i>	Za vse
Po., 1. 8.	Tradicionalna tura na Škrlatico (2740 m) iz Vrat – odhod izpred Aljaževega doma ob 5. uri Kraljica med slovenskimi gorami <i>Filmski večer</i>	Za izkušene gornike z dobro kondicijo!
To., 2. 8.	Rafting po Soči Pridite, veselo bo! <i>Peka postavi</i>	Za vse, ki znajo plavati
Sr., 3. 8.	Tura na Travnik (2256 m) Po brezpotjih Zlatorogovega kraljestva <i>Tombola</i>	Za gornike z dobro kondicijo!
Če., 4. 8.	Plezanje na balvanih v Trenti V premagovanju vertikale Seniorji in seniorke SDS v Lepeni <i>Družabne igre</i>	Za gledalce, za tiste, ki bi radi poskusili, in za alpiniste
Pe., 5. 8.	Ture z gorskimi kolesi – za ene dopoldne, za ene popoldne Za ljubitelje vrtenja pedalov Aktivnosti Ženskega odbora SDS <i>Slavnostno zasedanje upravnega odbora Slovenskega gorniškega kluba Skala s podelitvijo vodniških znakov novim prostovoljnim gorniškim vodnikom</i>	Za vse
So., 6. 8.	Tura na Triglav (2864 m) iz različnih smeri SDS na vrhu	Za gornike z dobro kondicijo!
Ne., 7. 8.	Sklepnji del tabora	

Kontaktna oseba za prijave in informacije je Gašper Predalič (040 464 060).

Prijave za vse dejavnosti sprejemamo en večer prej. Zamudniki se nam bodo lahko pridružili še na dan dejavnosti!

Vsi odhodi na dejavnosti so iz tabora v Lepeni, po poprejšnji napovedi se bo mogoče priključiti tudi od drugod.

Z NAMI BO VARNEJE, A NE POZABITE SKRBETI SAMI ZASE!

Cenc v taboru:

- bivanje v šotoru za odraslo osebo je 1880 sit
- bivanje v šotoru za upokojenca je 1800 sit
- bivanje za otroka od 7. do 12. leta je 900 sit

Doplačilo za elektriko je 550 sit na dan.

- Cena bivanja v sobi, brez zajtrka, za odraslo osebo je 5200 SIT.
- Cena bivanja v sobi, brez zajtrka, za otroka do 12 let je 4570 SIT.

Za vse dodatne informacije pokličite v Kamp Klin na št. 05 388 95 13.

*Nimate športne opreme? Nič zato!
V Bovcu vam jo bodo posodili po ugodnih cenah!*

Brezplačni oglasi

Larin zrcalni odsev

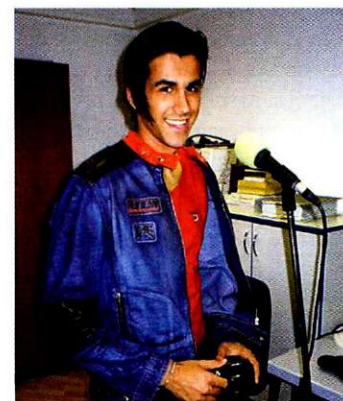
Lara Baruca je s prvim singlom iz prihajajočega albuma Mindhacker napovedala bistveno zrelejši in trši zvok novih skladb, h kateremu je nedvomno pripomogel tudi 'elektronski' Peter Penko. Pretekli dve leti medijskega premora je Lara dodobra izkoristila za glasbeno eksperimentiranje in pisanje pesmi, katerih število je kmalu naraslo čez 50. Pred odhodom v studio je Lara s svojo skupino tako stežka izbrala 'le' 17 skladb, ki ustrezajo konceptu novega albuma in bi si zaslužile svoje mesto na CD. Ker so bile številne skladbe prvotno napisane v angleščini in šele nato prepešene v slovenščino, je Lara nekatere izbrane pesmi posnela v obeh različicah. Tako je bil Creature of time prvotni naslov aktualnega singla Zrcalni odsev, s katerim je Lara potešila radovednost fanov, ki že nestrpnost pričakujejo skorajšnji izid njenega albuma. Odzivi na Zrcalni odsev so zelo pozitivni, saj se le-ta uvršča na glasbene lestvice, na nekaterih radijskih postajah pa so ga poslušalci že izglasovali za popevko tedna.

Domen Kumer - zmagovalec MMS

Minulo soboto je na finalnem večeru festivala Melodije morja in sonca zmagal Domen Kumer s skladbo Do Portoroža. Na drugo mesto se je uvrstila Rebeka Dremelj s skladbo To je prava noč, na tretje pa pesem Solze z neba Mance Špik. Uvrstitve so izidi glasovanja gledalcev po telefonu, glasovanja prek sms-sporočil in glasov občinstva na festivalu v amfiteatru portoroškega Avditorija. Nagrade je podelila tudi strokovna žirija, in sicer v obliki priznanja in denarne nagrade v brutovrednosti 120.000 tolarjev, ki jih podarja Združenje skladateljev, avtorjev in založnikov za zaščito avtorskih pravic Slovenije (SAZAS) za najboljšo melodijo, besedilo in priredbo. Žirija je podelila tudi priznanja in nagrade za najboljšo izvedbo in najboljšo skladbo v celoti. Tako je priznanje in nagrado za najboljšo melodijo prejel skladatelj Marjan Hvala za pesem z naslovom Kam plujemo v izvedbi Bogdana Baroviča. Za najboljšo besedilo je žirija izbrala in nagradila avtorico pesmi Modre oči Darjo Pristovnik, pesem je iz-

vajal Peter Januš. Žirija je za najboljšo priredbo nagradila aranžerja Francija Zabukovca za pesem To je prava noč v izvedbi Rebeke Dremelj.

Priznanje in praktično nagrado za najboljšo izvedbo je prejela izvajalka Manca Špik, ki je pela pesem Solze z neba. Za najboljšo skladbo v celoti pa je strokovna žirija razglasila skladbo z naslovom Vročje.

Avtorji skladbe so prejeli priznanje in denarno nagrado SAZAS v brutovrednosti 360.000 tolarjev. Izvajalec pesmi je bil Anžej Dežan, besedilo je napisala Urša Vlašič, glasbo Matjaž Vlašič, aranžma pa Boštjan Grabnar in Matjaž Vlašič.

T(r)e-dnik

Četrtni so za Trenja in Tednik. In ko so Trenja na dopustu, ostane Tednik, ena redkih oddaj, ki na TVS deluje tudi v juliju.

Oddaji imata skupno točko; obe včasih porumenita, pri čemer je Tednik absoluten favorit. Poglejmo zadnji primer.

Tednik se je začel s črno kroniko, kar je, blago rečeno, nenavadno. Magazinska redna tedenska oddaja nacionalne televizije bi se s črno kroniko lahko šele končala, ne začela!

Na začetke sodijo recimo reportaže iz tujine. Takšna, kot jo je pred tednom dni v Tedniku naredila novinarka, ki se je podala v Srebrenico in ob obletnici pokola v tem mestu odprla oči tudi nam. Vreče s posmrtnimi ostanke več sto žrtev, skrb za njihovo identifikacijo, pričevanja svojcev ... Čista desetka!

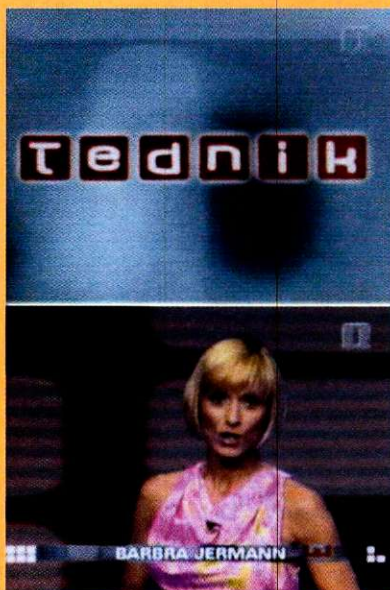
No, očitno je bila izjema, ne pravilo. Drugi je bil prispevek o brezdomcih. Odlična ideja, že tistih na Pedagoški fakulteti, ki so jim naredili revijo z naslovom Kralji ulice, odlična ideja brezdomcev, ki so izkupiček za 2.800 izvodov (15.000 tolarjev) podarili za novo pediatrično kliniko, odlične izpovedi brezdomcev; Toneta, Maje, Tadeja, Aleša, Roberta in drugih.

Tretji prispevek – izdelki za hitro hujšanje. Četrtni prispevek – nakupovalne skušnjave. In poslednji Bijelo dugme – jugonostalgija. Skratka, lahko, lahko, prelahkotno. In tudi s premalo truda. V prispevkih, ki se pojavljajo v Tedniku, si novinarji običajno najdejo več strokovnih mnenj na primer sociologov, psihologov, pediatrov, ekonomistov, vzgojiteljev. Pri nakupovalnih skušnjavah recimo ni bilo sogovornikov. Prispevek o hitrem hujšanju in drugih obljubah, ki jim nasedajo ženske z nakupi tovrstnih izdelkov, bi tudi moral iti dlje. Kje je bila recimo ekonomska plat zgodbe? Ob prispevku o "belih gumbih" in njihovih koncertih po Sarajevu, Zagrebu in Beogradu, kjer jih je pričakalo 150.000 ljudi, pa je sestra tako cvilila od navdušenja, da ne zmorem nobene resne ocene. Očitno je bil kul.

Poleg lahkotnosti tem, ki jo vendarle lahko oprostimo, saj je poletje, me je presenetila, v drugo smer, da ne bo pomote, tudi voditeljica.

Nekdanja BARBARA JERMAN je postala zdaj BARBRA JERMANN?! Sestra mi pojasni, da je to numerologija. Da obstajajo imena, ki prinašajo več sreče in zadovoljstva, in ona, ki smo jih pač dobili pri krstu. In da je zdaj moderno, da se, če ti izračun imena in priimka ni všeč, preimenuješ. Tudi prav. Meni je tudi bolj všeč, da sem MAGIČNA in ne MANIČNA gledalka. Ampak v rubriko, ki ima ambicijo medijske kritičnosti in je objavljena v tedniku Demokracija, takšne norčije še smejo soditi. V informativni program nacionalne RTV pa prav gotovo ne. Ali pač?

Magična gledalka

horoskop

Rak (22. junij – 21. julij)

V ponedeljek naredite zase kaj dobrega, malo se pocrkajte, pa ne preveč. Vaše čustveno življenje se bo umirilo proti sredini tedna, ko boste spet lahko začeli delati tako, kot je treba. Veliko bolje bo.

Lev (22. julij – 21. avgust)

V svoji vnemi, da bi stvari popravili, boste svoje prijatelje nervirali. Bolje bo, da se odstranite takrat, ko začutite, da morate oditi. V petek se bo vaša družina veselila vašega nasveta ali celo vaše pomoči.

Devica (22. avgust – 21. september)

Počutili se boste utesnjene zaradi obveznosti, ki se vam bodo pojavile med tednom. Težko pričakovani dopust se bo odmaknil. Potrudite se, da s slabo voljo ne bi pokvarili konca tedna, ki ste ga načrtovali.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Raziskati boste morali nov teritorij in prav lepo se vam bo zdelo, ker boste napredovali. Postali boste nekoliko zalostni, ko boste začeli premišljati o preteklosti in o tem, česar niste nikoli imeli. Pojdite do prijateljev.

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Najlaže je plavati s tokom. Vendar se boste morali zbuditi in se upreti. Tok vas namreč lahko pripelje v še večjo zago, kot je ta, v kateri ste zdaj. Poiščite si kakšnega dobrega sogovornika in se pogovorite.

Strelec (22. november – 20. december)

Ta teden bo za vas poln čudovitih doživetij. Tudi sicer ne boste dovolili, da bi vam kdor koli pokvaril dneve, ki bodo polni sonca. Poiščite si nekaj ljudi, s katerimi boste lahko uresnili svoje sanje in želje.

Kozorog (21. december – 19. januar)

Bodite vendar malo bolj prepričani sami vase in v svoja dejanja, saj vendar ne delate tako slabo! Kmalu bodo tudi za vas prišli boljši časi, boste videli! Veliko lepše vam bo, če se boste sprostili.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Spremembe, ki se bodo zgodile v tem tednu, bodo večinoma spremembe na bolje. Naredili boste veliko tudi zase in za svoje bližnje ter prijatelje. Veselili se boste prihajajočega dopusta in prostih dni.

Ribi (19. februar – 20. marec)

Imejte odprte oči in ušesa. Kmalu boste izvedeli vse, kar morate vedeti. Do petka boste delali preveč, potem pa si boste vzeli nekaj dni za počitek. Tudi dopust bi se prilegel, a kaj ko delo vedno počaka.

Oven (21. marec – 20. april)

Vaše delo bo sredi tedna dobilo nov zagon in pred seboj boste zagledali novo pot. Vaše poslovne sposobnosti bodo prišle do izraza proti koncu tedna, ko se boste odločali o svoji prihodnosti v zvezi.

Bik (21. april – 21. maj)

V ponedeljek se vam bo zgodila manjša krivica, ki pa vam jo bo uspelo prežvečiti in se urediti. Pojavili se bodo ljudje, za katere se vam bo zdelo, da bi vam radi škodovali. Ne nasedajte zgodbicam.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Vaši interesi so se zasukali v smer, ki je niste pričakovali. Družinski ali poslovni partner utegne delovati na vas kakor diktator, zato se ne boste počutili najbolje. Odločite se, ali boste to še naprej prenašali.

V vasi Bardo v Terski dolini, na sončni strani predgorja Julijcev, severno od Nadiških dolin, imajo evangelij zapisan v svojem narečju. V začetku julija sta bila tam verski in kulturni praznik. K slovesnemu ozračju so pripomogli tudi gostje iz Slovenije. Žal pomeni obisk enkrat na leto kot podpora tukajšnji kulturi le kapljo v morje.

Marijina cerkev v vasi Bardo

V Kristusovem imenu

Marijin župnijski praznik so v Bardu tudi letos praznovali tako, da je praznovanje presehalo okvire teh vasi. Pred leti je postala poseben razlog za obiske maše v Bardu v narečju natiskana in med mašo brana Božja beseda. Pred stoletji je bila napisana v narečju, sedaj pa objavljena še s prevodom v italijanščini. Maša in kulturno srečanje privablja obiskovalce tudi iz osrednje Slovenije in ne le iz krajev ob meji. Tako se je dogodek posrečno vtkal v čezmejno kulturno povezovanje v duhu Evropske unije.

Enkrat na leto poteka dvojezična maša; poleg obreda v italijanščini je še branje narečne "Boave Besiede" in petje slovenskih narečnih in italijanskih nabožnih pesmi. Vsaj en dan v letu združi veliko domačinov, čeprav so izseljeni po svetu ali pa le po Furlaniji. Tako se v dvojezičnem ozračju tudi njihovi potomci znova zavejo kulturne in verske zapuščine prednikov. Marijina cerkev, na novo zgrajena po potresu leta 1976 (nedotaknjen je ostal več kot 20 metrov visok zvonik), se na vrhu grička Barda vidi že od daleč, ko se bližamo vasi, in nam kaže pravo pot.

Iz posoškega prostora se tega praznovanja udeležujejo nekako od obnove naprej, čedalje več obiskovalcev pa prihaja tudi iz osrednje Slovenije. Tokrat je z dvema avtobusoma prišlo kar 160 slušateljev tretje univerze in pevski zbor Glasbene matice iz Ljubljane. Maše se je ude-

ležil tudi Franc Puksič, državni sekretar za Slovence po svetu in v zamejstvu. Kot vedno je dvojezično mašo vodil domači župnik Renzo Calligaro, ki se je naučil narečja in pogovorne slovenščine. V slovenskem narečju je prebral odstavek iz evangelija, ki ga je potem v italijanščini ponovila Marjeta Kersič Svetel. Nekateri so ta trenutek čutili kot posebno obogatitev, kot prepletanje kulturnega in sakralnega. Poleg tega je duhovnik med pridigo govoril delno slovensko, delno italijansko. Tako so obred lahko spremljali vsi navzoči.

Po maši je domačin Viljem Černo, profesor v pokoju, dejal, da obred in besede župnika razume kot sporočilo, da se lahko tudi domačini v tukajšnjih vaseh in navzdol po Furlaniji in Posočju sporazumevajo, če vsi razumejo in govorijo oba jezika. Oplajanje s tem bogastvom bi mora-

lo privlačiti zlasti dobrega kristjana, je poudaril Černo. Kako pojejo pri maši v notranjosti Slovenije, so predstavili pevci zbora Glasbene matice. Pri popoldanski procesiji je s starimi slovenskimi nabožnimi pesmimi sodelovala še godba iz bližnje vasi Buje, iz katere je tudi tukajšnji župnik. Posebnost procesije je poljubljanje križev, ki jih verniki prinesejo s seboj.

Po obredu je bilo družabno srečanje s pogostitvijo z domačimi jedmi in "pašto". Domačini so poskušali ustreči navzočim z mesom na žaru, domačim vinom, že med mašo pa so po starem obredu delili kruh. Černo se je zahvalil državnemu sekretarju Puksiču za udeležbo, ta pa je vsem zaželel vse dobro tudi pri ohranjanju vaskih običajev. Domačini si prizadevajo ohraniti tudi domač videz vasi. Tako so za obiskovalce postavili zanimive spominske table, na katerih so

imena posameznih predelov vasi. Sredi Barda so trije dvojezični napisi ustanov, žal pa ni slovenskega imena vasi. Kot kaže, si želijo ohraniti svojo istovetnost in spodbuditi turistični razvoj.

Morda si poleg običajnih turistov želijo več obiskovalcev iz Posočja, sosednjih slovenskih krajev v Italiji in iz osrednje Slovenije. Turizem bi lahko s planinskimi turami in arheološkimi zanimivostmi veliko pripomogel k oživitvi tukajšnjih krajev, čeprav so bile marsikaterne značilnosti odstranjene skozi "čas" ali skupaj s potresnimi ruševinami.

Calligaro je primerjal srečanje z Božjim razodetjem v navzočnosti Sv. Duha, ko se ljudje različnih jezikov v Kristusovem imenu in duhu zberejo, skupaj molijo in drug drugega razumejo. S tem postanejo združeni v veri in v tem novem ustvarjanju se rojeva tudi nova zgodovina. **M. M.**

Na slovesnosti v Bardu je bil tudi državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Franc Puksič.

Obiskovalci so lahko poslušali slovenske in italijanske narečne pesmi iz zamejstva in Slovenije.

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov								SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	POVRŠINA: OBMOČJE	VEČJI ŠOP POŽETEGA ŽITA	BOGOVI VELIKANI V GRŠKI MITOLOGJI	BIBLIJSKI VELIKANI V JUŽNEM KANAANU	DEMOKRACIJA
 <p>Velike misli, dogodki in osebnosti preteklosti, žive teme sedanjosti, literarni junaki in njihove zgodbe, pesniške širine duha in praljična obzorja sveta.</p>								FRANCOSKI FILMSKI IGRALEC (JEAN)						GOROVJE V MJANMARU (BURMA)
Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu								PLAČILO ZA ORANJE						
Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, spleti: www.samorog.com								VZPETINA PRI TREBNJEM						
								KAR NI V SKLADU S PRAVILOM						
								JANEZ LOGAR			HOKEJIST ZUPANČIČ			
								FRČANJE PO ZRAKU			PETE SAMPRAS			
DEMOKRACIJA	SESTAV VEČ APARATOV	ŠPORTNIK, KI IGRA ROKOMET	REKA V FRANCIJI, PRITOK RONE	STRANSKA DESKA PRI POSTELJI	KEMIJSKI ZNAK ZA TANTAL	PREDMET KI ŠČITI, VARUJE KNJIGO	LINDA EVANS GROZOVIT VLADAR			VRSTA PECIVA				
										PRVA ŽENSKA				
	GRŠKI FILIZOF IZ STAGIRE											POGOST VEZNIK		
	NAREDITEV, DA KAJ KAM PRIDE										POLJSKI POLITIK (STANISLAW)	DEMOKRACIJA	PRAOČE BOGOV, OKEAN	KEMOJSKI ZNAK ZA TITAN
	ANGLEŠKA PLOŠČINSKA MERA				KEMIJSKI ZNAK ZA IRIDIJ			LITERAT KONFINO				OLIVER TWIST		
								STALJENA SNOV				VSAKO OD OJES		
	HRVAŠKI NOGOMETAS (KRAŠNODAR)				AMERIŠKI PESNIK JAMES					JAP. PLAVALKA (MIJUMI)				
										LITERAT KRISTAN				
	BESEDA OB KONCU MOLITVE				ŠTETJE ZA ENKO									IGOR TORKAR
					KRALJEVIČ IZ IND. EPA									
	KEMIJSKI ZNAK ZA TELUR	PRIPADNIK INKOV						PRIDELEK ENEGA LETA						BANTUJSKO LJUDSTVO V ZAMBII
		VRSTA VRBE						ODŽAGAN KOS DEBLA						
	MANJŠA UTA					RAFKO IRGOLIČ			IT. SKLAD GIUSEPPE					
						PAULA ABDUL			DRAGO IBLER					
	VELEMESTO V PAKISTANU											KRAJ NAD VIPAVSKO DOLINO		
	MESTO V RUSIJI, BLIZU UFE			DEMOKRACIJA	FRANCOSKI IGRALEC DELON							STARO ZIDOVSKI KRALJ		

rešitev prejšnje križanke

DACAR, ONATAS, LIMONA, NKOMO, JANI, KE, KM, TEODOR, LIM, AAL, ANDREJ KOMAC, RI, BAR, TERAPEVTKA, UJEDA, OKO, AON, SKA, MAL, ROA, OTA, ORO, JUNAK, LINARES, ELIKON, INJEKTOR, AVARI, BAER, AMA, NANNA

nagrajenci 27. številke

- 1. nagrada: PEPCA NOVLJAN,** Peščenik 10, 1294 Višnja Gora
- 2. nagrada: MARIJA PAVLA NOVAK,** Cesta na Griču 8, 3320 Velenje
- 3. nagrada: VESNA ZEMLJIČ,** Gradnikova 105, 4240 Radovljica

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 28. 7. 2005 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

včeraj, danes, jutri...

- **18. 7. 1591** je umrl slovenski skladatelj Gallus Jacobus Carniolus.
- **18. 7. 1659** se je rodil francoski slikar Hiacinthe Rigaud. Ko je nekoč portretiral neko strahotno naličeno plemkinjo, mu je nezadovoljna dejala: "Le kje, vraga, kupujete barve!" – Slikar je mirno odgovoril: "Zdi se mi, da imava istega dobavitelja!"
- **18. 7. 1879** se je v Idriji rodil slovenski humoristični pisatelj in novinar Damir Feigel. Bil je vidnejši začetnik domače znanstvene fantastike in kulturni delavec v zasedeni Primorski.
- **19. 7. 1848** se je v New Yorku začel prvi kongres žensk, ki so zahtevale volilno pravico in enakopravnost v družbenem življenju.
- **19. 7. 1888** je v Gorici začel izhajati Rimski katolik. Urejal ga je dr. Anton Mahnič.
- **20. 7. 1947** so v Parizu sklenili mirovno pogodbo med Italijo in Jugoslavijo, ki je določala mejo. Jugoslavija je dobila nekdanje italijanske province Zadar, Reko, del provinc Pulj, Gorica in Trst, Italija pa je obdržala Kanalsko dolino, Beneško Slovenijo, Režijo in Gorico. Ustanovljeno je bilo Svobodno tržaško ozemlje (STO).
- **21. 7. 1911** se je rodil kanadski filozof Marchal McLuhan. Rekel je: "Televizija je prinesla krutost vojne v udobnost dnevne sobe."
- **21. 7. 1924** se je v Šempolaju rodil slovenski pisatelj, esejist in publicist Alojz Rebula.
- **21. 7. 1948** so bili objavljeni izidi prvega povojnega popisa prebivalstva v Jugoslaviji, ki so ga izvedli marca. Slovenija je imela tega leta 1,389.094 prebivalcev.
- **22. 7. 1957** so v Trstu ustanovili Tržaško kreditno banko. Nadaljevala je izročilo slovenskih tržaških denarnih zavodov, ki jih je med vojnama uničil fašistični režim.
- **22. 7. 1972** se je na Venero mehko spustila sovjetska vesoljska ladja Venera 8.
- **23. 7. 1811** je Valentin Vodnik poslal francoskemu guvernerju Ilirskih provinc posebno spomenico, v kateri je poudaril, da se "jezik Ilircev deli na srbsko in slovensko narečje".
- **23. 7. 1866** je ameriški industrijalec Oliver Fisher Winchester začel serijsko izdelovati najslavnejšo puško Divjega zahoda – winchesterko.
- **23. 7. 1903** se je rodila italijanska gledališka in filmska igralka Elsa Merlini. Neko dekle jo je vprašalo, ali je lahko profesor matematike dober mož. Igralka je odgovorila: "Nikakor. Le zakaj naj bi bil profesor matematike izjema?"
- **24. 7. 1864** se je rodil nemški pisatelj Frank Wedekind. Nekoč ga je mlad pesnik vprašal: "Mojster, povejte mi, katero pot naj uberem, da bom dosegel vaše priznanje." – Odgovor je prišel hitro: "Proti domu."

pogled nazaj

(od 18. 7. do 25. 7.)

Požar v antičnem Rimu

Ponoči med **18. in 19. julijem leta 74** je v Rimu zagorelo. Po splošnem prepričanju je bil krivec požara nori cesar Neron. Ni dokazano, da je Neron svojo željo javno izrekel, kot tudi ne, da bi jo uresničili njegovi privrženci. Govorice, da je dal sam zažgati Rim, so bile tako trdovratne, da je moral poiskati krivce. Našel jih je v kristjanah in začelo se je njihovo najhujše preganjanje v zgodovini, hkrati pa tudi obnova Rima, ki je iz starega mesta naredila čudež antičnega urbanizma.

Antični Rim je bil pred požarom s svojimi dvajsetimi kilometri oboda in dvema milijonoma prebivalcev največje in najbolj živahno antično mesto. Imel je dva obraza. Mogočne antične stavbe in svetišča, obdana z nasadi, pa predele, v katerih so tekle ulice, zaprte in vklejane med tri- ali štirinadstropne hiše, in ubirale smer, ki jim jo je narekovala narava. Mestna kanalizacija je bila speljana samo po glavnih odsekih. Stanovanja, obrtniške delavnice in hlevi so bili pomešani. Do središča mesta (Forum Romanum) se je dalo priti po ulicah, ki so tekle gor in dol po sedmih gričih. Kadar je bilo treba mesto založiti z živežem, je bila pot izredno težavna.

Jakob Alešovec

24. julija 1842 se je v Skaručni rodil slovenski humoristični pisatelj Jakob Alešovec.

Nekaj časa je bil na učiteljski, zaradi pomanjkanja denarja pa je šolanje pretrgal in se zaposlil kot domači učitelj pri Miroslavu Vilharju na gradu Kalc. Vilhar, ki je bil že znan narodnjak in ljudski pesnik, je vplival na Alešovca predvsem tako, da je začel namesto v nemščini pisati v domačem jeziku. Ko se je preselil v Ljubljano, je postal časnikar in pisatelj. Od leta 1866 je pisal v slovenščini, objavljal je ljudske in meščanske povesti brez velikih umetniških ambicij, pogosto hudomušne.

Leta 1869 je začel izdajati satirično-politični list Brencelj, ki ga je sam urejal in večinoma tudi pisal. Izhajal je 17 let. V njem je Alešovec nenehno zbadal nemškutarje in nemško politiko na Slovenskem. V tem času je napisal nekaj prijetnih in zabavnih spisov (Jama nad Dobršno, Petelinov Janez, Ne v Ameriko).

Za oder je napisal ljudsko igro Eno uro doktor, najboljša in najbolj znana Alešovčeva pripoved pa je avtobiografska povest Kako sem se jaz likal, ki ji je pisatelj dal pod-

naslov Povest slovenskega trpina. V povesti na prijeten in duhovit način pripoveduje o svojem razburkanem in trpkem življenju od otroških let do moške dobe, ko je v starosti štiriinštirideset let odložil pero. Jakob Alešovec je napisal tudi prvo slovensko kriminalko Iz sodnijskega življenja.

Julius Kugy

V Gorici se je **19. julija 1858** rodil gornik in pisatelj Julius Kugy. Po materini in očetovi strani je imel slovenske prednike. Po materi je bil vnuk slovenskega pesnika Koseskega.

Poleti leta 1877 ga je iskanje rože, ki jo je idrijski kirurg Bathasar Hacquet sto let pred njim poimenoval Scabiosa Trenta, pripeljalo v dolino Trente. Tako je Kugy prvič prišel v Trento "po letih hrepeneja, ko sem imel pred seboj enega najvabljivejših ciljev svojih mladih časov". Takrat se je začelo njegovo sožitje s to alpsko dolino in z njenimi ljudmi, zlasti vodniki, ki

so ga vodili po brezpotjih trentarskih gor, kjer je nenehno iskal Scabioso Trento.

V gore je sprva hodil kot navdušen botanik in objavil nekaj botaničnih člankov. V Julijskih Alpah je opravil veliko vzponov, od teh okoli 50 prvenstvenih, večino s slovenskimi vodniki. Na Kugyja spominjajo nekatera imena v gorah, na primer Kugyjeva smer, Kugyjeve police. Planinska zveza Slovenije mu je leta 1953 postavila spomenik na Turi blizu Loga v Trenti.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

LDS in SD v brezkom-promisnem boju za obvladovanje medijev

Kot je bilo pričakovati, skuša opozicija na vse načine metati polena pod noge novi slovenski vladi, ker se pač nikakor ne more sprizniti z volilnim porazom. Krčevito skuša ohraniti svoj dvajsetletni vpliv na medije. Tako skuša z vsemi močmi in zakulisnimi zvijačami onemogočiti predvideno reformo na RTVS in nikakor noče dati iz rok enega, poleg tiska, najvplivnejših medijev, s katerim si skuša pomagati do vnovičnega prevzema oblasti. Kot naroden je bil poziv upokojenega zadnjega urednika propadlega dnevnika Republika, nekdanjega predsednika Društva novinarjev Slovenije, predstavnika upokojencev in člana sveta RTVS Marjana Sedmaka, ki je sprožil pobudo za razpis predhodnega zakonodajnega referenduma o zakonu o RTV. Seveda lahko pri tem računa tudi na stoddostno podporo predsednika Društva novinarjev Slovenije Grega Repovža in nekaterih njegovih nagrajevanih novinarjev "starega kova" z moralnopolitičnimi kvalitetami, ki jim je nova vlada trn v peti. Ker ima njihova "ideološka cenzura" še veliko moč, gre vselej uspešno na roko vladi v senci in tudi kapitalski eliti, posebljeni v Forumu 21. Tako je seveda povsem jasno, da LDS in SD branita politično obvladovanje televizije in tiska. Hkrati ne smemo pozabiti, da so ob vnovični izvolitvi Janeza Kocijanciča za predsednika

sveta RTV pred tremi leti odstopili kar štirje člani sveta, med njimi odlična novinarka gospa Rosvita Pesek. Politika je zlorabila svojo moč tudi s prisilnim odstavljanjem gospoda Žarka Petana. Zanimivo in predvideno je bilo, da bo državni svet izglasoval veto na zakon o RTV Slovenija, čeprav je po mnenju večine vladnih predstavnikov državni svet nepotreben, saj je

brez prave avtoritete in njegov "navidezni" veto je bil že v prejšnji vladi brez učinka. Seveda je predsednik največje opozicijske stranke LDS vesel, da je opozicija LDS in SD zbrala 31 poslanskih podpisov za referendum, ki ga mora predsednik državnega zbora g. France Cukjati v kratkem razpisati. Zanimivo je tudi mnenje šefa na novo preimenovanih Socialnih demokratov (resnične socialdemokrate so v prejšnjem režimu preganjali) Boruta Pahorja, ki se zaveda, da je LDS ves čas obvladovala televizijo in da referendum ni smiseln, saj je njegov izid negotov, ker sta že dva referenduma nekdanji opoziciji propadla, temu pa je sledil še volilni poraz. Količina jim še ta referendum propadel, se Rop nada, da pomoči ustavnega sodišča, saj je njegova sestava tako idealna, "neodvisna" in "nepristranska", da bi si jo želela vsaka realsocialistična država. Tudi 600 milijonov tolarjev, ki bi jih zapravili za referendum, je nepotrebna potrat sredstev, ki gre v škodo davkoplačevalcev.

Roman Kralj, Maribor

Levičarske manipulacije

Pred časom so zaskrbljeni prizadeti zgodovinarji staknili glave in nas z javnim pisanjem opozorili, da je treba zavarovati 'tekovine' komunistične revolucije, in kot vemo, je njihov zapis izzvenel kot maloumna farsa, saj so nas mediji le nekaj dni zatem soočili z najnovejšimi odkritji na področju povojnih pobojev. Najnovejša odkritja zgodovinskih dokumentov izkazujejo, da ti zgodovinarji, ki se sicer dičijo z aka-

demskimi pripornami, niso strokovno opravili svojega dela – verjetneje je, da so nam, lahko vodljivi, kot so, po političnem diktatu dolga leta lagali.

Znova smo soočeni z javnim zapisom "Sovražni govor se širi po državi", ki ga mediji to pot predstavljajo kot skupni izdelek civilne družbe več kot 400 akademikov, intelektualcev in drugih razumnikov. Ne soglašam! Pravilneje bi bilo, da bi mediji profesionalno opozorili na dejstvo, da podpisniki, ki znova politikantsko zlorabljajo medij civilne družbe, močno gravitirajo proti levemu političnemu polu, ki se po porazu na zadnjih volitvah danes sooča s problematiko prestrukturiranja, kjer jih, kot kaže, pred potopom nad gladino vode držijo le še izbrisani, Romi, geji, lezbijke in samske ženske, ki so potrebne umetne oploditve.

Količina bi se s tem javnim zapisom izpostavilo samo nekaj verodostojnih ljudi, bi imel za mnoge večjo težo, kot jo ima sedaj, saj je splošno znano, da napredek prinašajo razmišljajoči posamezniki in ne poneumljena (lahko vodljiva) množica. Ni prav veliko intelektualno dejanje, ko se je velika večina v pomanjkanju individualne moči pod politikantski pamflet zgolj podpisala in 'skrila' v množici 'zvenceh' imen, ki se vsakokrat kot po selektivnem diktatu v kontekstu črednega nagona kot stampedo usuje proti vsem, ki pomenijo realno nevarnost za zakoličene zlagane dogme 'tekovin' komunistične revolucije.

Velika večina podpisnikov je tako ali drugače aktivno sooblikovala politično/družbeno dogajanje (v zadnjih 12 letih vladavine LDS na 50 let komunistične podlage), zato se čudim, da se za zavarovanje obrobni skupin niso bolj angažirali, ko so bili na oblasti njim všečni tako in drugače levi politiki, ki so imeli zadnjih 12 let vso potrebno večino in posledično politično moč, da bi lahko podelali vse izbrisane, civilizirali vse Rome, umetno oplodili vse tega potrebne samske ženske, spa-

rili – oprostite, poročili vse geje in lezbijke te dežele. In kaj od tega so realizirali? Nič! Sposobnost pa taka!

In nazadnje, domnevno spoštovana množica tako in drugače levih akademikov, levih intelektualcev in levih razumnikov, vsi vi, ki vas je tako razburilo nekaj ne ravno umnih verbalnih izpadov, kjer je najhujši pošiljal zgolj dve rdeči poslanki na ginekološki pregled, kar ste morali celo ovekovečiti v javnem politikantskem pamfletu, kje ste bili, kaj ste razmišljali in na kaj so bili nastavljeni vaši postkomunistični medušečni senzori, ko so pred časom mediji raznesli žalostno novico o odkritju več kot 400 prikritih grobišč po Sloveniji, v katera so vaši politični somišljeniki s sovražnim govorom strelnega orožja poslali na tisoče Slovencev, med katerimi ni manjkalo ne otrok ne mater ...

Franc Trunk, Lucija

V davčni zakonodaji ni čarobnih rešitev (1)

V intervjuju (Demokracija št. 27.) z zgornjim naslovom je dr. Andrej Bajuk na koncu intervjuja odgovoril na vprašanje glavnega urednika Demokracije, ali verjame v spravo: "Da, verjamem v spravo. Prej ali slej bo do nje tudi prišlo, pa čeprav se že od leta 1990 napadi ponavljajo. Razlika pa je v tem, da je čedalje več ljudi, ki se tega zavedajo in temu ne nasedajo ..." Optimizem finančnega ministra se potrjuje tudi na drugih področjih. Seveda, za zdrave državne finance in uspešno gospodarstvo ni dovolj le optimizem, zato pojasni, da v davčni reformi ni "čarobnih" rešitev. Bistveno napotilo za nujne spremembe je bilo, da se preučijo poenostavitve in zagotovi preglednost celotnega sistema. Napadi na idejo enotne davčne stopnje so prav gotovo pretirani, saj

» vlada dokazuje premišljene in postopne spremembe, kar velja tudi za umik države iz gospodarstva.

Predsednik NSi me spominja na idejnega vodjo osamosvojitve in demokratizacije Slovenije dr. Jožeta Pučnika. Slednji je bil ob pomembnih vprašanih izredno prepričljiv in odločen, kar se čedalje bolj kaže tudi pri finančnem ministru. Tako pokojni Pučnik kot Bajuk sta izkušnje pridobivala tudi v tujini. Doma sta bila deležna hudih diskreditacij in ponižanj. Zagovorniki kontinuitete so v obeh videli nevarna tekmeča, in čeprav dr. Pučnika že nekaj let ni več med nami, sem prepričan, da je veliko pripomogel k zamenjavi oblasti jeseni leta 2004. Dr. Bajuk je aktivno sodeloval pri spremembah, zato mu je predsednik vlade Janez Janša kot strokovnjaku zaupal najodgovornejši resor. V naš sistem vnaša novo miselnost doslednega in preglednega delovanja. To je pokazal tudi z rebalansom letošnjega proračuna.

V novih razmerah, ko se poleg institucionalne krize kažejo tudi čedalje večja razhajanja na področju financ in razvoja EU, je pomembno, da konstruktivno sodelujemo pri reševanju težav. Kriza je nastala verjetno zaradi velike širitve, predvsem pa z izsiljevanjem velikih članic. Egoizem bo škodoval vsem. Seveda, gre tudi za temeljna vprašanja ravnovesja med konkurenčnostjo tržnega gospodarstva in socialnimi pravicami. Globalizacija ima svoje zakonitosti, zato bo moral v EU zmagati razum, tudi na račun nekaterih nelogičnosti v subvencioniranju kmetijstva, ter odločneje podpreti razvoj novih znanj in tehnologij. Prepričan sem, da bo iz te krize Evropa izšla močnejša in enotnejša, za Slovenijo pa je priložnost, da se dobro organizira in

začne intenzivno črpati razpoložljiva finančna sredstva, predvsem pa se mora usposobiti za uporabo tako domačega kot tujega znanja. Zupanjanja je še veliko, upanje ostane.

Ernest Pušnik, Jesenice

Milan Zver ima razloge, a molči

Odzivam se na pisanje gospoda Silva Kristana v enem izmed medijev. Podpisani sem bil v prejšnjem mandatu občinskega sveta občine Idrija eden njegovih članov. Ena od pristojnosti omenjenega organa je tudi izdajanje soglasja k potrditvam ravnateljev javnih zavodov, kjer občina nastopa kot (so)ustanoviteljica oziroma kot lokalna skupnost. Tako smo izdajali soglasja k potrditvam ravnateljev ali ravnateljic vrtca, osnovne šole, centra za posebno izobraževanje, gimnazije, direktorja ali direktorice zdravstvenega doma, psihiatrične bolnišnice, centra za socialno delo in podobno. Pri omenjenem izdajanju soglasij ali nesoglasij s strani občinskega sveta je bilo že vnaprej znano (zakonsko določeno), da občinski svet mora izdati svoje mnenje, stvar resornega ministra pa je, ali tako (ne)soglasje upošteva ali ne, pri čemer mu za odločitev ni treba podati nobene obrazložitve, njegova odločitev pa je dokončna. To dejstvo je pri nekaterih mojih svetniških kolegih in kole-

gicah vzbudilo kar nekaj resignirane (samo)spraševanja oziroma ugotovitev v slogu, "kaj sploh izdajamo ta soglasja, če pa jih nikomur ni treba upoštevati". Svoje osebno mnenje, če me je že kdo vprašal po njem, sem omejil na veljavni zakon, češ, "če mu obrazložitve ni treba dati, je zagotovo ne bo dal".

V omenjenem mandatu občinskega sveta je bilo samo naključje, da je bil eden od mojih takratnih kolegov tudi gospod Borut Hvalec, ravnatelj Gimnazije Jurija Vege Idrija, ki se je prav takrat znova prijavljaj na razpis za to mesto. Po končanem razpisu je bil edini kandidat, občinski svet mu je vsaj trikrat izdal pozitivno mnenje za to službo, enako kolektiv gimnazije, resorni minister dr. Gaber pa ga je vsaj trikrat zavrnil – brez obrazložitve. Svojevrstni privilegij takratnih članov in članic občinskega sveta je bil, da smo lahko od svojega kolega "iz prve roke" slišali, da ni jasno, zakaj ga minister Gaber ne potrdi, ob hkratnem zahtevanju pristojnih občinskih služb, da za izdajo pozitivnega soglasja s strani občinskega sveta ni nobenih zadržkov, kar smo večinsko tudi sprejeli in izdajali soglasje, kadar koli je bilo to na dnevnem redu. (Resnici na ljubo je treba povedati, da je gospod Hvalec tudi danes ravnatelj idrijske gimnazije, to je postal še za časa ministra Gabra, pri čemer mi razlogi za ministrovo spremembo mne-

nja osebno seveda niso znani niti me ne zanimajo, ker me tudi ne morejo, saj zakon tega ne predvideva.)

Gospod Kristan: zame je vsak od 16 ravnateljev, ki jim minister Gaber ni dal soglasja, čemur ne oporekate, priznan pedagog in ravnatelj, dokler se argumentirano ne dokaže nasprotno. Prav tako nisem v nobenem od teh 16 primerov zasledil vašega izliva gneva na takratnega ministra Gabra, ki ni izdal soglasja v skladu z morebiti tudi vašimi pričakovanji. Zakaj na primer niste napisali podobnega pisma bralcev v tukaj predstavljenem primeru Hvalca? Rad bi vas opozoril, da zakona, po katerem resornemu ministru ni treba utemeljiti njegove zavrnitve katerega koli kandidata, ni sprejel dr. Zver. Zavzemajte se za spremembo tega zakona, ko bo le-ta sprejeta, pa napadajte vsakega ministra, če ga ne bo upošteval, in to v primeru vsakega zavrnjenega kandidata.

Bojan Božič, Idrija

Nadzora in vzgoje ni nikoli preveč

Že vse od ministrovanja dr. Šturma je čutili, da v našem sodstvu ne bo več tako, kot je bilo. To predvsem potrjujejo tudi naši mediji, ki zadnje dni poročajo o radikalnih potezah pravosodnega ministra, ki z na novo osnovanimi nadzornimi organi, kot je na primer sodni svet, skuša naše sodstvo spraviti na višjo raven. Zanimivo je o tej temi brati v Večeru, ki se je zaporedoma 22., 23. in 24. maja razpisal o tej ministrovski potezi. Plaz 250 pritožbenih pisem na dan na omenjeno ministrstvo (tudi kako moje je vmes!) je vendar samo potrditev tega, na kar nas opozarjajo tudi drugi v svetu – da imamo za voženo in skorumpirano sodstvo! Res je že, da golih sodnih konstruk-

tov nimamo več, nismo pa pravdaleč od političnih fars. Treba se je ozreti le na primer Petek, za katerega je vsaj polovici Slovencev jasno, za kaj gre, pa se še vedno sodi le pretepačem, ne pa njihovim naročnikom.

In od kod ti kritizirani zgledi ozioroma bolezen našega sodstva, da ga je treba sedaj še dodatno nadzirati? Menim, da zaradi pomanjkljive morale in etike, ki izvira še iz realsocializma, ko so bile človekove pravice množično prezrte in se je lastnina jemala vsepočez. Po zmagi nad nacifašizmom so nas v šoli celo učili, da brezrazredni komunizem, ki bo tudi pri nas popolnoma zavladal v kakih petnajstih letih, niti sodnikov in tožnikov ne bo več potreboval. Tudi kasnejši odnos do nacionalnih "krvavih" arhivov iz tistega časa, ki so jih ti oblastniki tik pred sestopom komunizma še na metre skurili, potrjuje mojo tezo o krizi morale tistega časa. Ne nazadnje pa je tudi sama transformacija komunistov v nekoč zanje preklete kapitaliste svojevrstno zrcalo morale teh časov in teh ljudi.

Če govorica, da se vsi Slovenci med seboj poznamo, drži, potem tudi drži, da se med seboj poznajo tudi tožilci, odvetniki in sodniki. Če že niso skupaj študirali ali bili celo "cimri", potem se poznajo z igrišč za golf ali s križarjenj po hrvaškem morju, kjer se tudi največkrat rešijo naše največje sodne zadeve. Prav zato se ne smemo čuditi čedalje pogostejšim govoricam med njihovimi klienti, da je danes najbolje, da si Slovenec poišče sodnega zagovornika zunaj meja. Zlasti so postali zanimivi tisti odvetniki iz tujine, ki obvladajo tudi naš jezik, Slovencitorej, ki so v komunizmu iz različnih razlogov zapustili Slovenijo!

Res pa je, da si večina Slovencev ne more privoščiti tako dolgotrajnih razsojanj, kakršna so pri nas, saj to vendar ogromno stane. Za manjše delikte in vrednostne vsote, kot so na primer izterjave pod 100.000 tolarjev, pa se tako ali tako ne splača več vlagati tožb. In za to dejstvo – našo plačilno nedisciplino – dobro vedo tudi njihovi dolžniki!

Še beseda o sodnih zaostankih,

v zvezi s katerimi je bilo pri obveščanju javnosti v bližnji preteklosti kar veliko prikritega. Spomnim se poročanja o tem na neki naši televiziji pred dobrim letom, kjer je bilo rečeno, da je najstarejši sodni zaostanek star kar osemnajst let!! Ob neki drugi priložnosti pa so mediji poročali, da je zaostanek star 24 let. Trdim, da ne drži ne eno ne drugo, saj vem za primer, ki niti po 31 letih ni končan, stroški za ta pravdanja pa gredo že v stomilijonske zneske! Tudi zaradi "paše", zlasti če je ta za razne izvedence, tožilce, odvetnike in ne nazadnje za sodnike "dobra" in še predvsem če gre na rovaš delavcev kakega dobro stoječega podjetja, ki je še v državni lasti, najdemo odgovor, zakaj tolikšni sodni zaostanki.

Rajko Topolovec, Ptuj

Domine in kocka (3)

Gospod Branko Terglav je v Demokraciji v intervjuju z naslovom Domine in kocka v dveh nadaljevanjih (23. in 30. 6. 2005) natresel celo vrsto neresničnih trditev o delovanju Olimpijskega komiteja Slovenije in mene kot njegovega predsednika. Z njegovimi vrednostnimi ocenami ne nameravam polemizirati. Je pa protipravno, da gospod Terglav o meni izjavlja izrecne laži.

1. Ni res, da bi kot predsednik olimpijskega komiteja enormno obogatel, saj funkcijo opravljam brezplačno. Znano pa je, da z brezplačnim prostovoljnim delom ni moč obogateti.

2. Ni res, naj bi bil kot predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije zamrznil pokojnino.

3. Ni res, da bi obogatel z lobiranjem pri gradbenih poslih v Sloveniji (ali pa v tujini), saj se s tem sploh ne ukvarjam.

4. Še posebej ni res, naj bi bil večinski delničar (lastnik) Tosame v Domžalah, saj v tem podjetju nikoli nisem imel nobenega lastniškega deleža.

Za neresnične trditve pričakujem od gospoda Terglava javno opravičilo!

Mag. Janez Kocijančič, predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije

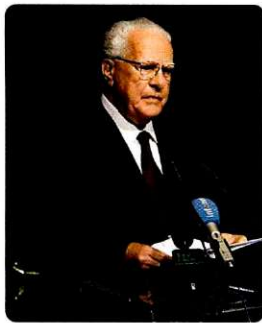
Obletnici masakra

Enajstega julija 2005 je bila obletnica masakra, ki se je zgodil leta 1995 v Srebrenici. V spominskem parku Potočari je bilo zbranih kar nekaj evropskih pa tudi svetovnih politikov. Verjetno je marsikoga pripeljal v ta za vedno zaznamovani kraj teroristični napad 7. julija v Londonu. Na komemoraciji je bil glavni govornik britanski zunanji minister Jack Straw, ki je za ta zločin obtožil tudi mednarodno skupnost. Kdo je po vsem, kar nam je znano, glavni krivec tega masakra, saj je pri njem moralo sodelovati veliko število prostovoljcev, kajti 8.000 ljudi se ne pobije v enem dnevu? Eden glavnih in odgovornih krivcev je Organizacija združenih narodov in njene modre čelade oz. nizozemski Unprofor, ki se je zaradi lastne varnosti umaknil srbskim morilcem in prepustil nemočne muslimane četnikom. Bodo Združeni narodi in Nizozemci kdaj odgovarjali za to podlo dejanje pred haaskim sodiščem? Verjetno ne, pa vendar nosijo največjo krivdo za vse, kar se je tam dogajalo. OZN je Srebrenico, muslimansko enklavo, razglasila za "zavarovano območje", ki jo je po odhodu Francozov varovalo kakih sedemsto nizozemskih modrih čelad. Amerikanci, ki niso sodelovali v Bosni, so OZN opozorili, da bo varovano območje postalo strelišče za tarče, ne pa zatočišče. Na žalost se je to tudi zgodilo. Samo evropske modre čelade so imele nalogo nadzorovati ta območja. Nizozemci pa niso le gledali ofenzive Mladićeve soldateske, celo pomagali so ji pri štetju žensk in otrok, naivno misleč, da jih na ta način varujejo. Združeni narodi, ki jih je v Bosni predstavljal francoski general Janvier, so zavrnil pomoč Nata, s pomočjo katerega bi lahko preprečili zločinske načrte generala Mladića. Štiri leta pred tem, ko je razpadala Titova komunistična dediščina Jugoslavija, je luksemburški zunanji minister Jacques Poos rekel: "To je ura Evrope." Srebrenica pa je bila zločinska "ura Evrope". Kaj vse se je dogajalo in razpravljalo v evropskih prestolnicah, ki so vedele za pokol, je daljša pripoved in hkrati obsodba sramotne neodločnosti in poskusa prikrievanja izvršenega zločina. V osemletno diplomatsko zavračanje vprašanja Kosova je z oklevajočo privolitvijo OZN posegel Nato in z bombardiranjem Srbije in Kosova preprečil Miloševićevo etnično čiščenje. Celo Joschka Fischer, nekdanji "mirovniški pretepač", je rekel: "S Srebrenico sem doumel, da dolgotrajna politika popuščanja vodi do nadaljnje glanja." Združeni narodi, kjer sedijo in soodločajo predstavniki vseh članic te svetovne organizacije, so pogosto, če ne kar vedno, talci zelo različnega in egoističnega razmišljanja veleposlanikov predvsem eksotičnih dežel, katerih glavni cilj je ostati čim dlje v ugledni organizaciji, kjer so za malo dela predobro plačani. OZN, ki s svojim zgrešenim navideznim mirovništvom in pasivnostjo popuša tudi načrtnim iztrebljevalcem celih narodov, bo morala, če bo res hotela pomagati najbolj potrebnim in zapostavljenim, spremeniti svojo politiko. Kaj so Združeni narodi storili ob grozljivem genocidu v Ruandi? Nič, ker so njihovi sklepi vedno samo zasilni in začasni. Zato se je tudi zgodila Srebrenica. Vendar Srebrenica ni največji zločin po koncu druge svetovne vojne. Večji se je zgodil na naših tleh. Tu je bilo poleg 12 do 14 tisoč Slovencev pobitih še veliko število pripadnikov drugih jugoslovanskih narodov. In prav tako nalogodajalci in številni morilci niso nikoli odgovarjali za svoje zločine. So tisti, ki govorijo o tem, revansiti in nestrpnosti?

Marija Vodišek

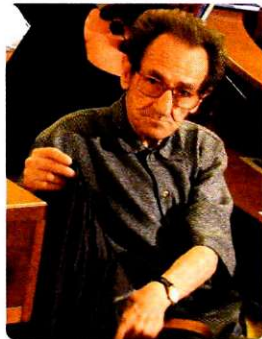
Vrnitev emigracije

Pred dnevi je Božidar Fink na slavnostni akademiji ob 60-letnici povojnega izseljenstva v Cankarjevem domu v Ljubljani nastopil z odmevnim govorom. Kdo je ta vidni politični emigrant iz Argentine? Rodil se je leta 1920 v Litiji, maturiral na ljubljanski klasični gimnaziji leta 1939 in diplomiral na pravni fakulteti ljubljanske univerze leta 1943. Po sodnih vajah pri apelacijskem sodišču se je jeseni 1943 pridružil domobrancem, kjer je deloval v sodnem odseku organizacijskega štaba. Maja 1945 se je umaknil na Koroško, od koder ni bil vrnjen zaradi bolezni. Po odhodu v Argentino je bil 30 let uradnik v podjetju Loma Negra. Opravljal je številne pomembne naloge v slovenski skupnosti in napisal ter objavil vrsto razmišljanj in predavanj. Leta 1998 mu je predsednik države podelil častni znak svobode Republike Slovenije. V letih 1991 in 1994 je bil pooblaščenec slovenskega zunanjega ministra v Argentini. S svojim delom je pomembno pomagal k predstavljanju Slovenije v Argentini, ki je že 16. januarja 1992 kot prva latinskoameriška država priznala državo Slovenijo, diplomatske stike z njo pa je vzpostavila aprila 1992.

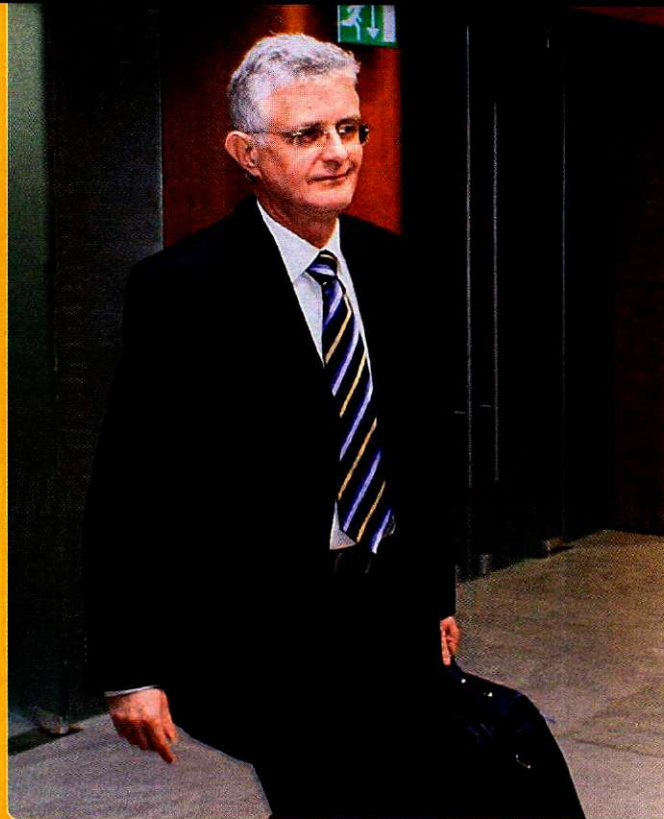
Razočarani pisatelj

Peter Božič, pisatelj, nogometni navdušenec in tako rekoč že nekdanji mestni svetnik LDS, je v zadnjem času lahko upravičeno nezadovoljen. Potem ko se je zapletlo s stadionom in se dolgo ni vedelo, ali bo Ljubljana dobila novega (v ta namen je bilo kupljeno zemljišče v Stožicah) ali pa bodo samo obnovili Centralni stadion za Bežigradom, je prišlo še do propada Nogometnega kluba Olimpija. Tudi težave z nekaterimi drugimi športnimi klubi (Rokometni klub Prule) in ne preveč prijazna športna infrastruktura potiskajo Ljubljano v podrejen položaj v primerjavi z nekaterimi drugimi slovenskimi mesti. V Celju je na primer zrasel nov stadion, na katerem igra svoje tekme tudi slovenska nogometna reprezentanca, da ne omenjamo nove večnamenske športne dvorane. Tudi politične razmere v ljubljanskem odboru LDS niso navdušujoče, saj so izstopi mestnih svetnikov iz svetniške skupine LDS slab obet za lokalne volitve prihodnje leto, kjer lahko LDS doživi potop.

Neumorni "pravičnik"

Nekdanji ustavni sodnik Matevž Krivic, ki ga v zadnjih mesecih ni bilo veliko slišati v javnosti, se je v minulih dneh znova oglasil. Povod za to je bil izgon Alije Berishe in seja državnega zbora, namenjena izbrisanim. V zvezi s tem se je Krivic na javnost obrnil z odprtim pismom, v katerem je zapisal, da dosedanje prikrito ali odkrito zavračanje ureditve vprašanja izbrisanih v skladu z odločbo ustavnega sodišča jemlje državi moralne in politične kvalifikacije pri njenem prihodnjem predsedovanju Evropski uniji. "V tem primeru se bo društvo izbrisanih pridružilo že vloženi zahtevi slovenske manjšine v Avstriji in Italiji, naj pristojni organi EU povedo, ali je zavračanje izvrševanja odločb ustavnih sodišč za članice EU dopustno ravnanje," je zapisal Krivic. Temu lahko dodamo, da bi Krivic lahko enaka merila uporabil tudi takrat, ko je ustavno sodišče z odločbo naložilo uzakonitev večinskega volilnega sistema, vendar je tedaj odločbi oporekal in jo javno napadal.

O krizi stranke

"Zato je njegova odločitev, da odide, edino prava odločitev," je pretekli teden o odločitvi Antona Ropa, da ne bo več vodil LDS, v Delu razmišljal nekdanji minister, poslanec LDS in doktor socioloških znanosti Pavel Gantar.

Ker Gantar velja za enega od ideologov LDS, je zanimivo, kako ocenjuje vzroke za poraz stranke, kako vidi njeno sedanost in prihodnost. Po njegovo je moralo prej ali slej priti do poraza stranke. "Navsezadnje se stranka in ljudje na oblasti postopoma izčrpajo v številnih bojih in interesnih konfliktih, se naravno nagibajo k temu, da branijo že doseženo ..." Opozarja, da je LDS v zadnjih dveh letih izgubila tri ključne politike: Janeza Drnovška, Igorja Bavčarja in Gregorja Golobiča. Zanimivo je, da pri tem "pozabi" na Dimitrija Rupla. Sedanji prepiri v stranki se mu zdijo pretirani, vzrok zanje pa predvsem vidi v dejstvu, da se veliko članov ne more sprijazniti, da stranka ni več na oblasti. "Še enkrat se je potrdilo staro reklo, da eldesovca prepoznaš predvsem po tem, da neusmiljeno kritizira lastno stranko." Sprašuje se, ali je LDS tranzicijska stranka, ki se je povezala, da bi izvedla prehod v demokratično in odprto družbo, in je po tem prehodu izgubila razlog za svoj obstoj, ali pa je to stranka, ki lahko ponudi realno alternativo sedanji oblasti. Po njegovem mnenju je prav zavedanje, da je stara slava minila, lahko podlaga za to, da stranka ostane še naprej upoštevanja vredna. Zato pa bi morala biti po njegovem prepričanju liberalna in hkrati socialno odgovorna. Ali so to samo njegove pobožne želje ali realna možnost, bo seveda pokazal čas.

**RADIO
ZELENI VAL**

93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Nova obzorja, d.o.o.

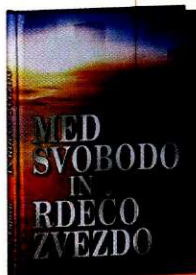
Komenskega 11
1000 Ljubljana

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: Dušan S. Lajovic
347 strani

6.200,00 SIT

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od svojega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov
Avtor uvodnika: dr. Jože Pučnik
519 strani

5.000,00 SIT

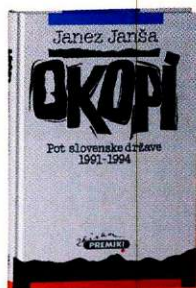
OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994.

Prodanih več kot 17.000 izvodov!

Avtor: Janez Janša
309 strani

2.200,00 SIT

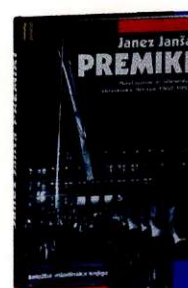
PREMIKI

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992

Prodanih več kot 61.000 izvodov!

Avtor: Janez Janša
363 strani

2.200,00 SIT

100 LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja

Avtor: Milan Zver
125 strani

2.200,00 SIT

PUČNIKOVA ZNANSTVENA IN POLITIČNA MISEL

Zbornik razprav in referatov, ki so nastali za simpozij ob prvi obletnici Pučnikove smrti

Avtor: Milan Zver in drugi
155 strani

3.000,00 SIT

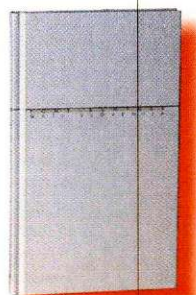

MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot

Avtor: Tone Kuntner
72 strani

2.200,00 SIT

MOČ PREŽIVETJA

Knjiga opisuje krute zgodbe sirot, ki so jim partizani med 2. svetovno vojno pobili očeta ali oba roditelja.

Avtor: Jože Dežman
336 strani

6.510,00 SIT

Vse cene vsebujejo DDV, v ceno ni všteta poštnina.

Knjige lahko naročite na telefonski številki 01/ 43 45 463 ali preko elektronske pošte knjigarna@demokracija.si

knjigarna
DEMOKRACIJA

UMTS internet: hitrost do 384 kb/s.

S podatkovno kartico UMTS enostavno in poceni do interneta in e-pošte.

Informacije na brezplačnih številkah:
naročniki Mobitel GSM/UMTS: 031/041/051 700 700,
Mobiuporabniki: 031/041/051 121, ostali: 080 70 70.
www.mobitel.si

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

